

בעזה"י

שער ההלכות

יח

זה השער לד' צדיקים יבוא בו (תחלים קith, ב)
אהוב ד' שורדים המצוינים בהלכה (ברכות ח, א)
אחר רבי לבית שערים (סנהדרין לב, ב)

קובץ לתורה הלכה והשכפה

יוצא לאור בהשתתפות
ראשי הישיבה וחברי הכלול
דישיות בית שערים — ברוקלין נ.י.

כסלו תשנ"ג לפ"ק

המחיר שלשה דאלר

Published by

Mishne Halachoth Gedoloth Institute

Under the leadership of

Rabbi Menashe Klein

of Ungvar

Dean of Yeshiva Beth Shearim

1578 53rd Street

Brooklyn, NY 11219

לרכיש ספר זה או תקליטור תורני של כל הספרים
עם תוכנית חיפוש ובתבנית צילום, להתקשרות:

To purchase printed copies of this volume or a Compact Disk
containing all the volumes in searchable text files & PDF format,
contact:

ארה"ב Toll Free (888) 498-8642
ניו יורק New York (718) 851-0806
ארץ ישראל Israel (02) 587-0613
MishnaHalachos@mail.com

תרומותיכם תאפשר לנו להמשיך בהפצת תורה בישראל

Your financial contribution is appreciated as it will help us continue to spread torah
through publishing seforim and making them available on computer.

נא לשולח תרומותיכם החשובה:

Please send your generous donations to:

Machon Mishne Halachos
3301 W. Strathmore Ave.
Baltimore, MD 21215
USA

כל הזכויות שמורות תשס"ד

Copyright © 2004

בעזה"י

שער ההלכות

יח

זה השער לד' צדיקים יבוא בו (תהלים קית, ב)
אווהב ד' שערים המצוינים בהלכה (ברכות ח, א)
אחר רבי לבי שערים (סנהדרין לב, ב)

קובץ לתורה הלכה והשכפה

יוצא לאור בהשתתפות
ראשי הישיבה וחברי הקולל
דישיכת בית שערים — ברוקלין נ.י.

בסלו תשנ"ג לפ"ק

כל הזכויות שמורות
מכון משנה הלוות גדלות
16 5306 עווני
ברוקלין, נ.י.
(718) 851-0806

על הטוב יזכר
הרבי הנכבד המפורסם
איש האשלות, ומהולל בתשבחות
עומד לנו מוסרותינו הקדושים
ראש הקל רקהלתנו המפואר, קהילת אונגנואר
מוחר"ר דוד ארי פריעדמאן
נוו' יאיר וירוח בצאת השמש ממורה
יהי ה' אלקינו עמו ועל
כברכת רבינו וחכמי הפלג

דפוס אופסט „מוריה“
MORIAH OFFSET CO.
115 EMPIRE BOULEVARD
BROOKLYN, N.Y. 11225
(718) 693-3800

תוכן העניינים

בשער

הדרך כיצד לחתנה בתיינוקות שנשבו לקרבם למדם תורה ומצוות
ה כ"ק מון שליט"א

מכתבי בעמיה"פ שוו"ת תורה יקוטיאל
יט כ"ק הגה"ץ רבי יקוטיאל יהודה רוזנברגער זצלה"ה

בתינוק שנולד בכלייא אחת ל Kohya Ai Milin Otto
כג מכתבי כ"ק הגה"ץ רבי יוסף דוד ברוין (קלין) זצלה"ה אברך"ק טאב

ירושלמי פנחדרין פ"ח הל' ט'
כו הגה"ץ רבי חיים ישעיה קעניג אב"ד ר"ק יאקס

תשובה לחייב אחד בעניין הפקעתקידושין
כט כ"ק מון שליט"א

בעניין תעשה ולא מן העשוויAi נוהג במצבו שלא כתיב בה עשייה
מג הרב אהרן אליעזר ליפא הלוי זילברמן ראש הכלול

בדין המוציא תפילה
נא הרב זלמן ליב רוזנברגער

ישוב על הנובי מהד"ק או"ח סימן ט"ז וכו'
ם הרב יודה ליבש קעניג רב דקהל חוקי חיים

בנגע ליישב קושיות הגאון הנפלא בעל חלקת יואב זצ"ל
הרב משה אברהם הלוי דירקטאר

ביטול חמץ אחר החזות או ביומ"ט Ai מועיל
סג הרב עמרם קלין, ר"מ בישיבה

סוגיא דמסירת מפתח
ט הרב חיים יצחק מאיר טוב שליט"א

שמע מינה מדרבי עקיבא תלת
ע הרה"ג ר' צבי מאיר אינטראטער שליט"א

בעניין חזקת בדוק — Ai מטעם רוב או מטעם ודאי
עב הבי' בנימין בצלאי' איזקאויטש

בעניין הפרק שלא בפני שלשה
עד הבי' יצחק זאב הכהן וויכמן

הבי' קלמן גריינברגער
בעניין חיוב הבערה ומה נקרא אב ותולדה
עו הבי' שלמה זלמן גאנבא

רישיה בית שערם

מורבה ישיבה מורבה חכמה
הלא אחר רבינו לבית שערם
סנהדרין ל"ב

!!!הסתת ושמע!!!

הסתת ושמע ידאל היום הנהית לעם (דברים ל"ב) ובגמ' ברכות ס"ג ע"ב
דרשו וכי אותו היום כי הלא אחר ארבעים שנה היה אלא למלך שחביבה
תורה על לומדריה בכל יום ויום כוום שניתנה מסיני פי' דברי הגמ' הוא על פי
דברי הסה"ק נעם אלמלך שהלומד תורה לשם יש לו סימן אם הוא
לשמה וסימן אם התורה ממשמה או פי' כשחוור עליו כמה פעמים או הוא
לשמה כי פקדוי ה' ישרים ממשמי לב ועוד סימן יש מהחותם סופר חדש
אסור מן התורה שככל דבר חדש שאינו מקובל מסיני אסור מה' זה וזה סימן
תורת אמת וזה פי' הגמ' שחביבה וכאליו ניתנה מסיני בלי שינוי.

מוסדות אונגוזארא ישיבה בית שערם וכו' העומדות תחת נשיאנו כ"ק
אדמו"ר מרכז שר התורה עט"ר גאב"ד אונגוזארא שליט"א זה סמל הגמ' הזאת
אשר בלעה"ר כבר חמישים שנה אשר כ"ק מרכז רביינו שליט"א מוסר
שיעוריו ומרבץ תורה לעדרי צאן קדשים לאלפי התלמידים ושומעי לקחו
תעד זאת לפנים בישראל בויליאמסבורג אשר נתע נטיעותיו ואחר כך נשלחו
חציו ועבר עד לבארה פארק אשר כעת עומדת מוסדתו לנו. וכאשר
תראה אשר בלעה"ר נוצר תאננה יאכל פרי' ותלמידי היישיבה אשר יצאו
מהישיבה להרביץ תורה וכדר' וכאשר תראה דבר פלא בנוא יארק כולל
מיוחד אשר אברכים יושבים כבר יותר מעשרים שנה על התורה ועובדת
בכול' בית שערם אונגוזארא. ולמלך שחביבה תורה על לומדריה כוום
שניתנה מסיני.

הסתת ושמע ובגמ' שם דרשו כתהו עצמכם על דברי תורה כדרכא אין
התורה מתקימת אלא במני שמות עצמו עליה וידועים דברי הגמ' במס' ברכות ג' דברים נקנין ביסורין ארץ ישראל תורה ועונה"ב ושני כתובים הבאים
כא' תורה וארץ ישראל' ה"ה עניין של רבוי חכמה אשר אין נקנין אלא ע"י
יסורין וזה פי' דפ' יוסיפ' דעתו יוסיפ' מכאוב להגע לヨסיפ' דעתו הוא ע"י יסורין
יוסיפ' מכאוב. וזהו אין התורה מתקימת אלא במני שמות עצמו עליה.

מוסדות אונגוזארא בירושלים עיר הקודש בקריות אונגוזארא אשר עשרה
שנתיים מתחלה בנייתה ולפני חמיש שנים יירה כ"ק מרכז פנתה לישיבה
גדולה בירושלים עיר הקורש וחמש שנה בתלמיד שהצליח בשם הטוב כבר
יצליה לעולם וכאשר שמעו הtout הולך למורחים והכל יודוך והכל ישבחו

והכל יאמרו אין תורה כהורת א"י בקרית אונגוואר עיר הצדק קרייה נאמנה ציון דורש לה וככל ומקה טהרה וג' בתי מדרש ועוד הרבה אשר אין המקום לפרט כאן וזהו כתתו עצםם ואין התורה מתיקימת אלא במני שמנית עצמו עלייה.

הסתת ושמע עוד דרשו שם עשו כתות כתות ועסקו בטורה לפי שאין התורה נקנית אלא בחבורה היל' כתות כתות הוא לכאו' רבו' ל' שכחות כבר משמע לשון רבים אלא הפי' הוא בכמה מקומות כמה כתות.

בחודש אלול שנת ה'תשנ"ב לפ"ג השנה נתרבה תלמידי בית שערים לפירט גידול השנה זו התחרשה כתות ומגדי שיעור להישיבה הגדולה ישיבה בית שערים ברוקלין בברארא פארק וכמו כן הרחיבי מקום אהלך בעלה'ך בשנה זו נתארגן קבועה וחבורה גדולה של בחורי חמד מופלים בתורה ויראת שמים מגיל שבע עשרה ומעלה אשר רוצים להתעלות בתורה ויראת ה' תורה על פי דרך ישראל סבא וב'ה נמצא אש'ל בחסד עליון בישיבתנו גם לרבות פנימי (ראםעטארי) ועל כן כולם כאיש א' בלבד קבלו על עצמן בשקייה ויגעה עצומה להגות בתורת ה' יומם ולילה.

הסתת ושמע הס ואחר כת וכדרבא דאמר רבא לעולם לימוד אדם תורה ואח"כ יהגה (עי' ברכת המשנה לכ'ק אדרמור שליט'א ביאור דברי הגמ' הניל. וע'כ קבלו על עצם ראשי וטובי קהלtiny קהילת אונגוואר הרה"ח ר' דוד אורי ראה"ק והרה"ח ר' מרדי כי נאפפלער שליט'א ושאר טובי קהלtiny נאו"א בשם הטוב יבורך לארגן לבנות עוד שני קומות על הבית מדרש וכי הגמ' כפשוטו מעליין בקדוש ויבנו שם מקום תורה לבבוד הישיבה הגדולה הרחיבו מקום אהלך ויתקיים בנו מקרה שכותב ויolicנו קוממיות לארצנו ועתידיין בתי כנסיות שבחול לבא לא"ז.

magdi shiur shel yeshiba (לע"ע) הרה"ג ר' צבי מאיר אינטראטער שליט'א והרה"ג ר' עמרם קלין שליט'א נמצאים בצוות רוחני הרה"ג ר' בנצין קלין שליט'א הרה"ג ר' מרדי פינסקי שליט'א מה"ס עמק מרדי כי ואברכים חשובים ת"ח אברכי הכלול החדרש. ولكن ישמו וירנו שוחרי ולומדי והוגי בתורת ה' תמיימה אשר ב'ה נמצא מקום שיחול ברכבת שמים מעל בתורה ועכודה יחד עם בחורי הישיבה הייז' וצלה ורכב על דבר אמרת. אחרון אחrown חביב שיעור השבוי מأت כבוד קדושת אדורנו מוריינו ורבינו שר התורה גאב"ד אונגוואר שליט'א אשר מעציל עליינו מזיו הדר תורה אשר עין ראתה זאת ואשרי אנוש שומע טוב.

והשי"ת יעוז שマルגה ישיבה חכמה מרבה תורה מרבה חיים ומן השמים ירחמו על כל עמו ישראל' בשפע ברכה והצלחה וישועות ברוחניות ושמיונות בביאת משיח צדקינו בקרוב ויגאלנו לנצח בב"א.

[בדרכם בקבוצים הקודמים מעטרים את בראש החוברת תשובה בהדרכה]

דעת תורה והדרבה ביצד לדתנאג בתינוקות שנשבו לקרבם למדם תורה ומצוות

מע"כ יידי היקר מادر נעלמה כור' וכור' פועל לטובת אחינו הנדחים במוסקוו ובשאר ארצ רוסיא. אחדשה"ט ושלום הקבוצה כולה העוסקים במס"ע להצלת נפשות.

בדבר אשר נתיעץ ושאל בכמה דברים היה כי מעכ"ת זכה להיות מיחדי סגולה מהחינו בני ישראל אשר מארגן ומטפל עם מהחינו בני ישראל הנתוונים תחת כור הברזל שבעים שנה ועכשו ע"פ נס שבר ה' את גאון עוזם וננתנו קצת חופש גם לבני ישראל שייכלו לקיים תורה ומצוות ולبنות להם מקומות תורה והיות כי בעונ"ה אחר שבעים ושתיים שנה נשתחחה התורה ובעונ"ה נחערבו הרבה מהחינו בני' ונשאו נשים נכריות ויש מאורעים אשר באים לפניו דבר יום בו יומו מהחינו הנדחים ובאים לפניו שאלות שונות ואין שם על מי לסמוך ולשאול כיצד יעשה, ולכן פנה אליו להדריך אותו בכמה שאלות וענינים כדת מה לעשות, ולמגע אחוי ורعي אמרתי אין עת לחשות, ובאמת כי מה שאכתחוב כאן נוגע גם במדינתינו ובשער מדינות בזמן זהה שבעזה"י העיר ה' את רוחו על הרבה מהחינו בני' הנדחים בארץ מצר — אם בכל מני טומאות ותווכחות לטהר עצם מטומאתם אשריכם ישראל לפני מי אתם מטהר אתכם.

ולעצמם השאלות הגם כי קשה מאד להגיד או לכתוב בזה כל כי לא ראיתי זה כראוי זה וכל אחד בפני עצמו הוא ענייןzáי ציריך ב"ד של כ"ג כי הוא עניין של פיקוח נפש בפני עצמו שאם נרצה אותו הרי זה עניין של דיני נפשות ואם נקבל למי שאינו ראוי הרי הוא אחריות גדול על כלל ישראל שכמו שאסור לדוחות ולהזיק לאדם ייחידי בישראל כ"ש וכן כ"ז אלף פעמיים כ"ז בן בן של כ"ז להזיק לכלל ישראל, ומדדך העולם שע"פ רוב חיים על ההרגש ולא על פ"ה ההלכה או שלא יודעים ההלכה לפעמים מחמת אהבה וرحمנות על הייחידים הנדחים מתעורר רחמים עליהם ומרחמים על היחיד במקום שמייך לרבים, שבמקום להקים את דבר ה' ולעשות מצווה אפשר בא לידי עבירה.

וכבר מצינו דבר כזה אפלו במלך ישראל הראשון שאל המלך אשר חמל על אגג בהתחננו אליו וחייב עליו שאל והעם אשר אותו וגורם לעצמו ולבניו מיתה ולקחו מינו המלוכה ונחתנה לדוד ויצא מינו היזק רב לככל ישראל שנשאר עמלך והוליד באותה הלילה והכל לפי שחייב שאל והעם על מיטב הצאן והבקר וגורי שהי רחמנות מהחרגש, ולאחר שחמלו מיד נאמר ויהי דבר ה' אל שמואל לאמר נחמתי כי המלכתי את שאל למלך כי שב מאחריו ואת דברי לא הקים (שם"א ט"ז ט' י').

ולמדנו עוד שם דאפילו אי כוונתו לש"ש אסור לעשות ולהחשב ע"פ ההרגש אלא לעשות רק מה שנטוטינו שהרי הם לש"ש כוונו וכמ"ש ויבא שמואל אל שאל ויאמר לו שאל ברוך אתה לה' הקימות את דבר ה' ויאמר שמואל ומה קול הצאן הזה באוזני וקול הבקר אשר אני שומע ויאמר שאל מעמלקי הביאו אשר חמל העם על מיטב הצאן והבקר למען זבח לה' אלקין ואת היותר החרמוני (שם י"ג י"ד ט"ז) ושם שנית (כ"א כ"ב) ויקח העם מהשל צאן ובקר ראשית החרום לזכה לה' אלקין בגלגל, והרי כי כוונתם היה לשם שמים לזכה לה' מ"מ לא קיים דבר ה' שנצטווה למחות את זכר עמלך ולא לחמולו, ויאמר שמואל החפץ לה' בעולות וובחים כשהם ישמעו בקול ה' הנה שמע מזבח טוב להקשב מחלב אלים ע"כ. והרי דחחמל והורחמים אפלו לש"ש לא מתקבל בשזה נגד ההלכה וצוו ה' וכמ"ש (שם) כי לשמע מזבח טוב ואין לנו אלא רחמי ה', ורחמי רשיעים אכזר שבמקום שמרחם על היחיד הוא אכזרי על הצבור ועל כל ישראל ח"ז. ובתורה כתיב ובערת הרעה מקריביך למען ישמעו ויראו ויקוב הדין את הדבר כ"ש היכא שהוא המזיק לרבים,

ומה"ט נמי אמרו חז"ל לעניין קבלת גרים בישראל א"ר חלבו קשים גרים לישראל כספחית עיין גמ' יבמות (דף מ"ז ע"ב) דכתיב ונלה הגור עלייהם ונפשו על בית יעקב (ישעה י"ד), ועיין תוס' שם ד"ה קשים שמדובר השכינה מישראל וגורם היזק לכל ישראל ובחותם קידושין דף ע' ע"ב ונדה דף י"ג תוס' ד"ה קשים. ופוק חז' ביציאת מצרים שקבלו הערכ רב שעלה אתם וגיררו אותם ויהי למஸול לכל ישראל עד שמשה רבינו נגען בשבילים ולא נכנס הארץ מבואר במדרש חז"ל ולכן צריך מחינות זהה שלא יכשל ולא יכשל ח"ז. ושללא לחשוב בענייני המצווה כפי שכלו והבנתו בדברי חול, שדרך בני אדם לחיות לפי הרגש או הבנה שמבין לפוי שכלו כי עניין בשור ודם לנו ולא כן התורה והקב"ה צוה לנו להבדיל בין הקודש ובין החול.

וזיל הרמב"ם פ"ח מהל' מעילה ה"ח ראוי לאדם להתחנן במשפטי התורה הקדשה ולידע סוף עניינים כפי فهو. ודבר שלא ימצא לו טעם ולא ידע לו עילה אל יהא קל בעניינו ולא יהורס לעלות אל ה' פן יפרוץ בו, ולא תהא מחשבתו בו כמחשבתו בשאר דברי חול, בוא וראה כמה החמיר תורה במעילה, ומה עציםوابנים ועפר ואפר כיון שנקרה שם אדרון עליהם בדברים בלבד נתקדשו וכל הנוגג

בזה מנהג חול מעל בה ואפי' היה שוגג צריך כפורה ק"ו למצוה שחקק לנו הקב"ה שלא יבעט בהן מפני שלא ידע טעמן. ולא יחפה דבר אשר לא כן על השם ולא חשוב בהן מחשבתו בדברי החול. הרי נאמר בתורה ושרתם את כל חקוטי ואת כל משפטיו ועשיתם אותם. אמרו חכמים ליתן שמירה ועשהיה לחוקים כמשפטים. והעשהיה ידועה והיא שיעשה החוקים. והשמירה שיזהר בהן ולא ירצה שהן מצות שאין מן המשפטים. טה המשפטים הן מצות שטעמן גלי וכו' והחוקים הן מצות שאין טעמן ידוע, וכמו' וכמה hei' דוד המלך מצטרע מן המינים ומה העכו"ם שהיו משביני על החוקים. וכל זmanın שהיה רודפין אותו בתשובות השקר שעורכין לפי קוצר דעת האדם היה מוסף דביבות בתורה. שנאמר טפלו עלי' שקר זדים, אני בכל לב אצור פקידין. ונאמר כל מצוחיך אמונה שקר רדפני עוזרני. וכל הקרבנות כולן מכלל החוקים הנ. אמרו חכמים שבשביל הקרבנות העולם עומד. שבבשיות החוקים והמשפטים זוכין הישראל לחי העוה"ב. והקדימה התורה ציווי על החוקים. שנאמר ושרתם את חקוטי ואת משפטי אשר יעשה אותם האדם וכי בהם עכל'ק.

הנה הראה לנו המורה הגדול הרמב"ם ז"ל את הדרך אשר ילכו בה בלי שום חוקיות ואם נדע או לא נדע טעם המצווה וצוויה למה ומה הוא ועל מה היא המצווה לא תדרוש ותחקור במופלא מך אלא תמים תהיה את ה' אלקיך וכבר האריך בה גם בהקדמה בפייה'ם לסדר זרעים.

ועתה נבא לבאר איזה דרך ישרא שיבור לו דרך הנראה ע"פ התורה כיצד ובמה יתחיל ללימוד עם תינוקות אלו שנשבו ונתרחקו מישראל שומרי התורה או גם מזידים שרחקו עצם ועכשו פעם בס רוח ה' ורצוים להזור, והעסקנים רוצחים לקרכם וגם הם באים ומסכניםים לקיטוב ולשוב לה' ולהתוותו ולעמו במה וכי札 מתחילין בזה, לכוארה יש כאן ג' דברים.

א) למדרו לעזוב דרכו הרעה שנגנ' עד היום ולהדריכו ביראת שמיים, והוא סור מרע. ב) למדרו מצות מעשיות וקיים שהוא ועשה טוב. ג) למדרו תורה שגדROL הלימוד המכיא לידי מעשה ות"ת כנגד כולם. ולענין איזה מהם יש להקדמים נראת דזה הסדר כפי שסדרנו א) יעוזב רשות דרכו שהוא סור מרע, וכבר יסדו רהמע"ה על הפסוק קודם סור מרע, ואח"כ עשה טוב, וسور מרע נכלל בו גם שלא לימוד לתלמיד שאיינו הגון כל זמן שלא סר מרעתו וכן מפורש בגמ' ובפוסקים ולכנ' זה צריך להקדמים לכל, וז"ל הרמב"ם בהתח"ת פ"ד ה"א אין מלמדין תורה אלא לתלמיד הגון הנה במעשהיו או לסתם אבל אם היה הולך בדרך לא טובה מחוירין אותו לבייהם"ד וממלידין מנהיגין אותו בדרך ישירה ובודקין אותו ואח"כ מכניסין אותו לבייהם"ד וממלידין אותו, אמרו חכמים (תענית ז') כל השונה לתלמיד שאיינו הגון כלו זוק אבן למרקולים וכמו' ע"ש, וכן נפק בש"ע יוז"ד הל' ת"ת סי' רמ"ז שהלומד לתלמיד שאינו הגון כאילו זורק אבן לע"ז, ועיין Tos' קידושין דף מ' ע"ב ד"ה תלמוד גדול דמビיא מגמ' ב"ק י"ז ומחקרים בין למיגמר ובין לאגמור, כלומר למגמר לדידיה שעדרין לא יודע ודאי מעשה עדיף טפי אבל לאגמור לאחרינא ודאי עדיף טפי מעשה ע"ש.

שער הלוות

ב) ועשה טוב, סדר התחלה הלימוד למעשה והוא קיום המצוות, ראש וראשון להאמין בה' ושברא העולם כי הוא שורש האמונה, ושאינו מאמין בזה וחושב שהעולם קדמון הוא כופר בעיקר ואין לו תורה כלל (עיין רמב"ן עה"תעה"פ בראשית), ולהאמין בתורתו ו舍ל החכמתה הידועות והנעלומות הן בחכמת התורה והן בחכמת הבריאת והטהבע הכל מאתה י"ש ואפילו חכמה שלמה המליך שנתקן לו אלקיים חכמה יתרה על כל אדם בעולם ו舍ל מה שידוע לנו ואנו מאמינים בו הוא רק מפני שכח תחיב בתורה וקבלנו כן מאכחותינו ורכותינו שקבלו כן מאכחותיהם דור אחר דור מפני נבייאו האמתיים עד דבריהם רביינו ע"ה זולחת זה אין מציאות והכל שקר ואפילו יתנו אותות ומופתים על דבריהם הן מצד המציאות שישבירו השקר שלהם, והן במופתים שישנו המציאות וכיוצא בזה הכל שקר,

וכבר נאמר בתורה על נבייא השקר (דברים י"ג ב') כי יקום בקרוב נבייא או חולם חלים ונתן אליך אותן או מופת, ובא אותן והמוות אשר דבר אליך לא אמר נלכה אחריהם אחרים אשר לא ידעתם ונעבדם, לא תשמע אל דברי הנבייא או אל חילום החלום שהוא כי מנשה ה' אלקיים אתכם לדעתו הישכם אהבתם את ה' אלקיים בכל לבכם ובכל נפשכם. והנבייא ההוא או חלם החלום שהוא יומת וגוי' ובערת הרעה מקרובך. אח"כ ישבירו לו קצת מהלכות הנוגעים דבר יום ביום ומקצת הלכות מש"ק ומזכות מעשיות כגון הנחת פפלין בכל יום עם עיין חינוך מצווה (תכ"א) וסמן"ג מצות עשה ג', מצות בין אדם לחבריו שמצוינו בהלן הזקן על הבא להתגיר שילמדונו כל התורה על רגאל אחת ואהבת לרעך כמוך מה דסני לך לחברך לא חעיבד והם מצות שבין אדם לחבריו ושישראל ערבים זה זה.

ג) ובדרך לימוד התורה עמהם לפער"ד זה הסדר, תחיליה לימודו אותו אל"ף ב"ית, נקודות, ועברי לקרוות בסידור ולהתפלל, אח"כ ללימוד חומש ורש"י, וללמודו קצת הלכות הלכה למעשה מאייה קיזוריים כגון קיזורו של חיי אדם או כיווצא בזה שקל ללימוד, ואח"כ הלכה משנהות וגמר וכו'. ללימודו לשון הקודש והוא תעלות וככרה גמור, שידעו אח"כ ללימוד לעצמו תורה משה ורביינו ומספרים הקורושים שחכרו לנו רבינו רבי ורבי רביינה ורבashi ואחריהם הראשונים ואחרונינו עד דוריינו אנו. וכן מצינו בספריו (דברים י"א י"ט) ולמדתם אתם את בניכם לדבר בהם וגו' ודרשו בספריו (ובסוכחה מ"ב ותוספות רפ"א דחגינה) לדבר בהם משעה שהבן יודע לדבר למדו תורה צוה לנו משה שיה זה למדו דברו, מכאן אמרו כשהתינוק מתחילה לדבר אביו משיח עמו בלשון הקודש ומלמדו תורה, ואם לא עשה כן הרי הוא כאילו קוברו, שנאמר ולמדתם אותם את בניכם לדבר בהם וגו' למען ירבו ימיכם ימי בניכם אם עשיתם כן ירבו ואם לא לא ירבו בדברי תורה נדרשין מכלל לאו הן ומכלל הן לאו ע"ש, ועיין רשי"ז עה"ת.

והמכואר בתורה דתינוק המתחילה לדבר אביו חייב ללימודו לשון הקודש וללמודו תורה בלשון הקודש דאל"כ למה דרשו דוקא בלשון הקודש ואם איינו משיח עמו בלשון הקודש כאילו קוברו היל"ל אבל מלמדו תורה ואם איינו מלמדו תורה הרי

הוא כאילו כוברו ומשמע והחיו בלבו תורה בלשון הקורש ואפיו למרו בלשון אחר ולא בלשון הקורש אכתי בכלל כוברו הוא והבן כי הוא רבר אמיתי. אלא נראה להוטיף דאמרו דקורם מלמרו לשון הקורש ואח"כ מלמרו תורה וכמ"ש אביו משיח עמו בלשון הקורש ומלהמרו תורה כי זה הסדר, ואל ישנה גם בהברת הלשון הקורש לילך אחר רוח הזמן ח"ז אלא ינагג כמו מגן אבותינו או אבותינו אם יורע מנהג אבותינו מה ה'.

ובירושלמי סוכה פ"ג הי"ב, יורע לדבר אביו מלמרו לשון תורה, והנה ור' יקו לקרות ללשון הקורש לשון תורה, כלומר שהו הלשון שהتورה ניתנה בו והتورה נלמרת ווקא בלשון זה שהוא לשון תורה ולא בלשון אחר ועל זה אמרו חז"ל ורומתנו מכל הלשונות. ובירושלמי שבת פ"א ה"ד המרכיב בלה"ק מובטח לו שהוא בן עוה"ב, ובירושלמי שקליםים סופ"ג תנא בשם ר"מ כל מי וכו' ומרכבר בלה"ק וכו' יהא מבושר שבן עוה"ב הוא ופיו הק"ע ומרכבר בלה"ק שגורם טהרת הנפש ובתקlein חדרין ומרכבר בלה"ק תיקון שלמות הרוח שמננו יסוד הרכיבו ולשון הקורש פנימיות קדושה יש בו. ובמס' חגיגת ט"ז ע"א ואברר"ג פל"ז ה"ב שהוא רברים נאמרו בבני אדם שלשה נדרו כמלacci השרת וכו' ומספרין בלה"ק כמלacci השרת, ומכואר דבני ארם הינו ישראל מספרים בלשון הקורש כמלacciים, ולזה אמרו אם הרוב רומה למלאך ה' צבאות תורה יבקשו מפיה והינו שמלאמר בלה"ק שהרי המלאכים מספרים בלה"ק. ובמරיש ת' (ק"יר ר' ובוק"ר ל"ב ה') בזכות ר' ורבנים נגאלו ישראל מצרים, שלא שינוי את שם ולשונם וכו', ובפדר"א מ"ח בזכות שלשה דברים יצאו ישראל מצרים שלא החליפו לשונם וכו', ע"ש,

ובגמ' (שבת ל"א ע"א) ת"ר מעשה בנכרי אחד שבא לפני שמא וכו' אל גיירינו וכו' בא לפני הלו גייריה יומא קמא אמר לייה א"ב ג"ד למחאה אףין לייה אל והיא אתמול לא אמרת לי הци א"ל לאו עלי רידי קא סמכת וכו' ע"ש. והנה מבואר רהנכרי שבא אצל הלו להtaggir הרבר הראשון שככלו למד אותו א"ב, ג"ר, כי הרבר הראשון צריך למלמר א"ב וכמו שמצוין בתינוק שאינו יורע ללימודו ומהחילין למלמר מתחילה עם א"ב ואח"כ לקרות ואח"כ חומש ועל הסרר כרין חינוך. ה"כ"נuni הני שם בבחינת קטן שנולד או בבחינת גור לעניין לימור שזה הסרר הלימור.

ולכן לדעתינו כל שבאים ללימוד ורצוים לבא בתורת ה' החיו הראשון הוא למלמר עמהם א"ב ולמלמדם לשון הקורש ולקרוא בסיטורו ובוחמש ואח"כ בגמ' על הסדר כדרכ שعواשים עם נערים קטנים ורק ב מהירות יותר כמובן שהחפיסה שלהם היא אחרת מהקטנים, כדי שיוכלו לקבל תורה ולמלמר, ולאחר כרוב שהתחילה לחלוף לשונו לשון התורה לשון עמים ולמלמדים תורה בלשון עמים ואף לא ירעו הבעלי תשובה הא"ב וקריאה מתוך הכתוב ולומדים עליהם גמרא ופוסקים מתוך ספרי המתורגמים ונכתבים בלשוניהם. והגמ' כי יורע אני שיש טוענים עת לעשות לה' והפכו תורהיך מה עשה כי לא ניחא לי בהפורת התורה כזה ח"ז ולא ילך בני עמהם אלא ימלמו עם תועי בינה שפת קורש ולשון הקורש ואח"כ לימדו עמהם תורה ה' יבואו לנחלת ה' בקדושה ובטהרה.

והיות שראייתי רכיבים מביאים ותולין עצם באילן גדול הרמב"ם ז"ל שכח פיה"מ בלשון ערבו (ה גם שהמכחבי הי' כח עברו כלומר הא"ב לא הי' כח עברו מעולם עיין ט"א חגיגה בגוףן שלנו) لكن מוכחה אני כאן להראות על טעותם ואביא לי עדות נאמנה מהרמב"ם עצמוrai להיפוך והוא מש"כ הרמב"ם ז"ל בעצמו (בתשובה באgoroth הרמב"ם ז"ל והובא גם במד"מ וכ"מ פ"ז מהל' סוכה) להחכם ר' יוסף בן גבר שכתב לו שיש בגדוד קבוצה שלמדו פיה"מ ורוצחים ללימוד החיבור משנה תורה להרמב"ם ואינו מבין בשביל שהוא בלשון עברי ולכן ביקש וחלה מפני הרמב"ם ז"ל שיעתיק לו ויכוחב כח ידו ללשון ערבו.

הרמב"ם ז"ל השיבו בכבוד ובחייבת יתרה ופיס אortho אל תהייאש עצמן מן השלמות גדולי החכמים התחליו הלמוד והם גורמים בשנים מאור והיה מה שהיה. — וראוי לך גם כן שתלמוד זה השעור מן החיבור מלשון הקודש שהברנו בו החיבור כי הוא קלא לhabin וקרוב לחתלמוד מאיד. ואחר שתתחנך בספר אחד תבין כל החיבור כלו. ואני רוצהвшם פנים להוציאו לשלון ערבו לפי שככל נعمות יפסד. ואני מבקש עתה להזכיר פירוש המשנה וספר המצוות לשלון הקודש, וכ"ש שאחזר זה החיבור לשלון ערבו ואל תבקש זה ממנו כל ע"ש. — העתקתי לשונו אותה.

עתה ראה גדול המורים ובינו הרמב"ם שכאו לפניו לומדי תורה ויראי הי' שרצו ללמד בחיבור אלא שלא הבינו בלשון הק' ולכן בקשו ממנו לתרגם ולהעתיק ללשון ערבו המדובר בהם ומיאן ובינו הרמב"ם ז"ל בחקוף ואמר לו להタルמיד שאם רוצה לימוד עצמו לשאה"ק בחיבורו לאט לאט עד שיזכה ללמידה ולא חפץ להוציאו ללשון ערבו ולא זאת אלא שאגם על הראשונות התחרת ובינו הרמב"ם כמ"ש שמקש להזכיר פיה"מ ושה"מ ללשון הקודש וכל שכן שלא יוסף להוציא ספרו ללשון ערבו ומילנו גדול מרבינו הרמב"ם ז"ל. ובפיה"מ אבות פ"ב מ"א כתוב הרמב"ם דיש מצוה ללמד לשאה"ק.

הרמב"ן ז"ל עה"ח פ' כי תשא לי ייג' כתוב דלכן נקרא לשון הקודש מפני דברי התורה ונביאות וכל דברי קדושה כולם בלשון ההוא נאמרו והוא הלשון שהקב"ה יתעלה שמו מדבר בו עם נבייאו ועם עדתוAnci ובלא יהה לך ושאר דברות התורה זהנכואה וכו נקרא בשםותיו הקדושים וכו' וכו' ברא עולמו וקרו שמות שמים וארץ וכל אשר בסם ומלאכיו וכל צבאיו לכולם בשם יקרא וכו' קראו שמות לקדושים אשר בארץ אברהס יצחק יעקב וזולחם ע"ש.

גם ובינו הח"ס ז"ל ז"ל בתשובה חז"ז סי' פ"ז ובדרשות בתורת משה עה"ת נשאל אי מותר להעתיק ספר תפילה ומזרות ללשון עמים כדי شبינו הבנים מה שמתפללים ומזרמים ולקרכם והшиб מزن ז"ל שבמקום שלמדו בהם בלשון אשכנז או צרפת ואח"כ להעתיק להם התפילות והזミרות וללמודם בלשוניהם יצוו ללמידם להבין לשון הקודש ולא יצטרכו לכל זה וזה לשון קדרשו "הרי למדום לשונות הגויים ולמה לא למדו להבין מה שם מקבלין על מלכות שמיב

שער הלוּכוֹת

יא

ומתפללים וכו' ע"ש. ובשות' ח"ס עוד בחלק המכתבים סי' ל"ח כrho לדקטאר פיננער חנוני שמעוני, רبوתי גאוני הזמן וכ"ר כבר פרסומי חטא מפורסם ומכשלה אשר תחת ידי אשר נתתי מכח הסכמה לר' פינר על העתקה הש"ס בלשון אשכנז' וכבר נדפסי אגרתי בהמברוג שם הודיית ולא בושתי לומר בוש אני על כי בעונותי טחו עיני מראות וכ"ר אשר יש在乎 איסור גמור וע"כ דברים שאמרתי טעות הם והנני חוזר ועוקר הסכמי מעיקרה והיה כלל היה וכ"ר.

אמנם זולת כל הנ"ל אשר היה בעולם עין מימי בראשית מלאכתו הנ"ל, אזכור ברביכים מה שאמרתי אל המעתיק הנ"ל איך אפשר לעמוד על חוכן ופירוש וכונת כל דבר, אלא כמה פעמים על דברת רשי' המבואר נחלקו גאוני עולם בכוונתו, וכמה דיווח נשתפכו וכמה ניירות וגווילים מלאים על דבר אחד, ואיך ימלא יד יחיד להסכים על פי דעתו כוונת הענין עכל'ק, ואם בזמנו כ"ש היום מי הוא אשר יכול להעתיק ולתרגם אפילו דבר אחד מש"ס הלא גדויל התורה אין מתחתפים זהה רק הולכי קאלעדוש שלמדו הלשונות ומאפייה יודעים מה לתרגם לדיק כל הני דיקום בעוניה וליבא לפימא לא גלי. בלבד מזה אם לא ילמוד לש"ק א"כ כל קבלת התורה וכל ספרי קודש ופירושיהם משלשת אלף שנים יזרקו בחוץ ויעשו להם גניהו תורה חדשה מבטן מי שהוא יצא חס מהזוכר כל החורבן שיוצא מזה וזה הי' באמת דרך המשכילים בדוחות הקודמים להעתיק התורה בלשון עמים.

ועל כיווץ באלו כתוב הרשב"א ז"ל בתשוי ח"ו סי' רנ"ד ו"ל ומה לנו לספרי הקדר שחברו לנו רבינו ואחריו רביינה ורב אשיש למדנו בניהם דיני הגויים ויבנו להם במות תלואות בבית מדרשי הגויים חלילה לא תהא כזאת בישראל ח"ו שמא תחגור תורה עליה שך ע"ש. וכ"ש הוא דהכי באמת לא יעיננו עוז ספררי רביינה ורב אשיש ואחריהם אלא בהתרגום הענגלי כיוון שאין יודע ל��ות בלש"ק ובאיין מבין.

ועין גם ביערות דבש ח"ב דרוש לט' טבת (דף ע"ח) אבל ביותר תדע מעלה לש"ק, והשל"ה הקדוש למס' פסחים דרוש ג' ורוממו מכל לשון התורומות שלנו מכל לשון לה"ק ואין לך כל אומה מע' אומותות שלא מתערבו בלשנים איזה תיבות מלשון קודש אמן ישראל זכו ללשון קודש כולם זהה ורוממו מכל לשון.

והגאון בעל אור שמח במשך חכמה פ' בחקותי עה"פ ואף גם זאת האריך הרבה בדרכי ההשגחה העליונה על עם ישראל בארץות שונות כאשר גורה החכמה העלונה אשר ישראל יתנודו בין האומות מארצאות שונות רבות והידוע קורות הימים דרך ההשגחה שניחנו משך שנים קרוב למאה או מאתיים במדינה, ואח"ז יקום רוח סערה ויופיע המון גלי וכלה יבלה, יהروس. ישטויף, לא יחמול עד כי נפزو בדורדים ירצו יברחו למקום רחוק, ושם יתאחדו יהיו לגוי יונגד תורהם חכמתם יעשו חיל עד כי יעמוד התורה על רומו ושיאו, מה יעשה חפץ האדם העשוי להתגדיר ולהחדש בתורה, יעוזב לימודי דתו "ללא מוד לשונות לא לו" ליפ' ממקלחתא ולא יליף מתקנתא יחשוב כי בRELIN היא ירושלים, ועל תשמה ישראל אל גיל בעמים, ישכח היותו גור הארץ נכירה יחשוב כאורה הארץ, או יבא רוח סועה

וסער יעקר אותו מגוזו יניחו לגוי מרחוק אשר לא למד לשונו ידע כי הוא גור, לשונו "שפת קדשינו, ולשונות זרים מה לבוש יהלוף" ומחצבתו הוא גזע ישראל והנחותינו ניכאי ה' אשר נקבע על גזע ישי באחריות הימים ובכטוטלו ישבח חורתו עומקה ופלפולה ושם ינוה מעט יתעורר ברגש קודש ובכיו יוסיפו אומץ ובחוריו יעשו חיל בתורת ה' וכיו ע"ש דברים כמו נכיה ה'.

והנה פלא שכח דודקא לאחר שיזכו עד כי יעמוד תורה על רומו ושיאו ואז ילמודו לשונות עכו"ם ולמה דודקא לשונות עכו"ם ולמה יעצבו לימודי דתו אבל מוכן מאר מה שריאנו בזמנינו שכעה"י היישבות פורחות והגיא התורה לרום המעלות ומ"מ לומדים לשונות עכו"ם וגם לומדים גمرا בלשון עכו"ם ושאר ספרי קודש הגם שמשתחמא כונתם לטוכה ובפרט הלומדים לשונות עכו"ם במדינות שונות כדי להחזיר למوطב ולהרכות בעלי תשובה אבל סוף סוף בזמן שהם לומדים לשונות עכו"ם באותו הזמן הם עוזבים לימודי ה' וועסקים בليمוד לשונות עכו"ם, ולשוניינו הוא שפת קדשינו ולשונות זו מה לבוש יהלוף, ע"ש דברים בגהיל אש ממש. וכבר כתוב ורבינו הח' הררי"ם ז"ל (במכתב ערך"ה תר"ד הובא בס' שיח שרפקי קודש) זו"ל ואל יקטן בעיניו כי אין לשער ולספר המסתופף מזה אף בדבר מעט לשונות הסדר מהשכ"ר אשר אין מכתליין אותו אפי' לבניין בהם"ק אף כי למדו לשונות וא"א בשום אופן שיכנס בכללilder דברי תורה אם לבו לדברים אחרים ע"ש עד כמה הייך גורם לימוד לשונות עכו"ם. גם מאן הדברים חיים כי אדרמור' מצאנז זי"ע והגאב"ק פרעמיישלא הריעשו עולמות ע"ש.

לבך מכל אלו נראה לפענ"ד מה שיש בזה חורבן נורא לכל ישראל ולאחדותו בתורה ישראל שהרי לאחר שגזרה חכמתו ית"ש לפזר אותנו בין שביעים אומות אין לנו רק התורה הזאת ולשונו המאחד אותנו וכמו"ש המן יeshnu עם אחד מפוזר ומפוזר בין העמים ודתייהם שונות מכל עם, הנה אמר שהם עם אחד הגם שהוא מפוזר ומפוזר בין העמים ואיך זה אפשר שיהיו עם אחד ומפרש דבריו שדרתיהם שונות מכל עם ואת דחי המלך אין עושים עוסקים בשללם כמכואר במדר' בשאה"י ופואה שבת היום פורים היום ועוד אבל לא בשללם. וזה המאחד את כל ישראל ולא הי בני ישראל מדברים בלשונם וכמו שאמר במגילה בהכתבים שללה ואל יהודים ככתבים וכלשונים והרי שלשונם היה לשח"ק ולא החלפו בלשוניהם ואיפלו בשעת השמר וגזרת המן וכן ה"י בכל הדורות זה אלף שנים בಗלות וכשהוגלו בני ישראל מספרא להאלאנדר ומאשכנז לספרד כרכינו הרוא"ש וכיוצא בו באו מפה ומפה והתורה קשרה אוינו כולם מדברים בשפה ברורה וכולם מקבלים עליהם על מלכות שמים ולימוד התורה זה מזה גודלי וצדייקי פולין וליטא ואונגארן עסטריך אשכנז ואונגארן וכ"ש לאחינו בני ספרד אבל מ"מ שפה אחת מליטה לפולין וגאליצי' ואונגארן, אבל מ"מ שפה אחת לנו וזה החזקינו לעם אחד,

אבל אם ישנו סדרי הלימוד מאז ומפנים על דעתם וטעם ובמוסקווא לימדו תורה בלשון רוסי ובצՐפת לימדו תורה בלשון צרפת ובארצות הברית בענגלאית

ומעכסייקא בלשון פארטאגאלי וככל מדינה ומדינה כלשון המדינה יחלק עם ישראל לשבעים אומות ח"ו ולא יוכל להתדרר ולהתכחח ולפלפל בתורתה ה' ונעשה תורה כמה תורות וח"ו כל ישראל יפוזר לכמה אומות אויל' אם אומר אויל' לי אם לא אמר שמצד אחר הולcin ורודפין אחר המרווחקים לקרבתם בכל האפשר ומצד השני באותו זמן ואotta שעיה הם גורמים לרחק המקורבים על ידי העשו כבר.

והגמ' כי וראי כונתם לש"ש מיהו הלווי שלא יצא שכטרם בהפסדו שע"י שחובשים להכניס כמה בעלי השבות עי"ז יגרמו ח"ו לחיל כל ישראל לחלקים רבים ומני נתן למשיטה יעקב ישראל לבוזים והגמ' שאין אני מן החכמים אבל רואה אני את הנולד וכבר ראינו כמה פירוד גרים דבר זה. שהכניות בעלי תשיבות מדברים לשונות אחרים לומדים תורה בשפת מדינות שונות, ובדרך רמז נראה לפרש שאלה אביך וידך זקניך ויאמרו לך בהפריד בני אדם ולהנ"ל נראת דכמה העמים הנכדים הגרים במדינה אחרת לא יידעו ולא יבינו מה שהזקנים אומרים והאב לא יבין מה שהבן מדבר ולומד שבאים ודרים בשני מקומות והוא החורבן הנורא וזה שאל אביך זקניך ויאמרו לך שזו מפריד בני האדם וכל שיש להם שפה אחת הם באחדות אבל כשהם מדברים לשונות אחרים מפריד ביניהם וזה הי' בדור הפלגה שכל זמן שהי' להם שפה אחת היו אחרים ואח"כ בלבל את לשונם והפרידם זה מזה,

ומעתה אמשול לך משל הרוי אפילו במדינת הגוים ללשונייהם כל מדינה מקפדת על לשונם ושילמדו בכתי ספר שלהם רק שפה אחת שפת המדינה וגם לכל אזרחיה המדינה תקנו כתבי ספר ללמד שפת המדינה שלהם, ואפילו מי שאינו אזרח מהמדינה או שיש לו שפה אחרתanaganו בני ישראל שגרים אפילו במדינה זו באלה"ב שהוא נקראת דעמאקרטית ויש שוויון לכל אזרחיה המדינה ע"פ חוקי המדינה, וגם יש חוק שכל יכול לשמור דתו מ"מ יש חוק המכיב לכל ליד הגורפה להלמודו לשון ושפה המדינה ומפקידין ועונשין על זה ומאסרים ההורים אם עברורים על החוק וכן אפילו היישובות הקדושות בעונ"ה מוכרכחים ללימוד בהם לימורי חול ושפה המדינה (מה שזה לא הי' מלפנים אפילו תחת הצער ניקאיי) ושאר מלכי עכו"ם כי היו מוסרים נפשם על זה שלא ללימוד אף' שפת המדינה כידוע). וזה אפילו בעם שיוישבים על דורודינו במקומות ועל ארמותם בשלום ובשלוחה, וכ"ש עם ישראל מפchor ומפורד בין העמים כ"ש שנחיזק בלשוניינו ובשפתינו לשון הקודש עכ"פ ללימוד התורה שנטנה בלשון הקודש, ועוד"פ מאובי' תחכמוני וח"ו לשנות הלשון אשר עליו אמרו אתה בחורתנו מכל העמים ורוממתנו מכל לשון ואז' וקדשנו במצוותיו. ובפרט שע"ז גם ח"ו עוזבים ספרי תורה ה' שחברו מאז נתינה מסני עד דורינו אנו שמעו עמי בינה זאת.

והאמנם הנני פה להודיע ולברר דעתך ברבים ולכל הקורא במכח זה שככל מה שתכתב שחייב כל אדם ללמד לשון הקודש וכן כי ראשון למד להבעלי תשובה לשון הקודש כונתי בלימוד לשון הקודש אך ורק לשם לימוד תורהינו הקודשה חז' בכתב והן בע"פ כמו שקבלנו מפי משה רבינו עלי' השלום, ולמדרו אבותינו ורובותינו הקדושים אבל לא ללמד לשם לימוד עברית אשר אסור כל חכמי הדורות,

ואף כי זה דבר פשוט מאד ולא היה לי אפילו לכתוב דבר זה, אלא כיוון שאפשר ימצאו אחרים שירצטו לתפוש אotti על זה וידרשו לגנאי הני כתוב להוציא מלבן, ומתחנה בתנאי כפול כי כוונתי ללמדו לשון הקודש לה' ולתורתו אבל לימוד לשון הקודש לדבר ב' דברי נבלות או אף דברים בטלים ולא ללימוד תורה הוא גרווע מדבר בשפט שאר לשונות הגם שככל אופן ובכל לשון המובל פיז או אפילו מדבר דברים בטלים הוא עכירה גדולה אבל כ"ש בלשון הקודש זה פשוט מאד.

ב) ומעתה נבא לשאלתו השני, בעניין שבאין אליו בכל שבוע ושבוע לבקש lagiיר אותו ולפעמים באים עד עשר אנשים או נשים וכיוצא ופעמים יותר מזה ואינו יודע כרת מה לעשות, כי לפעמים רואה באמת כאלו שאחר דחו אותו הם חזריהם ובאים פעמי אחר פעם ואינו רוצה לעבור על האיסור של דוחה שנענש אברהם אבינו על שדחה תמנע והלכה ונשאת לעשו ונולד עמלק אבל מצד השני גם קיבל קשה.

הנה בזזה הקשה לשאול כי כמעט אין זה פתרון ומה נאמר, ועל גוים שבאים להtaggir יש לספק אם בכלל יכולן לקבל כי על פי רוב אותם הבאים להtaggir הם בגין גרים שבימי דור ושלמה כיין שרואו בני ישראל לאחר כל הצרות וההשלאות ופתחום בא אור עליהם תחת ממשלת האסלאמים או ראו בגדרותם של ישראל או שרצויכם בכלל לצאת מבריה"ם שידוע כמה מהם מודוכים וכמה מהם היו קאמוניסטיין שצרכין לברוח מחמת הצרות שעשו לאחים ואין להם מקום ללכט או לבסוף ומתייחסים רק לפניהם, והרי משה רבינו שקבל העורב רב נעש על ידיהם ולא זכה ליכנס לארץ ישראל אף שהם גרים ונאנדרו מותך ישראל כمبرור זה במדרשים ובכמה מקומות, וכן לפען"ד בקבלה גרים שם מהאותות עכשו צריכין בדיקה רב ואני לא מיעץ אותו ליכנס בדברים אלו.

ומיהו מה ששאל עוד שיש הרבה מהם שבאים ורצויכם להtaggir והם מאב ישראל שנשא נכרית והבת או הבן רוצים דוקא להtaggir ובעובדא חרא יש לו בתולה שקורין אותה גיטל ובאהיה ישראל ואמה גודה וכבר באט כמה פעמים ורוצה דוקא לחזור ליהדות הנה כה"ג כבר יש לעיין קצת יותר.

ולפום ריחטה לכוארה מצינו בעוזרא הסופר כשעליה מבבל והפריש מהם נשים אשדרדיות עם בנייהם ולכוארה למה לא גיר אותו ועכ"פ הבנים וראיתי לא"ע שכתב שלא רצה לקבלם משום דהוא"ל כמו גיר לשם אישות אלא דאכתי על הבנים יש לעיין והثم מפורש דהנשים והבנים הוציאו עיין א"ע שם (עוזרא י' ג') ועתה נכרות ברית לאלי להוציא כל נשים והנולד מהם בעצת ה' והחרדים במצות אלקינו וכתרה יעשה. ובא"ע ולא מצאנו שהקוריבו אחד מהם, ואולי הוציאום שלא היו גירות כרות המואביה וכו' ע"ש, ובקרא עוד (עוזרא י' מ"ד) כל אלה נשאו נשים נכריות ויש מהם נשים ויישמו בנימ ועיין רשי" ש והכל הוציאו הנשים והבנים, ואין לומר שהנשים לא רצו להניח הבנים בעלי להtaggir ולקבל גם אותם,

ופעם צדדתי להביא קצת ראי' ממה שאמרו בגמ' קידושין (ס"ט ע"א ר' טרפון אוומר יכולין ממוריין ליתהר כיצד ממוד שנשא שפהה הولد עבר שהודו נמצא הבן בן חורין והכי קייל' ועיין רבינו בה"ג בהל' מילה ביטוף בן פרוק ממזיר ואמר לו הגאון לישא שפהה ויולד בניהם וימול אותם ואח"כ ישחררם נמצא דעכ"פ יש עניין לאביו שליד בן אפללו מן השפהה שאין לה יחס ואולי אפללו מן הגcritים אם רוויה לගייר ויחזר את זרעו שנטמא בין העמים לבתוי ייחד ממן נדח, וא"כ אפשר כה"ג שם בא אביו ואולי אפללו לא בא מ"מ זיכון לו לאדם שזרעו יחויר לכל ישראל ואין ולאו ורפייא בידי ואולי שגם הם בכלל שאין מקבלין כמ"ש בעדרא אם לא שיהיו כרות המואביה ואין נפ"מ אם אביה ישראל או לא אלא תלי ברכונה להתגיר עכ"פ בזה לא אומר אם יראה שבאמת ווצים להתגיר שלא עשה להם קשיים אבל אם רק ווצים לפנים או למצא חן בעניין אביהם שנתגירו אז ודאי הלעיטהו לרשע ואין להתעורר בדבר נלפענ"ד בזה מ"מ לאו כלל קאמינה וצריך עוד לבורר בכל פרט ופרט כדי מה לעשות.

ג) בעניין הבאים לשאול עצה לאחר שכבר יודעים קצת למדוד ויש להם אפשרות לצאת שם אם יש לעצם להשאר שם לטובת האחים או ליצאת שם, ואם נאמר לצאת אם לארצינו הקדושה או לשאר מקומות שיש שם ישב חרדי ובני תורה.

ולפענ"ד פשוט צריך לעז' לצאת שם וכבר אמרו חז"ל הו גולה למקומ תורה אפילו אם הוא גור בין שמורי תורה ומצוות מ"מ הו גולה למקומות תורה וכ"ש מאין ציה ושממון אשר כמעט לא נמצא איש משומרי התורה ובני ישראל אשר hei להם קצת ללחוחית של תורה כבר יצאו רוכבם כculos ולא נשארו רק מעט מן המעת ואם ר' יוסי בן קסמא hei אומר אם אתה נתן לי אף אלףים דני זהב אין דר אלא במקומות תורה כ"ש וק"ו מבראה"מ שהמקום מושחת זה שבעים שנה או יותר מבלי להניח שם אפילו למדוד א"ב ואם יחשוב שעכשו יתרבו בני תורה להhn תעננה ולפענ"ד הדין כמו מי שנכנס למקום שנפלה האש ואכלת גדייש ומצע עדין המדינה משובשת בגיןות ושנאה ישראל ומושחתה בכל מיני השחתה ולפען כל אדם מישראל שיוכל להציגו הו"ל בכלל סכת נפשות.

האמנם תנאי יש בזה שצריך לראות שבכל אופן עכ"פ כשיצא שם יכוונו אותו שיכנס למקומות של תורה ובין שמורי תורה והכיוון הראשון ליהודי בכלל ולשומר תורה ומצוות בפרט שלך לארצינו הקדושה כי שם צוה ה' את הברכה, ורק יש לראות שלא יהיו גויים או תערובות מערב רב, רק שייהיו מזוע אבריהם יצחק ויעקב ואף כי אכת' אינם שמורי התורה מחמת שהיו נתונים בצדורה ובשבהיה כל ימי חייהם, כי בצתה ישראל ממצרים השר של ים טען הלאו עובדי ע"ז והללו עובדי ע"ז והшиб לו הקב"ה שוטה שבועלם וכו', וגם משה רבינו טען וכי אowitzא באיזה זכות אowitzאים ואמר לו הקב"ה בהowitzאך יעבדון שאח"כ יחוור בתשובה אבל הערב רב

הזיקו לישראל אפי' שנתגינו וכן מצינו עוד בבית שני שעלו עם עוזא עשרה יהיחסין עם נשים אשדריות ואפ"ה קבלם עוזא והעלם לא"י והבדיל מהן הנשים והבנות שנולדו מהם והם חזרו בתשובה מה נאמר בעונ"ה לאחינו בני ישראל אחר שבעים שנה תחת ממשלה הקאמוניסטים והחריכו את עם ישראל ברכונות וברגשות ומ"מ אין להתייאש כי כבר כתוב הרמב"ם ה' גירושין על הלכה דכוփין אותו עד שיאמר רוצה אני דפנימיות ישראל הוא גחלת של אש חלק אלק' ממעל וכופין אותו ובאמת רוצה וסוף סוף כולם יחורו בתשובה לבתלי יורה ממנו נדח.

ואולי אכן אפילו יותר מצוה להוציאם מיד שלא יתبولו בין האומות ח"ו ויטמעו ביניהם כאשר עינינו רואות או נא לנו שכך עלתה בימינו, מ"מ אפשר דהני יש להם דין קדימה כדי פק"ג שככל שהסכנה יותר גודלה יש חיב להוציאו קודם והני ח"ז עולמים להתבול ולהשאר שם עד עולם, ואפשר רזה הי' נמי כוונת עוזא הסופר שהוציא עשרה יהיחסין שהיו נושאים נשים אשדריות ואח"כ שלח אותם עם ילדיהם ועל הנ"ל י"ל רזה הי' כוונתו שכון שכבו התבולו רצה להוציאם לבתלי ידה ממנה נדח הוציאם וגירש את נשותיהם וילדיהם, שהיו ילדי זרים.

ועיין ישmach משה עה"ת פ' לך לך ויאמר ה' אל אברם לך לך הארץ ואני כי האבות הם פועל דמיוני לכל העתיד וגוי גדול מרומו על התשובה (ר"ה דף ד"ז כי מי גוי גדול) ובירושלמי תענית ובבב"ס בבבלי סנהדר' (צ"ז ע"ב) נחלקו ר"א ור"ב אי ישראל נגאלין בלי תשובה או בתשובה דוקא ובס' כבוד חכמים ביאר המחלוקת אם התשובה היה קודם הגאולה או אחר שיגאלו, וכותב ה"י לדעתו מן הסדר מלכיות זכרונות שופרות קודם מלכיות ביתא המשיח, ואח"כ זכרונות יזכרו עונותיהם ויתמודו וישבו אל ה' ואח"כ שופרות ישפרו מעשיהם והיינו לך לך הארץ שבחילה ילכו ישראל מחו"ל אשר נשתרשו בה בגולה לא"י ואח"כ ואענץ לגוי גדול שנזכה לתשובה עילאה דעת"ז נקרים גוי גדול במאהרה בימינו אמר ע"ש. ומובוארركודם ביאת המשיח ילכו ישראל לארכינו הקדושה ואפי' ח"ז בלי תשובה ובחתם אשר נשתרשו בגולה ואח"כ יעשו תשובה והוא כנבייה על הזמנים האלו.

ועיין פ"י הראב"ד עדות פ"ב משנה ט' הו'a הי' אומר ובמספר הדורות וכו' ונראה לי וכור' כלומר אע"פ שנותן קץ לגלויות ישראל ולשבור שלם בשנים מכל מקום לענן הטובות והחמות האמורות להם במספר הדורות הוא תולה לפי שהוא רואה את הדור שהוא זכאי ומתגמל עליהם עד שmagiy לאותו הדור וכן ה' בשבעור מצרים אע"פ שנגאלו בסוף ארבע מאות שנה לא שבו לשכת הארץ עד דורו של יהושע, וכן ה' בಗלות בבב' לסוף שבעים נגאלו אבל יוושלים לא נבנתה עד סוף שלשים ושתיים לארחותשתא וכן לימות המשיח כשיגאל אותן הקב"ה לא יכנסו מיד לארץ אבל יוליך אותם לדבר העמים כנביית יחזקאל כי ע"ש והוא פלא כי אין אנחנו יודע עד מה בענינים אלו ותמים תה' את ה' אלקין ונכחה לו בכל יום שיבא ונזכה לביאתו אע"פ שיתמהמה ויר' שנזכה לביאת המשיח ויליכנו קוממיות לארכינו בכ"א.

ובכל אופן ההולך לארכינו הקדושה יש יותר להזהירו לשמר נפשו מחתא לה' ובכל עניינים כי אין דומה החוטא בפלטרין של מלך לוחצת לו כמכור זה בפוסקים, ועיין חשב"ץ קטן סי' תקנ"ט וז"ל וששאלת עיקר מצוה לлечת לארץ ישראל אני יודע אלא כמו שמספרש בסוף מסכ' כתובות (דף קי"א) ואם מוחלין כל עונתו מי פורש במסכ' כתובות ובלבד שהיא פרוש מכאן והלאה, ויהיה מכל מיini עון ויקיים כל מצות הנוהגות בה שם יחטא בס יגעש יותר על העבירות שיחטא שם מבחווץ לארץ כי ה"א דרוש אותה תמיד ועני ה' בה והשגחתו בה תמיד ואין דומה המורד במלכות בפלטין למורד חז' לפטין, והיינו ארץ אוכלה יושביה וכן נמי ולא תקיא הארץ וגוי לפי שהיא מקאה עובי עבירה, והיינו דכתיב ושםמו עליה אויבכם דאפיילו אומות העולם שבה אים מצלחים מהמת שהם עובי עבירה וע"ב ארץ ישראל עכשו שמה היא ואין בה עיר מוקפת חומה ומושבת כמו בשאר ארצאות ואותם שהולכים לשם ורוצים לה薨 בה קלות ראש ובפחדותם להתקוטט שם קורא אני עלייהם ותבאו ותתמאו את ארצי אבל מי שהולך לש"ש להתנוגג בקדושה ובטהורה אין קץ לשכוו ובלבד שיוכל להתפנס שם אבל דסליק עדעתה למידר כדאיתא בפ' האיש מקדש (דף נ) עכל"ק. וע"ש עוד סי' קס"א למה לא הלכו שם כל האמוראים.

ולכן הני נמי בברה"מ הגם שעדר עכשו ה' באונס בכלל חינוך שנשכח אבל לאחר שיבא לארכינו הקדושה שוב יהיה ברצון אם ח"ז יעבור ועיין ריב"ש סי' ו' וסי' י"א וכיון דaicא מצוה לישב בארכינו הקדושה ולאחר מכן לראות שילך בין אנשי שלומינו שומרת התורה והמצוות, ואז הו בכל הולך לש"ש להנוגג בקדושה ובטהרה ואין קץ לשכוו כלשון וכහבטחת חז"ל בתשב"ץ הנ"ל ז"ל ואם ילך לשאר מדינות עכ"פ ג"כ רק למקום שיש שומרת התורה ונכון וראויה להיות להמעיצים והשולחים קשור עם המקומות שהולכים לשם כדי כשייכו לשם לא יבואו אחרים ויתפסו אותם ח"ז לMINOT CANPUN"ד.

ד) בדבר שאלתו בתינוק שאמו ישראלית ואביו נכרי אם יש על מעכ"ת חיוב לפרסם עליו שהוא בן נכרי או יעלם עצמו ולא יאמר רק אם ישאלו לו עליו או זיגד,

ולפענ"ד אין צורך להגיד ונראה דהוא גמר' מפורשת יבמות (דף מה ע"א) ההוא דאתא לקמיה דרב א"ל עול"כ ועבד הבא על בת ישראל מהו א"ל הولد כשר אל הב לי ברוח וכו' ואף רב מתנה מורה בה להתריא ואף רב יהודה מורה בה להתריא וכי אתה לקמיה דרב יהודה א"ל זיל איטמר או נסיב בת מינך וכי אתה לקמיה דרבא א"ל או גלי או נסיב בת מינך ע"כ, ופרש"י דזהו דאתא בן עול"כ מישראלית. גלי צא לגלות במקום שלא יכולך ויתנו לך בת ישראל כשרה, ועיין חוס' שם ד"ה זיל איטמר וישאיר מיוסת, ועיין א"ע סי' ז' סי"ט הדולד כשר ופגום לכוהנה ומיהו נראה מבואר שלא אמרו שיריך לפרסם אפיילו עצמו וכ"ש על

אחרים דאל"כ היאך יעכו אותו זיל גלי שיכשלו בו אע"כ אין צורך לגנות ואדרבה
איכא סברא לומר לו זיל גלי וכנ"ל ננפען"ד.

אלו דברי ידידו המוריד דמעות ופלגי מים ירדו עיני על החורבן הנורא הנעשה
עם אחינו בנ"י אשר שונא אחד היטלע ועווזרו ימ"ש הרגו ושרפו מאתנו עם קדוש
כששת מיליון נפשות וסתאלין ועווזרו ימ"ש הרגו ברוחניות שלושת מיליון
נפשות מאחינו בנ"י ירא ה' ויינקם נקמת דם עבדיו השופך ויר' שנזכה לראות
בביאת משיח צדקינו כהרף עין ויוציאינו מגלות המר הוות לבתי ידך ממנה נדח
החותם בלב ונפש.

מנשה הקטן

מכת"י ב"ק הגה"ג רבי יקותיאל יהודה ראווענברגער זצ"הה"ה בעהמ"ס שוו"ת תורה יקותיאל

[נמסר לנו ע"י ננד המחבר הראה ג' זלמן ליב רז"ב שליט"א בן הגה"ג מדיערש שליט"א. וכל הגהות שהם בסוגרים הם ממש. ותש"ח לנו]

לכבוד הרוב המאוור הגדל החו"ב בח"ת וכו' בנש"ג כק"ש בנצין בלאום שליט"א האבדק"ק סארואיש יצ"ו בנו של הגאון עולם האדריך ב"ק באיפאלא בעהמ"ח שוו"ת היקר בית שערם זצ"ל

אחדש"ת וראיתי לככ"ת בוליקט יוסף סימן קנ"ב קונטרס ט"ו הדפס הערתא
קטנה וגדרלה היא אליו עכ"ל ומגניה בצע"ע והיות כי כבר נשאלתי על רוא דא ממי
ששמו כשמו הי ניהו ידנ"פ חביבו הבהיר החשוב מופלא ומופלג בח"ת מתנהג
בחסידות איש תבונה כמר בנצין שאפער מאונגואר נר"י הלומד וכן בית אצל
כ"ק אדרמור' רביינו הגה"ג רכבה"ג מラン האבדק"ק חוסט שליט"א בחורוף העבר
וכבר נתעורר ממש בכל לשונו של מעכ"ת זהה פלא רוא דוד ושם רוא היהות כן
אמרתי אתפק בל אוכל מהלודיע לכ"מ את אשר עס לבבי מה שכתחתי ומזה יראה
כי קוי לק"מ וששי רביינו הגדל בדורו מרדן ורבנן בה"ג הנוב"י בסה"ק צל"ח יוצאת
מוזקחת בי"ג נפה, וזה החלי בעזהו"ת אחדש"ת מכתבו היקר הגייני בש"ק והיה
לי לעונג ועשהוים בשוו"ט חדשן עצם מביריאת כ"ק אדרמור' מラン הגה"ג
רבסכבה"ג מחוסט שליט"א יה"ר שנתקבל כ"ט.

מה שעורר עמש"כ הצל"ח פסחים כ"ט [בתורתה רנ"ה] דלרבנה"ק דכרת
ומייהה ביד"ש ג"כ פוטר מחשלומין משום דקם ליה בדורבה מניה פטור לנמרי
אפיקו מלצתה ידי שמים ובמיתה ב"ד או מלוקות דפטור מחשלומין מ"מ
חייב לצי"ש משום דכדי רשותו דילפין מינה משום רשעה אתה אתה מהייבוא ואיך
אתה מהייבוא משום שני רשותות לב"ד קאמר רחמנא שהב"ד אין יכול לחיבבו ב'
הרשעות וכיון שמחיביים אותו מיתה או מלוקות אינו יכול לחיבבו ממון אבל הוא
מצד עצמו רמי תשלומין עלייו וחיביב לצי"ש אבל לרנבה"ק דכרת נמי פוטר
מחשלומין לא שיק לומר מכדי רשותו שהרי עונש אינו מוסור לב"ד וצ"ל שוגם
רחמנא לא חייבה שתி רשותות וא"כ אפיקו לצי"ש נמי פטור עכדה"ק [ראיתי
להעתקיק לשון הצל"ח כיוון שלא היה לפני המחבר זצ"ל כמש"כ — ונלען"ד לכל
זה לרנבה"ה אפיקו לשם ליכא מיתה וחשלומין דברמת הא דחיביב
בריני שמים אף דקלב"מ למڌתי טעם הדבר מדברי רשי" שם במס' ב"מ דכדי
רשותו דילפין מינה משום רשעה אתה אתה מהייבוא וכו' לבי דין אמר רחמנא
שהב"ד אין יכולת בידם לחיבבו שתி רשותות וכיון שמחיביים אותו מיתה אינם
יכולין לחיבבו ממון אבל הוא מצד עצמו רמי תשלומין עליו וחיביב לשולם ולדרכם
מגדולי הקדרמונים שאפיקו הב"ד אומרים לו חייב אתה לשלם אלא שלא נחתמין
לנכסי ולא כפין ליה עין ש"ך שם וככל זה לרבן אבל לרנבה"ה דאמר שכרת פוטר

מן התשלומים ואטו כורת ביד מחייבי ליה, הרי אין ענשו מסור לב"ד כלל, וא"כ לא שיק לומר דכדי רשותו לב"ד קאמר רחמנא שהם לא יחייבוה שתרי רשותות וצ"ל לדידיה שגם רחמנא לא חייבי שתי רשותות, וא"כ אפילו לצאת י"ש אינו חייב וכור' עכ"ז]. וע"ז הקשה ידרידי הבהיר הנ"ל��"ר הדרכ"ת ממש דצ"ע מרשיי כתובות לה"ה ע"ב ד"ה ואי קרנבה"ק שכח דאית ליה לרונבה"ק ג"כ לוקה ומשלם מודקאמר יוכה"פ כשבת יוכ"פ הוא דפטור מתשלומים מי' כורת דאית ביה אבל מי' לאו ומלוקות דאית ביה לא פטור כו' ולדברי הצל"ח דילמא עלולס ס"ל לרונבה"ק דין לוקה ומשלם והוא דפטור ביה"כ מי' כורת ה"ט דאי היה פטור מ' מלוקות המשור לב"ד היה חייב לצ"יש ולכך אמר דפטור משום כורת למיפטר נמי מלצי"ש ולעלום לית ליה כר"מ וצל"ע עכ"ל וכי כן נתקשה הדרכ"ת בקונטרס וילקט יוסף סימן קנ"ב.

תשובה

הנה אם אמן כי לדאボון נפשי אין תח"י ספר ה' צל"ח להיות אותיות מהכחות אמן כי שהצעיר לפני הלשון וכי אין מצאת באחרונים לשון זה אמרתי ד"ק הצל"ח אמיתיים וברורים בס"ד ולק"מ ודבריו דא"ח וזה החלי בעזהית.

מראשית זאת תהנה דани רואה כפי הנראה הבין דرك רשיי רצה להוכיח זאת מדברי רונבה"ק אבל בש"ס ליתא ובאמת דזה מפורש בש"ס גופא, בגם' מתניתין כמאן מוקי לה אי כר"מ קור' ב�ו ואי קרנבה"ק אהתו וא"כ בהכרה הוי דרונבה"ה יסביר לוקה ומשלם כר"מ דאל"כ בלאי"ה לא אתיא מתניתין קרנבה"ק מטעם המבוואר דлокה ומשלם ומ"ט נקייט דוקא משום אהותו ע"כ הכרה לפרש בש"ס דPsi שטח ליה להמקשן דרונבה"ק כר"מ ס"ל במלוקות ורש"י רק פירושא קא מפרש כוונת הש"ס ודוו"ק.

אכן ההוכחה היה בדברי רונבה"ק דסביר כר"מ מודקאמר דוקא יהכ"פ ומשום אסון אסון מגוז"שתו מוכח הא בא גוז"ש דאסון אסון לא וע"כ דבמלוקות בודאי לא מיפטר והינו דדריך רשיי זיל מגוז"ש דאסון אסון ואין לומר דבריו דלהכי נקט יוכ"פ למיפטר"י נמי מלצי"ש משום כורת זה לא ניתן להאמיר חדא הנה מבואר בש"ס בכ"מ פסחים לה"ב מגילה ד' כתובות ל' שבועות לו"ו דרונבה"ק היה עושה את יהכ"פ כשבת לעניין תשלומים ומפורש ברשיי את יה"כ כשבת לפטור המدلיק את הגדריש ביה"כ כאילו הרליך כשבת מה שבת שהוא מיתת ב"ד אף יה"כ שהוא בכרת חיוב נפש הוא ופטור מן התשלומים, הרי דלא בא לומר ולחדרך רק דיזכ"פ פטור כמו כשבת ולא לחדרך דבר חדש ביוכ"פ יותר מבשבת ועכ"פ דיו לבא מהדין להיות כנידון ועכ"פ יוצא מפורש דהיה עושה יוכ"פ כשבת לתשלומים ומהיכא תיתי נימה דכוונתו להגדיל פטור ריווחכ"פ מבשבת ולצי"ש ייל דחייב כמו בשבת והדק"ל כרת דנקית למה לי חיפוק ליה משום לאו ומלוקות ע"כ ס"ל דבלאו ומלוקות חייב בתשלומים וудין אני אומר הצל"ח דין לדוחות בדבריו כיוון דרכ

שער הלוות

כא

כשบท קאמר ולא יותר, ורק לענ"ד יותר הו"ל להקששות אדרבי הצל"ח כיוון דקאמר דרנבה"ק עושה יוכ"פ כשบท מיתה ב"ד וחיב לצי"ש והה"ג בוכ"פ רק מדינה פטור וזה בודאי קשה דMOVOC לכוארה מפורש בש"ס שלא כמן הצל"ח.

אמנם גברא רבא אמר מילתא דיקנא בה ואשכחנה בה מרגניתא הצל"ח הci קאמר דלמ"ד מלכות פטור ולא כרתתו ע"כ אמרין הב"ד אין מהיבין אבל הוא עצמו חיב לצי"ש אבל בmittah ביד"ש דמייקרי אסון פטור ורנבה"ק לא בא באמת להקישו רק לפטור מחוב תשולמין כמו בשבת אבל לצי"ש זה מילתא באפי נפשה רק דבכרת ע"כ לומר דכוונת קרא לא קאי על הב"ד רק על התורה דהתורה לא חיבבה ב' רשות ומומילא מיפטור אפלו מלצי"ש ומאסון אסון מגוז"ש בודאי לא הוי ידענן רק לפטור מרינא כמו בשבת אבל לא מלצי"ש רק כיוון דעתנן להci דבוי"כ דmittah ביד"ש ג"כ פטור מתשולמיןתו ע"כ אי אפשר לפרש כוונת הקרא של כדי ורשעתו לב"ד זה חזינן דהתורה ג"כ לא חיבבה ב' רשות ומילא אין לומר חיבב וצ"ל שם ומהן לא חיבבה ב' רשות וא"כ אפלו לצי"ש נמי פטור כיוון שההתורה פטורה ולענ"ד דוגמא לדבר בטווי"ז או"ח סימן תקפ"ח ובכ"ד סימן קי"ז ובחו"מ סימן ב' נdegך דבר המפורש בתורה להיתר או לפטור אין כה ביד חז"ל לחיבבו ג"כ ולאסרו ועין חוו"י סימן קמ"ב וכתחשי נוב"י חוו"ד תנינא סימן ס"ב ובח"ס סימן ק"ט ובתשרי שיבת ציון ובתשובות הארץ הרכתי הרבה.

נמצא לפ"ז דברי הצל"ח נכוונים דבאמת לווי קרא דאסון אסון באמת הוי מפרשין כדי ורשעתו קאי על הב"ד دائمים יכולם לחיבבו לשלם אבל עכ"פ יש חיבב לצאת יד"ש ובכרת היה חיב אפלו תשולמין, ולבתור דגלי מגוז"ש דאסון אסון ליפטור יה"כ שבכרת מתשולמין כמו בשבת עכ"פ מה מילא ילפין לפטור אפלו מלצאר יד"ש, דע"כ ציריכים לפרש כדי ורשעתו קאי על התורה שלא חיבבו בשתי רשות ושפир קאמר רנבה"ק היה עושה יהhc"פ כשבת מגוז"ש דאסון לא ידענן רק כמו שבת אלא דמילא משתמשין מזה כדי ורשעתו על התורה קאי וא"כ פטור מלצי"ש ג"כ ולפ"ז גם בmittah ב"ד פטור לנמרי אפלו לצי"ש.

ועפ"ז מתורץ מה שהק' על הצל"ח דנימה דלעולם ס"ל אין לוכה ומשלם ולהci נקט כרת למיפוריה אפלו מלצי"ש دائי הוי נקט מלכות הוי מחובב לצי"ש, ז"א דרנבה"ק אין נפק"מ בין מיתה ב"ד לכרת דגם בmittah ב"ד פטור אפלו לצי"ש כיוון כדי ורשעתו קאי על התורה ואי הוי ס"ל אין לוכה ומשלם גם הוי מיפטר מלצי"ש במלכות ג"כ כיוון כדי ורשעתו קאי על התורה.

ולענ"ד עוד יותר י"ל בפשיטות דלהci נקט כרת להוכיח בא דגם במלכות ומיתה ב"ד פטור אפלו מלצי"ש דמכרת הוי הוכחה על כדי ורשעתו دائי על התורה دائי הוי ונקייט מלכות הוי אמרין כדי ורשעתו על הב"ד אבל חיבב לצי"ש, ועדיפה הוי ליה להקששות מאשר הקשה די"ל דס"ל לרנבה"ק אין לוכה ומשלם רק להci כרת להוכיח במלכות ג"כ פטור מלצי"ש דאל"ה בודאי לא הוי ידענא זהה צ"ג לכוארה.

אמנם גם הא לא חברהrai לhortoth נתן דבשbat ג"כ פטור מלצי"ש איפכא ho'i ליה למינקת היה ערשה שבת כיוהכ"פ ואע"כ דאין כוונת רנבה"ק לאוריין לנו פטור שבת מלצי"ש ורק פטור דברת וע"כ מוכח דוקא כרת ולא מלכות דאל"כ ורק אפילו במלכות פטור מחשלומין אמר נקייט יותר כרת מלכות לאשמעין רבווח במלכות דג"כ פטור ומאי אילמא דכרת דנקט יותר מלכות אע"כ דבמלכות באמת מהיב' בחשלומין. וביתר ייל דמלכות לא ho'i אнос ואסון וא"כ מוכח דהכי קאמר ולא יהיה אסן הא מלכות דהוי בכלול ולא היה אסן או ענס יונש דאל"כ אלא מלכות ho'i אסן ופטור א"כ נפטר מיתה ביד"ש מק"ו, דחינה נגד מיתה ב"ד ייל ho'a דמיתה ביד' אדם חמורה ממיתה ביד"ש משא"כ מלכות בודאי עדיפא מיתה ביד"ש ואם במלכות ho'i אסן ק"ו במיתה ביד"ש וא"כ ho'i הוכחה ברורה דס"ל לוכה ומשלים דאל"כ ורק ס"ל אין לוכה ומשלים ולהכי נקט כרת לימייטר אפילו מלצי"ש הויל לאשמעין מלכות ואנא ידענא מק"ו דכרת בודאי ho'i אסן וכמברואר בחוס' שם דהכי קאמר לניקוט יו"ט ואנא ידענא יוכ"פ בק"ו דבכרת ואי ho'i נקייט מלכות ho'i ק"ו לioc"פ וא"כ ממילא ho'i ידענן פטור מלצי"ש כין דהוי ק"ו לioc"פ דבכרת ועוד כין דבכרת פטור ע"כ נודע לנו דכדי רשותו על התורה קאי ומילא פטור אפילו מלצי"ש דזה ק"ו אע"כ מדנקט כרת ע"כ שמעין דס"ל לוכה ומשלים והוי הוכחה ברורה וכעת אין נפק"מ בכ"מ דפטור לשלם לגמרי מימייטר ואפילו במיתה ב"ד פטור ג"כ מלצי"ש והוי הוכחה גדולה דס"ל לוכה ומשלים וד"ק רבינו הגדול הצל"ח אמרתים וברורים בס"ד ויחזקאל היה למופת הדור ותחל"ת יגעתי ומצאת חאמין וזה נלפנע"ר נכון וה' יאיר עני במאור תורה"ק לשמה.

ובזה הנני חותם בכל חותמי ברכות באחכה

ה"ק יקוטיאל יהודא רازענבערגער

ה' בהעלותך עת"ר ס'וואשארהעלי

**מכת"י כ"ק הגה"צ רבי יוסף דוד ברזין (קלין) זצ"לה"ה
אבדק"ק טאב ***

בתינוק שנולד בכוליא אחט ל Kohya Ai מלין אותו

שלו וכ"ט למע"כ ידידי הרה"ג המפורסם וכוי שליט"א

אחדשתה"ר, במה דבדיק לו מר בענין תינוק שנולד עם מקום הרעיה סתום ורוק עם כולייא אחט שאינה פוללה כראוי, וכל העניין בפרטיות, הנהן חשוב שכחdagני לא

* נולד בחודש תמוז שנת תרכ"א לפ"ק לאבוי הגה"צ ובוי משה לי ברזין זצ"לה"ה [משפחחת ג'ק] בעיר טאב. בנוורו למד אצל הגה"צ ובוי יוסף פראנקפורטער זצ"ל בעיר טאב. ואח"כ למד אצל זקנים [אבי אבוי] הגה"ק רבי חיים ברזין זצ"לה"ה בבאיהאד נהרעה ממנו בהלכה מוחכר בש"ת דודאי השדה סימן מ"א]. ואח"כ למד אצל הגאון האדר"ר ובוי משמשון אלטמאן זצ"לה"ה אבדק"ק פאקש בעמ"ס ש"ת שבולת הנהר, ועוד. — מנעוריו העסיך בשקיותם בתורה עד שעלה ונתחלה כחריף ובקי. מסופר עלייו CSLMED בפאקס חיו שם שניחים חברה חריפות וחברה בקיות. והוא היה העילוי שבשניהם. התורת הוראה קיבל מרבו הגה"ק מפאקס זצ"ל, ומהגה"צ ובוי אהון פרעסבורגער אבדק"ק בניאודה זצ"ל.

ישמש בברבות עיר טאב [הגר] ואח"כ בקרומפאן [גרמניה] ואורה ובסנת תש"ט הגיעו לעיר מאנטריאל קענעדי. שם ייסד בית מדרשו קהלה מחזיקה תורה — טאב, מקום לתרوة ולתפילה. וכן ייסד ישיבה בשם תורת חיים ע"ש זקנים הנ"ל. היה מההוסקים המובהקים, הגה"צ ובוי יעקב יצחק נימאן שליט"א אב"ד דקהלה מחזיק הדת וחסידי בעליוא [במנטריאל] העיד כשבוגרי הרובנים לא היו יכולים להשות בפסק הלכה, היה הרוב מתאב המכريع. פסקיו היו קולען אל השערה. אחר השואה הצל משפחות של מותות והחזרות תחת כנפי השכינה. העמיד תלמידים הרבה. פעל הרבה בשדה הcessות. אהבת ישראל שלו הייתה להפליא. היה שלשלת של חדס. ביתו היה פתוח לרוחה לכל או"א. הינה הרבנית חדושי תורה בהלכה, תשיבות, ושיעורים מה שהרצה לתלמידיו בהישיבה והכולל. ובאגדה. אשר בשם **בתבי"ד** [כפי צוואתו שכן היה שמו ספרו, שי"ד ריתל שם כינוי מהורקח שמהראוי לזרם בשם הספר את שמו של המחבר]. היה פה מפיק מרגלים, ובעל דרשן נפלא.

יש הסכמה ממנו עם משה ומתן בהלכה בספרו של רבינו ש"ת שבולת הנהר, וכן בספריו נבכי נהרות [לבנו הגאון ובוי אליעזר וסמאן אלטמאן זצ"ל הי"ד]. וכן בספר תורה אליו עה"ת [לח"ז] ובזרע אבות [לחחותם] על הבירית מט"מ [הנ"ל] עמוד י"א. ובזרע אבות והערעה ממנו נמען בהקדמת המ"ל על הבירית מט"מ [הנ"ל] עמוד י"א. ובזרע אבות [הנ"ל] עמוד ע"ג. יש אליו תשובה בש"ת משנת יעקב ח"ד סימן כ' בענין תקנת עגנות. — נסתלק לח"י העווה ב"ב ביום ג' לסוד איש צדיק תנאים היה בדורותינו, ל' תשרי אדר"ח מרחשון בחו"י שתא תשנ"ג לפ"ק זצ"לה"ה.

[שתי תשובות הללו נמסר לנו עיי חתנו הרה"ג הרש הביבל טלית"א [לטלאות השלושים] —

ישא ברבה מנתה ד'

לידי קצrik בד"ז, אולם הנה להסביר מפני ההפוך לקים רצון יראי יעשה, ויה"ר שלא נכשל ח"ו בדבר הלהקה וכתורה נעשה.

הנה לפענ"ד הקלושה אין למול תינוק כוה לע"ע. דינה מkor הלהקה זו בשו"ע י"ז סימן רס"ב ס"ב, והוא ממתני' דמס' שבת דף קל"ז ע"א דקטן החולה אין מוחלין אותו עד שיבリア. רק שחילוק יש בין חולין כל הגוף או כאב מועט לעניין המתנת ז' מעל"ע אחר שיבRIA (דאיilo כאב גדול דינו כחולין כל הגוף מבואר בשו"ע ע"פ שיטת הרשאונים) ובב"י בשם הנמק"י ע"פ רבותא דמשום צער וחולין כל שהוא משחין אותו למול עד שיבRIA כדי שלא יבוא לידי סכנה וכ"כ הגאון דכל תינוק שהוא מצטער בין מחמת חולין בין משומם דבר אחר אין מוחלין אותו עד שיבRIA עכ"ל ווז"ל העיטור לגאון כך ראוי כל תינוק שהוא מצטער או כאחוש בעצמו ממתנית לו עד שיבRIA עכ"ל, ולשון רבינו הב"י לקמן בסימן רס"ד באדר"ה כתוב המודרכי והי' קטן וחלוש וכו'.

והנה בפסקיות פסקין בשו"ע או"ח סימן שכ"ח — ע"פ הש"ס בע"ז כ"ח ע"א — דמכה של חלל רחל דינו כחוליה שיש בו סכנה. והגמ' דמובואר שם בסעיף ג' דroxא שנתקלקל האבר אבל לא מיחוש בעלמא מ"מ בודאי אין חילוק אם האבר נתקלקל אח"כ או נולד כן בקלקל פועלתו דהינו שאינו מלא תפקיזו כראוי, ובפרט בכליות שהם ממלאים תפקיד נחוץ מWOOD לחיה האדם דהינו נקי ונסנו הדם מחומריות זרים וטמים שד"ז ממש עניין שהחיות תלוי' בו — כדיע לכל עכ"ה הנה חושב שזה נחשב כווראי למכה של חלל. והחילוק בין מכה של חלל לשאר מכות הוא מבואר בבב"י בשם הרמב"ן ז"ל ומובא בסעיף ג', דמכה של חלל יוצא מכלל סכנה ורק כשודעים ומיכרים בו שיכולין להמתין بد"ז. ונראה שבנ"ד היהות שהשינויים בפעולת הכלוא שאינה בשלימות מיוחדין מודע כידוע, בודאי אין לומר שיודעים ומיכרים שיכול להמתין, ובURAה"ש סימן רס"ב ס"ח כתוב ווז"ל זהה הוא פשוט שכל שיש איזה שינוי בהתינוק באיזה אבר שהוא מעכבר המילה עכ"ד, ואין לך שניינו גדול מכוליא שאינו מסנן הדם כראוי.

זאת ועוד אחרת, הלא לא מהلين כשהתינוק מצטער או כאב לו אפילו כאב מועט כדעליל, ואצל קלקל הכליות תוכן החולי הוא גודל הכאב כמובואר זאת בש"ס ומובא בשו"ע י"ז סימן מ"ד דטעם טריפות במקצת הכלוא הוא משומם דע"י כן יגדל הכאב, ומשו"ה ניתלה הכליות כשרה, ומכת הכלוא טריפה. והגמ' דאיתו בטריפה — ח"ו — מחוויותים למול מבואר בחשובות מהרי"א חי"ד סימן רנ"ב ובמהר"ס שיק י"ז סימן רמ"ג מ"מ בכגן דא — בקלקל הכליות — שקשור עם כאבים כמו שהיעיד חז"ל וכידוע לכל, בודאי אין למולו. (ובלא"ה אין אנו רשים להוסף עוד כאבים להתינוק ע"י המילה נוספת על כאבי קלקל הכליות, שאין ביכולתינו לדעת כלל بما יתמלאו סתם של הכאבים שהתינוק יכול לסבול ח"ז).

ויתר מזה דעתך יירוק שלא מהلين הטעם הוא דלא נפל בו דמו מבואר ברס"י רס"ג — ע"פ שמעחין דמס' שבת — נמצא דראע"פ שיש לו מרת דמו הרואי

שער הלוות

כה

רק שעור אינו במקומו הרואו לא מהלין, וכ"ש בנייר שהסרון פועלות הכליא גורם לmium רמים נקיים הנזכרים לח"י הארט, סברא גROLה הוא שלא מהלין לה ואין להטף ממנו אפילו טיפת רם במצב כזאת. ויש להבהיר ראייה ממה שמובא בפתח"ש סימן דס"ג סק"א בשם חמורי רניאל בתיקון שלא קשו הטבור יפה ויצא ממנו רם הרבה אין למולו עד שיתחזק ויבא לו גם אחר עי"ש. (ובוגוף הרבר לבארה יש לחתמה למה לא פתחו את הנקב של רע' מיר, כאשר ירוע לי שכבר קרה כזאת — לע"ע — ועשו תיקון הנקב מיר, ולמה עשו נקב מן הבطن שלזה יש כמה חסרונות גROLות כירע. וזה מカリחני לחשוב שאולי — ח"ו — יש עוז איזה מיחוש פנימי כגון שהבני מעיים אינם מגיעים ע"ר למקום הנקב או איזה רבר ברומה זהה, וכבר הי' כאן מקרה כזה — לע"ע — ואו עשו ממש תקנה בכפאנ וرك שלש שנים עשו ניתוח אחר להשלים הבנ"מ ע"ר הנקב ופתחו הנקב הטבעי. וכעפ' אם ח"ו עוז נוסף לזה איזה מיחוש פנימי, עוז מוסף לחולשת הילך ולצערו. ריש להתווע אם כנים רבר ואו יש לצרף גם זאת למנוע המילה לע"ע).

והנה כי אין אחראי שהבני מוכראים לחשוב התיקון זהה שעלי' מפורש במשנה ובפוסקים שאין למולו ע"ר שיבRIA — הנה בגיןון זה מפורש רבינו ה"ח בא"ח סימן שכ"ח שאין לסוך על הרופא שאומר שנוכל למולו. ובפמ"ג בא"א סק"ב רברבר מפורש של חמש סכנה מותר לחחל ש"ק הגם רהחולת וגם הרופא אמרים שא"צ עי"ש, וכבר האריכו גROLי הפסיקים לערנותם בר"ז. ואיך שייהי הלא ירוע פסק מZN הח"ס ז"ל בחיו"ר סימן קנ"ח וע"ע בסימן קנ"ה אין לסוך על הרופאים בגוף פרטיה מה שהם שופטים בשכלם על גופו זה (להקל, וכאן בודאי הקולא הוא למולו והחומרה שלא למולו כי חמירא סכנתה מאיסודה) אבל המה נאמנים ברקרים כללים שהמה מקובלם שיש כך וכך בעולם עי"ש ברברי הח"ס ז"ל דמסיק ובסלא ודיפא לפנינו אין להתריר כלל וזה יקר במציאות וכו'. וכ"ש כאן כמעט אין זה מציאות כלל שיאמר הרופא שבמחלה זהה כבר נמהלו תינוקות ולא הזיק להם. גם ע"ע בשוו"ת ח"ס סימן קנ"ג בר"ה גם שמכادر שם ענין נאמנות הרופאים ומקרים בתשרי' מיום' ופליגי בה ספר המתודמה והרי'צ"א, זהה לא מيري רק ברופאי ישראלי אבל לא ברופאי עכו"ם, ומה שסומכים על דבריהם לענין חילול ש"ק וויה"כ משום רעכ"פ לרבריו עושים לנו ספיקא, וספק פקו"ן רוחה כו' עי"ש. והנה הגם רבנן"ר בוראי שאלו רופאי ישראלי, ואולם המפורסם א"צ לראי' רוכם ככלם הם בעלי גאה שמעמידין על רבריהן הרובה יותר מהרואי ואין מתחשבים ביקרות חי הארט כמו בזמינים הקורמים, גם אינם שומרים כלל מצווה מן המצוות ואינם מאmins בה, ולענין נאמנות, דין עכו"ם יש להם ורבינו הח"ס ז"ל כבר ריבר סרה על הרופאים שבזמנו ואנן לעת כזאת מה ענה אבחורי. וכשיש לנו ספק באיזה ענין ואינו מבוגר כלל שהוא יהי' נחشب לחולי רק אז יש לצרף רעת הרופאים, ונראה שז"פ מאור. ואם עי"ז ישאר הילך ערל זמן רב, הלא אם התורה פטרתו אין בירינו לחיבנו. ומה שהזוכר הרוגני' במתחבו שלפי רבר הרופאים גם אחר ניתוח לא יהיה' בשלימות רח"ל, עכ"פ אין זה גורע מה רפסקין במקרו"א רמתהنين לו ע"ר

שיגדל ויתחזק فهو, דהלא גם שם הטעם שלא נימול בשבי לו שירק גם להלהה, אבל עכ"פ כשיגדל יהיו לו גוף חזק ביותר מבון, ובכל יכול לשבול צער המילה, וזה שירק גם כאן, וחוץ מהו יכול להיות משך הזמן שנינו לטובה ג"כ במלוי תפיך הכספי בעוזת הבורא רפואות ית"ש, ואו מילא היה ברא ביהר, וכבר ידוע מה שאומרים בשם מן הגאון הקדוש בעל דברי חיים ז"ע על המאמר חזו"ל (ברכות ט' טע"א וב"ק פ"ה ע"א) מכאן שניתנה רשות לרופא — רק — לרופאות — ולא ח"ז לומר להיפוך — וכ"ש על העתיד אין זה אלא דברי נביאות, ובודאי אחר ניתוח ישחפר מצב הילד במקצת עכ"פ. הארכתי קצת לחומר הנושא ולא באתי רק להצטרף כירוא ועוד לקרה להמתין עם מילת תינוק זה עכ"פ עד שנראה מה יהיה מצב בריאותו כשיגדל ויתחזק فهو. והשם הטוב הרופא חוליו עמו ישראל ישלח רפו"ש להילד הזה בחושח", ונכח לקיים מצוה חשובה זו בשלימות ומתוך שמחה כמו שאחוז"ל במס' שבת דף ק"ל ע"א כל מצוה שקבלו ישראל עליהם בשמחה וכו' שש אני על אמרתך גור אכיה"ר.

ידידו ומוקירו

יוסף דוד ברזין

במלאת בונה אי נחשב דבר האבד בחווה"ם ובמסתעך.

אל כבוד השותפים הרה"ם ... שייחו בעלי המסחר ... מאנטריאל יצ"ז.

הנני בזה להעלות על הכתב מה שכבר אמרתי בעל פה בקיצור לר' ... נ"י — בתשובה לשאלתכם בחווה"ם שעלי"ט ע"ד האם מותר לגמור הבניינים העומדים באמצעות מלאכת הבניין, גם בחווה"ם. והגם שבשנים שעברו, זה איזה פעמיים נשאלתי מכ' בר"ז, ולא ראייתי טעם מספיק להתריר בנין בחווה"ם בשום פעם, כי שבאאר דברי لكمן, מ"מ היה שחייב שחייב לפני השאלה עצה, נראה שהדבר חלוק מבשאר שנים, ועי"ז נשתנה השאלה לגמרי, נראה שיש להתריר, אולם כי שאמרתי, היתר זה אך ורק לחווה"ם זה וגם אין ללמדו לשאר דברים.

ונחזי מי דקמן: הנה בשנים שעברו הייתה השאלה בכל פעם, היה שנהוג במדינה זו שכל אחד שרוצה לשנות דירתו עושה זאת בזמן קבוע בשנה — בתחילת מה [למספרם] — והזמן הזה הוא קרוב אחר הפסח בכל שנה, ע"כ שואלים, שאם לפי החשבון לא יוגמרו הדירות על זמן המוגבל הזה بلا מלאת בניין בחווה"ם יוכל לצמוח בוה הפסח וכסוכונים עם הדברים החדשניים הורצים לבא לדירות הללו, אם להתריר מלאכת חוות"ם בשבי זה.

שאלתם בשנה זו הייתה, שמתחלתה חשבו לגמור הכל בלי מלאכת חוה"מ, רק שאיה ימים רצופים היו גשמיים — יותר מהרגיל בזמן זהה בשנה — ולא יכולו לעבור בחוץ ועי"ז נחעכט המלאכה. ועוד שהתחילה לשופך העצמענ"ט ביסוד הבניינים, ובנתנים בא קור גרול — ולא היו החובבים בשום אופן שייהי קור גרול כזה עתה — והעצמענט הנשפך מחדש בכל יכול להתקבע אם לא יגמר הוגג או כסוין על הבתים, ויגיע מזה הפסר גרול כموבן. גם בנין אחד הוא פעקטאר"י שרצויים לבנות בתוכה והם יכולים לחתוך סכום גדול עבורה הפסר במסחרם אם לא יונגר הבניין. ומציעים כי לא היו החובבים על סיבות הללו מתחילה.

הנה ידוע שיטת הרבה הראשונים שסוברים דמלאת חוה"מ ואורייתא, ועicker חוה"מ ודאי דמדאוריתא הוא, ולפי דבריהם צריך להחמיר גם בספק שנולד בר"ז מכובאר בפסקים, והוא פשטוני ועיין במ"ב בכה"ל סימן תקל"ד והמותר שמשיים ראין למהר ולהקל כי אם לצורך גדול. ואיתא בשו"ע סימן תקל"ס"א והוא נובע מהגמ' מוק"ז [ע"א] רבנן אסור בחוה"מ אפילו כל שהוא. והגמ' שפטו הוא דבר האבד מותר אפילו במלאתונה, כדי איתא בסעיף הנ"ל אבל צריך שלא יהיה מכובן מלאчто למועד, רק כששכח מעיו"ט כדאיתא בפסקים. ועיין בפמ"ג דرك בחשש עסקי נפשות לא קנסין McMוק"ז ב[ע"א], ותוספו"ע סימן תקל"ג כל דבר שאסור לעשות בעצמו, כבש"ס McMוק"ז ב[ע"א]. ואיתא נמי אסור לעשות כשלעצמו שבסבב מותר בכחה"ג. וכל ההיתר של קבלנותו הוא רק כשהאיינו מצחו לעשות במועד והעכו"ם עדותה דנפשה עבד. אולם ללא חנאי זה ובפרט כשקובע מלאчто לשבת או מועד, אין כאן היתר כלל כדאיתא בפירוש בסימן רמ"ז סעיף א'. ואפירו ברמזו לומר לו ממש"כ האחرونים עיין מ"ב סק"ד בסימן רמ"ז. ובנו"ב קמא סימן י"ב מובה בשע"ת סימן רמ"ד [סק"א] התיר בחוה"מ רמ"ז. ובנו"ב קמא ימצא פועלם אח"כ דזוקחו אח"כ למלאת המלכות ושאר על בקבלהות כשלא ימצא מודם ומטרו ולא יעמיד משגיח יהודי עי"ש כי אין הנדון דומה לכאן בלא"ה. וגם אין האונס רומה יעוש". ובטו"ז סימן רמ"ד [סק"ב]adam דרך אנשי העיר לשכור בקבלהות ג"כ אסור, כיון דרוגילות ג"כ בשכיר יום, ובביה"ל מסיק לחומרה אצל בחים עי"ש, ועיין ג"כ שיטת האחرونיםDKבלנות מקרי ורק שככל הבניין בכתים אפירו באופן זה. וידוע ג"כ שיטת האחرونיםDKבלנות מקרי ורק שככל הבניין הוא בקבלהות אבל לא כשהארוכיל [קאנטראקטאר] בקבלהות, ושאר שכירים שתחתיו הם שכירי יום. גם ההיתר של המג"א בסימן תקל"ג ליתן באрисות [למחצה או לשליש] יצויר רק בשורה דרגיל בו אריסות ולאathi למחדדי' ולא בבניין בתים וכורמה.

מכל מה שנאמר למעלה נראה בפשטות דברו אף שנשאל השאלה אין להתייר זו בקבלהות, ומכך' ראהמת הוא דשוכרים גם שכירי יום למלאת הבניין — ידוע כלל — ואף אם היה ברור דיכלנו לחשוב את זאת לדבר האבד אני רואה להתייר, היה שוחרים שעוסקים בבניין בתים זה כמה שנים צריכים הם לידע עד היכן

יתמוך הדבר ואימתי יוגמר בכך ולא היה להם לעשות אנטראקט על זמן מוקדם כזה, או עכ"פ לרגע מוקדם — בליך שיכרים נוספים או איזה עצה אחרת — להחיש המלאכה. וחושש אני בד"ז קצת אם איןנו נופל בסוג כיון מלאכה במועד [לא אומר כי זה היה בזיד גמור ח"ו, רק מצד איזה התרשלות ושאר טרידות] ועכ"פ אין זה בבחינת שוכח מעי"ט שכתו הפסיקים. ובפרט שאין זה ברור כלל שיונצח איזה הפסד נכייסם — ובפרט הפסד גדול — ובספק דבר האבד עיין בmag'a סימן תקל"ז ובפמ"ג שם ובמחזה"ש. ואין היתר ברור כשהאינו מצוי הפסד עיין בביה"ל סימן תקל"ז ד"ה דבר וכו', ואדם פרטיו הרבה פעמים יש לפיסו בדבר מועט, או בניכוי מהשכירות הבית [רענט] וזה אינו נחשב הפסד מכיסם. מכל halin טעם לא היה בידי להתר בשאר שנים.

אולם בחווה"מ זה העל"ט אחרי שהבטיחו אותו שהסיבות הללו דהינו ריבוי הגשמיים — שלא היו חשובים מתחילה שהיא כן — שע"י כן נתעככ המלאכה, וגם קרוב הדבר שבעל הפקטור יתבע ממון הרבה ע"י שלא יהיה יכול לבא ולדור על זמן המוגבל, ועכ"פ ספק דבר האבד בודאי הוא, וחושש שהיא דבר האבד הוא מצוי ברגע דא, ובכה"ג המ"ב מカリ [ומביא לזה ראות מכמה דברים יעוז] איפלו להפסיקים דמלאתה חוות"מ דאוריתא.

ועוד בקיום ה'צערענט' בודאי הוא הפסד מן הכספי והו דבר האבד, ולפי דבריהם יש חשש קרוב לזה, ולפי העותם לא היו חשובים על קו גבול עתה, ואז בודאי אין לחוש לכיוון מלאכה במועד, יש להתיר בשנה זו דוקא. גם — כאשר אמרתי לר' .. נ"י — עניינים כאלו הם בבחינת ויראת מאליק הכתוב אצלם המסורים ללב [עיין רשות ויקרא יט, לב סוד"ה והדרות] שהשאלה הוא ממש כמו שנאמר למעלה וד"ל.

בעה"ח ערך אייר תשכ"ג לפ"ק פה מאנטריאל יצ"ו
יוסף דוד

תשובה לḤכם אחד בעניין הפקעת קידושים

א' דריש מר חסון התשנ"ג בניי

מה שנפל בגורלי בסימן ה' ענף שני בגדיר הפקעת קידושין שנעשו ע"י כסף או קידושי ביה ומעכ"ת האrik והעללה ב' נקודות חדשות. א) בדין הפרק ב"ד אי אמרין שהפקיעו הקידושין א"כ מהו צרכין גט בכלל כיוון שהפקיעו הקידושין למפרע אין כאן קידושין. ב) המקדרש בביאה דשו' חכמים לבעלתו בעילתazon מה הוא דין של שוי' לבעלתו והיאך זה נשעה. ומעכ"ת העיר ממש"ק ריש כתובות מרומב"ן ורייטב"א ועוד ראשונים דאופן ההפקעה היו מדין תנאי בקידושין דכל דמקדרש אדעתא דרבנן מקדרש וכל היכא דלא ניחא להו בקידושין אלו הרי בטלו הקידושין מדין תנאי וכן הביא מתש' הריב"ש סי' שצ"ט דבנהיג' סוגיות לא שייך לדון מדין הפרק ב"ד הפרק כיוון שהקידושין היו גמורין בזמנם אלא שאח"כ אירע סיבה וענין בגט ולכך בעין לטעם דכל דמקדרש אדעתא דרבנן מקידש. ומהיו המאירי מפרש דעתומו של רבינא נמי מדין הפרק ב"ד והוא ולכן אמר תינה קדריש בכספה כלומר דרך בכסף שייך הפרק ב"ד והקנו חכמים המעות לאשה והו כקידש בשלה וכן משמע בתוס' שם. עוד טעם שני בתחום השם"ק עפמש"כ התוס' (דף פ"ט ע"ב) ד"ה הפרק בחומר מן הטמא על הטהור דל"ל הפרק ב"ד הפרק לאפקועי מרשותה בשעת הפרשה כיוון דברה היכי נמי אכתה שלו הוא ועליו לתקנו והח"ג כיוון דבכע' רבנן גיטה וכבל גט לא פקעי הקידושין היכי נימהתו הפק"ד הפרק ומעכ"ת האrik בביואר לפי דרכו.

ולפענ"ד נראה בכוונת השם"ק דהפרק ב"ד לא חל אלא על מעות או על פירות ובשבעת מעשה כגון בשעת הקידושין במקדש או בשעת הפרשה בምפריש וכל שהפרק בו"ד המעות בשעת הקידושין הוכרה הדבר ומדובר לא חלו קידושין אלו ומדובר לא היה מקודשת וא"כ גט מה בעי הכא כיוון שלא חלו הקידושין גיטה לא בעי שהרי נחברו שפנואה היהת למפרע וכמו דקייל'ל היכא דמיhana בעלה יוצאת בלי גט או נמצאו קידושי טעות דאפילו בנה מורכב לה על כתיפה ממאנת והולכת לה بلا גט עיין יבמות דף ק' ע"ב וממאנת מי לדלה ומשני בקידושי טעות וכ"ר ישמעאל ועין כתובות ע"ד נ"ב ע"א וב"כ קנו"ז ע"ב קידש על תנאי ובעללה אינה צייחה הימנו גט ועין גם נדה דף נ"ב ע"א יבמות דף ב' ע"ב חוס' ד"ה ואי עתה יכול לומר בחמותו, וע"כ כיוון דآن מצרכין לה גט א"כ מהזקין לה בא"א וחלו הקידושין בזמנם וא"כ ע"כ ציל'ל הפרק בו"ד הכסף בשעת קידושין וכיוון שלא הפרק בו"ד כיוון שהקידושין הדרא קושיא מה מהני הפרק ב"ד ומה שייך הפרק ב"ד כיוון שהקידושין חלו בזמנם ובשבעת הקידושין.

זה כוונתו מה שמכיר ראי' מתוס' (עיין יבמות פ"ט ע"ב ד"ה שהפרק ב"ד) לגבי תורם מן הטמא על הטהור דיל' שלא מהני מטעם הפקר ב"ד הפקר ואפקעינהו רבנן להחכובאה מרשותו דא"כ רהטעם ואפקעינהו רבנן הפירות מרשותו מטעם הפק"ד שוב אינס שלו וליכא עליו חיב לתקן פירות כמו כל פירות של הפקר שאין חיב לו או לאחרים לתקן, וע"כ כיוון דכמפריש מן הטמא על הטהור אמרנן דכנ' יש עליו חיב לתקן ע"כ הוא דין חדש בהפקעה ולא מדין הפקר ב"ד וא"כ בקידושין נמי כיוון דלמפריע לא הפקרו הייך ובמה הפקיעו הקידושים עכשו ועכ"ל שהוא מדין תנאי בקידושים ולא מטעם הפק"ד והבן כי קצתה.

ומעכ"ת הביא עוד מבעל הפלאה רמ"ס כתובות ולכ' שם על הרמב"ם בסה"מ שורש ב' ומן הח"ס א"ע ח"א סי' ק"ט דלא שייך להפקיע קידושים שנעשו מזמן מרובה ולהפקיר המעוט שאיןו בעולם למפריע.

ומה שנלפענ"ד בעייר הא שמעתה דאפקעינהו בס"ד דרבנן' נודים דף צ' ע"ב תנן בראשונה היו אמורים של נשים יוצאות ונוטלות כתובה האומרת טמאה אני לך שמים בגין נטולה אני מן היהודים חזרו לומר שלא תהא אשה נותנת עיניה באחד ומקלחת על בעלה האומרת טמאה אני לך תבאי ואיה לדבריה וכו', ונחלקו הראשונים ז"ל בביור הא תקנṭא, התוס' והר"ן ושאר הראשונים הקשו כיוון דמדינה האומרת טמאה אני לך מיתסרה בעליה כמשנה ראשונה ומשום שלא תהא נותנת עיניה באחר הייך החתויר אויסור טומאה לבעלה וכי איסור שבה להיכן היל'. והתוס' בשם רבינו אליעזר ת"י דלא מצינו זונה אסורה לנשא לכחן דהוא מזוהה עלייה אבל היא אינה מזוהה עליו ע"ש, ומה שתמהו עליו האחידנים ז"ל. ועיין ר"ן שם שכחכ' ב' תירוצים א) רמשום מגדר מילתא יכולן להפקיע בקום ועשה. ות"י ב') מדין לכל היל' אדרעתא דרבנן מקודם ואפקעינהו רבנן והכא כיוון שאמרה בעלה טמאה אני לך אפקעינהו רבנן לקידושי מעיקרא ונמצא שבשבועה שנאנסה פנואה היהת ומש"ה שרייא לבעלה ואוכלת בתדומה.

ובמקום אחר הארכתי לטעם ואפקעינהו וכשוניתה פנואה הייתה א"כ לכוארה הפקיעו הקידושים למפריע משעת נישואין והיתה אצל בעלה בפנייה עד עכשו וגם בנייה שלדה מקודם ה"ו"ל בני פנואה. ב) גם מעכשו מכאן ולהבא תשאר אצלו כפנואה דורי אחר שזינתה והפקיעו הקידושים אין כאן קידושין חדשים על להבא, ואיך ידור עמה בלי ח"ק, ועיין כתובות י"א ואמר רבא מאן דקא מותיב שפיד קא מותיב מוקח טעות לגמרי משמע ובכע' קידושין חדש עיין בש"ע ובאחרוניים. ג) דא"כ במשנה אחרונה י"א שזינתה וילדה ממזר תאמר לבעלה טמאה אני לך ויפקיעו חכמים הקידושים ויתהרו המזרדים דאו בשעה שזינתה פנואה היהת (ועייןתוס' גיטין ל"ג ע"א) בגט שאין עליו זמן שמא יחפה. ד) אי נימא דאפקעינהו והדר חולו קידושים מעכשו או צריך קידושין חדש א"כ גם בעניין כתובה שכחבה לה נשנאה והוא בתולה עכשו יבטל הכתובה ויכתווב לה כתובת בעולה שהוא מאה ולא מאותים ועייןתוס' כתובות י"א ובתוייט והגרא"א ז"ל היכא דפירסה נהה תחת החופה ולא בעלה לעניין כתובה מאתים ועיין משנה הלכות ח"ו סי' רמ"ב.

והנראת בס"ד לומר בזה דבר חדש דהנה מצינו ג' מני הפקר כלומר ג' דיןים בהפקר, א) הפקר בעליים שיש לאדם חפץ ומפקירו לעלמא והפקר זה הוא שמצויא החפץ מרשותו לרשות הפקר והפקר כזה עושה קניין וכל הרווחה לזכות זוכה בו ואין כדי בעליים לחזור בו אלא אם רוזחה בו גם הוא יכול לזכות מההפקר כאשר כל אדם ועיין נחיבות ס"י רמ"ב סק"ג שמחליק בין הפקר ליושם המשיאש כל זמן שלא וכלה בו אחר יכול לחזור בו מן היושם ואם חזר בו ובאו אחר ולקחו הרוי הוא גול בידו לא כן המפקיר אין בידו לחזור וכל הקודם ולקחו זוכה בו בין הוא ובין אחרים. ועיין ש"ך ח"מ ס"י שנ"ח ושווית מחנה חיים ס"י ס"ז ושווית משנ"ה ח"ה ס"י רצ"א ודור"ק.

ב) הפקר מלחמת איסורים כלומר שמקיר חפציו או כליו או בהמתו כדי של איעבור איסור בשבילים ודין הפקר זה משונה מן ההפקר לעלמא דכאן אין מפקיר החפץ לאחרים שיבאו ויקחו אותו ויחזקו בו אלא כיון שככל זמן שהחפץ ברשותו עובר עליו באיסור וכגן חמץ בפסח שאם הוא ברשותו עובר עליו בכב"י וב"י והוא מפקירו ומפקיעו מרשותו שלא לעבור עליו, והפקר זה אינו הפקר לכ"ע כיון דכל ישראל אסורין בחמץ בפסח נמצא דמה שמקירו אינו שייזכו בו אחרים אלא להפקיע עצמו מיד איסור וכמ"ש חז"ל שני דברים אינם ברשותו של אדם ועשאן המכוב כאיilo הם ברשותו לעליו ואלו הן בור ברשות הרבים וחמץ משועות ולמעלה. וצ"ב כיון שאין ברשותו אמאי עובר עליו ובמה שעשו חכמים כאילו הן ברשותו ובפרט לפ"מ ורק"יל איסורה לא ניחאה לאינש דלקניה (ויש לדיריך ג"כ דא"כ אינו עובר רק מדרכנן ודורי"ק) וצ"ל דיש כאן שני דין אחד חפץ שהוא ברשותו והשני האיסור שעל החפץ הרובץ עליו כשהוא ברשותו וכשהוא מסלק עצמו מן החפץ بما שמקירו ומבטלו הנה הראה שאינו רוזחה בחפץ זה וממילא אינו עובר באיסור דמה שעשווהו כאילו הוא ברשותו הינו כל זמן שאין מראה שאינו רוזחה בו ומסלק רשותו הימנו.

ולכן תקנו להפקירו ולבטלו והפקר וזה הוא מדין סילוק רשות מהחמצן וכמ"ש המאירי ב מגן אבות והפקר כזה אינו עושה קניין אלא מסלק ומפקיע רשותו ובידו לחזור עד שלא זכה בו אחר וכען זה כתבו במשcir בהמתו לעכו"ם והתנה עמו לשבות שבת או להחזרו והעכו"ם לא שמע לו ולא שבת שבת שיפkir בהמתו לפני השבת ואינו עובר על איסור שביתת בהמתו ואפ"ה אין אחרים יכולים לזכות בכهامתו.

וביארתי במקומות אחר שהוא מדין הפקר של סילוק רשות ולא עושה קניין ולא הפקר שעושה קניין אחרים יכולו לקנות בו והפקר כזה מועל שלא יעבור על איסור שבת (ראיין ש"ע הרכז ובשווית ח"ס א"ח ס"ג ובספרינו משנ"ה ח"ד ס"י ל"ב) ועיין חוס' והרא"ש נדרים מ"ח ע"א וזיל הלך שבת יכול להפקיר כליו שלא יעבור על שביתת כליו וכן בהמתו אם השאלה לעכו"ם ולא החזירוה לו קודם

השכת אפילו בינו לבין עצמו עכ"ל. ומוכנים בזה דברי רשי"י פסחים ר' ודברי הרע"ב ריש פסחים שמא ימצא גלו סקא יפה ודעתו עליה ע"ש פסחים (דף ר') ובמה שהקשו עליהם וכבר הארכתי בזה בהרבה מקומות.

וכrangle ראייתי בשעריו ישר ש"ה פ"ג דף ק"ז מדרפי הספר ד"ה וענין ביטול חמץ שכחכו התוס' בפ"ק דפסחים שהוא מטעם הפקר והר"ן שם ביאר בדבריהם ותמה לעליהם ועל ביאור דברי הר"ן שם דמה עניין ביטול מוכח בגם' דבטול מדין הפקר הוא והיינו דמייתין עליה היה דסופי תנים ומתחורת הפקר נגעוו בה, וא"ג דהפקר כה"ג לא מהני ודוארי מאן דאמר בנכסי דידי דלבטו ולהיינו כעפרא לא משמע דהור הפקר ותו דבגמ' אמרין לבטו בלבו ובודאי דלענין הפקר ממוני הפקר בלבו לא מהני דבריהם שבכל אינם דברים ותו למאן דאמר התם בנדירים אליכא דרי' יוסי דהפקר כמהנה מה מתנה עד דאתה ליד זוכה לא נפקא מרשות נתן ה"ג בהפקר וכיוון שכן ביטול חמץ לר"י היכי מהני מדין הפקר הא לא אתך לרשות זוכה אלא היינו טעם א דנמי דמאי דהוה ברשותי' דאיןיש לא מזוי מפרק לה' כי האי גונוא חמץ שאני לפי שאינו ברשותו של אדם אלא שעשו הכתוב כלו והוא ברשותו ומשו"ה בגילוי דעתה בעלמא דלא ניחה ליה לדליהו זכותא בגו"י סגי עכ"ל. וכן היבא מהמקור חיים והגרש"ז סימן תל"ד סט"ז,

ומה הגאון דלא נתברר איזה השתנות נעשה בקניין הבעלים ע"י הביטול וכחוב והדברים נפלאים לפירושו העניין הביטול ורק כעין סילוק שיטלק א"ע שלא יעשה הכתוב את החמצן בדבר ברשותו והרי בגם' מיתתי שני דברים אינם ברשותו של אדם ועשאם הכתוב כלו הם ברשותו בור' ברה"ר וחמצן משש שעתו ולמעלה ומשמע דשניהם מענין אחד הוא האם נאמר שיטלק אדם לסליק את עצמו מן הכרוך קודם חפירותו שלא יעשה הכתוב ברשותו וענין סלוק לא מצינו כה"ג. ואם רחמנא רמייא חוב על האדם מה שייך סלוק ע"ז.

ולפענ"ד עד שאנן מתחמיין שם רחמנא רמייא חוב על האדם מה שייך סלוק וכו' נשאל על עצם הפקר נמיadam ורחמנא רמייא חוב על האדם לחיב על החמצן, הפקר מה מהני לפניו מהחייב דاطו בתורה הפקר כתיב להפקיר החמצן תשביתו כחיב לשrepo או לפניו ולזרקו ברוח אלא מה תאמור שרחמנא אמרה שלך א' אתה רואה אבל אתה רואה של אחרים ושל גבוחה ולכך הפקר מכיוון שאינו שלך אף שאינו נמי של אחרים מהני ואינו עובר, שהרי האודאי דלא בעי שיזכה בה בהפקיר כר"י שהרי אין מי שיזכה בחמצן ע"פ שכל ישראל מפקרים ומוציאין מרשותן וא"ה הפקר מהני וא"כ ה"כ נמי סילוק ושות מהני. ועל ביטול נמי אמרה תורה שלך א' אתה רואה אבל אתה רואה של אחרים והמסלול רשות מחזו נמי לאו שלך הוא, ובמפקיר נזקיו חייב עין ב"ק כ"ט ע"ב וכבר מב"ס פ"י"ב ופ"י"ג מהל' נזקיין ובמפקיר נזקיו היכא שהוא אונס ה"כ נפטר, וענין ראה"ש ב"ק הנ"ל ובהגנ"א.

שער הלוות

לג

עוד תמה הגאון ז"ל דלפ"ז אין זה עניין להפкар דהפקר הוא אינו שלו וביטול הוא סילוק שלא יתחדש על החמן העמدة ברשותו ולאחר הביטול עדין הוא שלו כאשר איסורי הנאה דחוובים שלו דשייך יורשה באיסורי הנאה כמש"כ הרץ"ן נדרים דף מ"ז וכמו דמוכח להדריא מסוגית הש"ס דקדושין דף י"זadam גור יורש אביו דת הוא יורש זוכה בע"ז ואסור לו ליקח חלפי ע"ז וכן מוכיח הגרא"ז בסימן תל"ה הנגד הח"י ע"ש.

ולפענ"ד מה שכותב דשייך יורשה באסה"ג אבל היינו דוקא כשהינו עובר בולא כלום אבל אם עובר אמרנן איסורי לא ניחאליה לדלקנות ועין שוח"ת נו"ב ק' סי' י"ז י"ח באריכות באחד שמת ע"פ לאחר החזות ולא מכר חמוץ ולאחר הפסח באו בנימ לשאול כדת מה לעשות והшиб הנבי ז"ל כיוון דעתך לאחר זמן איסורי חמוץ איסורי לא ניחאליה לאיש לנקנות ולזכות בו או"כ הבנים לא זכו בירושה ולא הויה לגביהו חמוץ שלהם כל הפסח ולא זכו בו עד לאחר הפסח והחמן לעצמו לא אסור בחמן שעבר עליו הפסח שהאב לא עבר על החמן שהרי מטה פטור מן המצות נמצאת דההמן לאחר הפסח מותר, וUMBOR דבירושה נמי אמרנן דאיסורי לא ניחאליה לנקנות ומה שהביא מגיר אי הוה DAOYITIA אסה"ג ע"ז נמי יורש, התם נמי דוקא אם רוצה לזכות בו וליקח מה שהוא בחליפין ולהינות או הוא זוכה בו ואסור להינות אבל אם אינו רוצה דבר אחר בחליפין וAINO ROTZA לזכות בו אינו זוכה דאיסורי לא ניחא לי לאינייש לזכות בו.

ומה שכותב דלפ"ז אין זה עניין להפкар דהפקר הוא אינו שלו וביטול הוא סילוק שלא ית�新 על החמן העמدة ברשותו, ולפענ"ד הנה הביטול הוא דוקא קודם ומן איסורי ומבטל החמן ומסילק עצמו עד שנעשה הפקר ולא מסילק שלא יתחדש על החמן העמدة ברשותו ובשבועת הביטול אכן יליכא שום העמدة ברשותו דשני דברים שאמרה תורה היינו בשעת איסורי ולא קודם ומן איסורי אלא כיוון שמסילק עצמו ע"י ביטול שהוא עדיף מן הפקר ולכן אין חל עליו כשנאנס לעשותו כאלו הוא ברשותו ולבסוף עליו בכלל יוראה ובבל ימזה,

נמצא באמצעותה הביטול הוא מדין הפקר שהרי במה שמסילק רשותו מן החמן קודם ומן איסורי שאו עדין ברשותו של אדם הוא כשבא זמן איסורי כבר אינו ברשותו של אדם מצד הבעלים שלקנו הימנו והוא מרשותם כהפקר ולא מדין דשני דברים אין ברשותו של אדם ולכן כה"ג לא עשוו הכתוב כלפיו הוא ברשותו לעבור עליו וא"כ הביטול והסלוק עשו שיצא החמן מרשותו קודם ומן איסורי ולא שלא יתרחש על החמן העמدة ברשותו אלא שמלילא כן הוא ומודיק בזה לשון הרץ"ן ביטול עדיף מן הפקר גם אל-בא דר"ז יוסי דהפקר אינו יוצא מרשות בעלים עד דatoi לרשות זוכה, ובביטול יוצא מרשות בעלים מיד, ביאור הכוונה דכיוון דמסילק רשותו עוד קודם ומן איסורי מהחמן הרי שוב אינו שלו לעבור עליו כיוון שישילק

הרשוחו אבל בהפקר לר"י אכתי יש להמפרק ש"יכות בחמץ שהפרק עד שיבא לידי הזוכה ובע"פ שאין כאן אזכה אכתי יש לו איזה עניין של בעלות ועיין רש"י ב"מ י"ב ונמק"י שם דהפרק מקרי דעת אחרת מקנה אותו והארכתי בזה במקום אחר אבל סלוק רשות מהני לכ"ע והבן כי קצתתי.

ג) הפרק ב"ד לממן בעליים בע"כ של בעליים למס או לעונש אפילו במקום שהוא איינו רוצה להפרק שכן כח ב"ד יפה להוציא ולהפרק החפץ מיד בעליים ומרשווחו מחמת שבא לו איזה עונש מב"ד לפי דעת עניין הב"ד כגון שעבר ע"ד התורה או על דבריהם ז"ל או כדי לעשות טיג' תורה או כשהדבר לצורך כלל ישראל וכיוצא בו וכదאמר ר' יצחק (גיטין ל"ו ע"ב ויבמות פ"ט ע"ב ועיין עוד שקלים ג') דאמר ר' יצחק מנין שהפרק ב"ד הי' הפרק שנאמר (עוזרא י') וכל אשר לא יבא לששת הימים עצצת השרים והזקנים יהרג כל רכשו והוא יברל מקהל הגולה ר' אליעזר אומר מהכא (יהושע י"ט) אלה הנחלות אשר נחלו אלעזר הכהן ויושב בן נון וראש האבות וגוי (ועיין שו"ת מהרי"א אסא ר' י"ד סי' קס"ד וצ"ק).

ד) הפרק ב"ד לטובה יחיד או רבים בשבייל שלא יעברו על איסורין וכמ"ש ז"ל (שבת י"ח) דלב"ש דס"ל שביתת כלים בשבת ולרב יוסף אפילו לב"ה היכא דעתיך מעשה דא"ל רב יוסף לרבה ולימא מר משומ שביתת כלים דתניא ובכל אשר אמרת אליכם חשמרו לרבות שביתת כלים אלא אמר רב יוסף לרבות שביתת כלים וכו' ולב"ש אע"ג דלא קעביד מעשה אסור מוגמר וגפרית מ"ט שרי ב"ש ומ שני דמפרק להו אפקורי ועיין חוס' שם ד"ה ולב"ש וד"ה דמפרק ואעין רשב"א שם דב"ד מפרק להו לכל kali ישראל שמבדלים בהם מע"ש לשבת ונחבשל בשבת שלא יעברו על איסור שבת, וכן צ"ל אליבא דהרווקח וב"ח ז"ל שפסקו שביתת כלים והארכתי במקומות אחר ופשט דהgem שהפרק ב"ד כל הכלים מ"מ אסור לישראל ליכנס לבית החבירו ולזכות בכליו שב"ד הפרק, וצ"ל שהפרקעו רק שלא לעבור באיסור ועיין חוס' שם דדבמה לא אמרין כן דלא התירו רק בכלים וצ"ל דהם אמרו להפרק והם אמרו שלא יוכה בו אדם ולא יבא אחר ויזכה בו יפקירוהו יוציאו מהנו ויתנווה לבעליים הראשונים וכל זה הי' בתנאי ההפרק כי בידם להפרק ולהקנות וכמבואר בירושלמי שקלים וביש"ש ודרלא כהחולקים דאין בידם להקנות, או שכתחילה לא הפקיעו הבעלות אלא הוציאו מרשותו שלא לעבור עליון.

ולפ"ז בדין במקדש ועשה מעשה שלא כהוגן בשעת קידושין אז הפרקיו החכמים כסף הקידושין והקנו לה הכסף ולא קידש אותה אלא בכיסף שלא או אפילו לא הקנו למ"ד דין ב"ד רק להפרק ולא להקנות לאחרים ולא הקנו לה מעותיו ומהו עכ"פ קידשה במעות הפרק ולא נתן לה כלום והוא צריך ליתן לה פרטה ממשו ולא ממש הפרק ושפיר אינה מקודשת אבל כשזינחה לאחר קידשה כהה ולא הי' סיבה להפקיע הקידושין ולהפרק עד היום אמר"כ למשנה אחרונה צ"ל דמה שהפרקעו הקידושין מדין הפרק ב"ד שכח הר"ן הוא מדין הפרק שני כלומר הפרק להפקיע האיסור שלא תהא נארסת על בעלה וצ"ב מי מהני בזה הפרק.

שער הלוות

לה

ונראה לפענ"ד להסביר קצת לפמ"ש התוס' קידושין (דף ב' ע"ב) ד"ה דאסר לה אכ"ע כהקדש ופי' והרי את מקודשת לי כלומר להיות לי מקודשת לעולם בשבילי וכור' ומיהו אם הי' אומר טלית זו מקודש לי אין נראה שיוועל ובגבי אשה במאה דמתיחדרת להיות לו היא נאסרת לכל וכור', ובאיורתו במקום אחר דס"ל לתוס' דאסור א"א שהיא נאסורה בהקדש לא חל עליה מחתמת הכסף קידושין שניתן ומצד הבעל אלא במאה שהיא מתיחדרת להיות לו ואוסרת עצמה על כל העולם היא נאסורה והיא מדין הקדש כמו המקדיש דבר לשמים הרוי הקדש ואסור ליהנות בו וכמו ניר שמקדיש עצמו לעניין כמה קדושות חלות עליו כןasha המקדשת עצמה לכל העולם היא נאסורת לכל העולם חוץ מבعلה, ובכדי להסביר הכוונה בקידושין אלו כתבו התוס' ומיהו אם הי' אומר טלית זו וכור' אין נראה שיוועל כללור דאם הי' זה האסור חל בשכילת אמרתו א"כ הי' וזה דין מדרני הקדש שמקדיש אדם חפציו וא"כ בטלית נמי יועיל אם יאמר טלית זו מקודש לי דגביהasha הטעם שיש לה דעת ובודעתה היא מתיחדרת ומזמנת עצמה בשכילהו ובמיהה האיסור על כל העולם בהתייחדרה לו לבדו ולא לכל העולם כולם אבל טלית אין לו דעת ליחיד עצמו, ונראה דזה גמי לשון קדשה מלשון קדושה אלא שזו מזמנת לכל והיא קדשה פיגול הוא לא ירצה וזה קדושה מלשון קדושה קדוש לה'.

אלא דמעתה נראה לפענ"ד בס"ד דבר חדש רכינו דבקידושין ישנים שני חלקים חלק הנקין ממוניות מצד הבעל שנתן כסף פרוטה או ש"ו"פ וליפ"כ כסף מדשה עפרן וחלק האיסור שאסורה עצמה על בעלה כהקדש ובדין הקדש הרוי קי"ל בדיב ב"ד להתנות וכמ"ש ז"ל (עיין שביעות י"א ע"ב) דרבנן ציבור לב ב"ד מתנה עליהן ואנן קי"ל בחכמים ולא כר"ש דל"ל לב ב"ד מתנה עליהן ובתוס' שם ד"ה אי הכי בקרבנות ועיין פ' ולד חטא (כריתות כ"ב כ"ג) עשו תקנה בקדשים ובתו"ט פשחים פ"ח מ"ב ד"ה יאכל בא"ד אבל יותר נראה לי דמתירין לאכול הראשון משום שלום מלכות כדארמין בעלמא כל המקדש אדרעתה דרבנן מקדש והג"נ דרכותיה דארמין כל שהיא ספק לאדם בפסחו נטה ברעת חכמים, והחכמים קבעו לראשון אלא שלא רצוי חכמים לתלות בראותם לכל אדם לפי שאין בו צורך כמו גבי קדושין דבכל עת וזמן והרבה עקריו דין מותקנים בכך אבל פשח דפעם אחת בשנה הניחו לכל אדם על דעת עצמו ע"ש. הנה מבואר דהקדש וקידושיASA דין אחד להם וקדושיASA היא לעולם תלו בראותם כיוון דהרבה עקריו דין מותקנים בכך.

ואולי מה"ט תקנו לשון הרוי את מקודשת לי כדת משה וישראל ולא קניה לי כdot משה וישראל כלשון הקרא ובאמת חלק הנקין לא הפיקעו חכמים בכ"ג אלא חלק הקדושה בקייזור דחلك האיסור באשה שהיא ההקדש הוא מדין הקדש לשמים ולזה נקראו קידושין ולא קניינם והבן כי הוא דבר חדש בס"ד.

ולפ"ז מובן באמירה טמאה אני לך תביא ראי' לדבריה ואם לא תביא ראי' תשב אצלך ואם זינתה אז כדי שלא תשב אצלך באיסור הפקיעו רבנן הקידושין מינה כלומר חלק האיסור שהתייחדרה לו ומ"מ חלק הנקין של כסף לא הפקיעו וא"כ

נשארה היא קنية לו מדין כספ שנותן לה אלא שהפקיעו חלק האיסור שהוא ההקדש והיתה רק בגין דין גול שעבר הבועל דין ממונות ולא דין איסור ולכך לא נשארה על בעלה ודבר זה ביד חכמים לחתנות לענן קדושה כיוון דכל דמקדש אוועטה דרבנן מקדש דכל הקדש חילו בב"ד, ומה מאור מישוב עכשי מה דאם הפקיעו חכמים הקידושין א"כ היה פנויה למפרע ונמצא נשארה פנויה והיאך נשארה אצלו להבא בלי קידושין ובאמת כספ הקידושין לא הפקיעו נמצא דאיתנה אצלו בלי קידושי כספ אלא שהפקיעו הייחוד מוקודם וכיוון שלאחר שזונתה בע"כ נשארה אצלו הרי היא מתיחדת ממילא שניית לבעה ונשארה באיסורה מהיחוד השני.

ובזה יש לי לישב עוד קושיא אחת מה שי"י קשה לי לכוארה לפי השיטה דאמרנן אפקעינhero רבנן לקידושין מינה ונשארה פנויה למפרע תקשה באשה שירודעת בעצמה שזונתה ולמה ההלכה שהפקיעו חכמים קידושין מינה ואני חכמה שכונתי ערמה חשובה דמעתה היא כפנויה אצלו מהיום והלאה שהרי אפקעינhero רבנן לקידושין מינה והוא לא קידשה שב א"כ נשארה פנויה ושוב אם תזונה תחתינו לא תעבור עוד באיסור א"א וממצא חוטא נשר כרעמתה תזונה תחתינו בהיתר חכמים שהפקיעו קידושיה והיא תשאר תחתינו, וגם הבנים שתלד א"כ אפילו נדע שהיה מאחר לא יהיו ממזרים וכע"פ ספק ממזרים ולא ממזר ודאי והוא פלא לכוארה.

ומיהו לפמ"ש דעתם הקידושין לא הפקיעו חכמים היינו קניין הכסף שלו אלא האיסור וההקדש ולאחר שפסקו לה להשאר תחת בעלה ממילא היא מתיחדת לו שניית בע"כ וממילא נשאר האישות במקומו והרי היא א"א גמורה אפילו לאחר תקנת משנה אחרונה.

ומה מאור מובן לפ"ז מה שאמרו חז"ל בכל המקומות תינח קדיש בכספה קדיש בביאה מי אייכא למימר וממשני שי"י בעילתו בעילת זנות וכבר תמהו מה הוא שי"י בעילת זנות והלא לשם אישותה הוא מתקווין ולא לשם זנות ומה כה יש ביד חכמים והוא איןו מקדש דעתם כלל אלא על דעת עצמו ורוצחה באישות כאלו ולהג'לathi שפיר דכיוון דבאישות צרייך להיות הקדש והמקדש בביאה יש כאן קניין בהנאתה הביאה אבל צרייך להיות חלק הקדש בימה שהיא אוסרת עצמה מדים הקדש לשמים והפקיעו חכמים חלק ההקדש ולא נתקדשה אליו כלל וממילא נשארה בעילתו בעילת זנות מלשון קדרה זונה שג"כ מקדשת עצמה למי שזונה עמה, והבועל נוחן לה אתנן זונה אבל אין זה קידושין של הקדש אלא זונה ולא קדרה שחסר חלק הקדושה, ואולי זה הוא מדויק איש ואשה שלום בינויהם שכינה שרויה ביניהם שבשתת קידושין נתקדשה בהקדש לשם שמים והיא חלק הגבורה ושכינה שרויה בינויהם בעל כל הקדש ולכך בסוטה כתיב ומעלתה בו מעלה מעלה כמו באהקדש והיא שמעלה שהיא החלק הקדש שמעלה עכשי באהקדש וזה וק"ל.

ולהגדיל תורה בדרך הנ"ל נראה לפענ"ד הנה בגם' (יבמות ס"ו ע"א) בישראל שניטת לכהן והכניתה לו עבדים בין עברי מלוג בין עברי צאן ברול הרי א

יאכלו בתרומה וכור' ובגמ' דתניא מניין לכהן שנשא אשה וקנה עבדים שיأكلו בתרומה שנאמר (ויקרא כ"ב) וככהן כי יקנה נפש קניין כספו הוא יאכל בו ומניין לאשה שקנתה עבדים ועבדיו שקנו עבדים שיأكلו בתרומה שנאמר וכור' ופרש"י ומין לאשה בת ישראל כהן וכור' והוא דרשה דאוריתאת הואר ועיין Tos' יבמות ס"ז ע"ב ד"ה קניין כספו אמר רחמנא דהך דרשא דהכא לכ"ע דאוריתאת הואר בתרומה ודרכ'ך. ותמה רבינו מנחם הכהני אדם מישראל והוא מודע אברהם יצחק וייעקב קדוש יאמר לו הרי הוא זר ואסור לאכול בתרומה וחיבר מיתה ועבד גדר גרווע שקבל עלייו מצות נאשה מקיים מצוה באכילת תרומה עיין Tos' גיטין י"א, ויהי יציבא בארעה וגירוא בשם שמי שמיא, ות' מיד' דהוה אבהמתו דאוכלת מקרא דהמה יאכלו בלחומו.

ולפערנ"ד הא קושיא גופה תקשה באשותו בת ישראל לכהן שאוכלת בתרומה והורי היא זורה ובת כהן שנשאה לישראל שהיא כהנת אינה אוכלת וכן ישראל אין אוכל, ואין לומר כתירוץ ומדין קניין שהרי בעבדים אשר בשיר חמורים בשום יש בהם קניין הגוף כבהתה ושאר מטלטלים אבל בת ישראל שאין בה קניין הגוף להיותה כבהתה ח"ו ואדרבה עולה עמו ואני יורדת עמו והוחובל בה חייב ומעשה ידרה שם קונה של בעלה הוא מתקנת חכמים אבל מדרוריתאת אין בה שום קניין ובמה כחה חזקה לאכול בתרומה מכח קניין כספו. ועוד הרי כהן הקונה עבר עברי אין אוכל בלחומו של כהן ואפילו למ"ד דעת"ע גופו קניין (קידושין ט"ז ע"א) מ"מ אין אוכל וא"כ באמת אין כאן ג"כ קניין כספו זהה א"כ באשותו מ"ט אוכל.

הן אמרת דמע"ע יש מקום לחלק בין קניין ע"ע لكنין אישות שהרי אפילו למ"ד ע"ע גופו קניין ועיין קידושין (דף ט"ז) אמר רבא זאת אומרת ע"ע גופו קניין ועיין Tos' שם ד"ה אמר רבא מ"מ קניינו הוא קניין לזמן שכיר וכחווש ואפילו ע"ע הנרצע מ"מ ביובל יצא ועיין Tos' ר"י הוזק גופו קניוי כלומר יש לו זכות בגופו של ע"ע וקנוו לעמשה של עבד ויש לו זכות על הגוף למעשה אבל איןו שלו כבהתו, וא"כ באמת אין כאן ג"כ קניין כספו שהיא לו ולזרעו אחריו כמו עבד כונני.

איברא דמעתה נראה לומר כך לפמ"ש כבר בסמוך בדין קידושין שיש בזה שני קניינים מצד הבעל הכספי ומצד האשה האיסור מה שהיא מתיחדת ומזמן עצמה לאיש זה ולא לאחר ובאיור הדברים שהוא מתיחדת ומזמן עצמה להיות מוכנה לו בכל עת שרוצה לשמש בה לשם אישות וביהה, ומה מתק בזה לשון הר"ן שכח שבשבועת קידושין האשה מפקרת עצמה שאין לו מובן לכארה ואדרבה הרי זונה נקראת מופקרת על שמקירה עצמה וכבר הקשה אחד מגדרלי אחרים דא"כ כשמפקרת עצמה יבא אחר ויקחנה לעצמו ולהנ"ל מובן מאר שאה זה בשעת קידושין מפקרת עצמה הכוונה כמו זונה מפקרת עצמה לכל מי שרצה לזנות עמה וזהן לה אתנן כן הוא בשעת קידושין באשה כשרה לעבילה בשכר כסף קידושין דמעשה החזמנה אחת הואר לכשרה ולפסולה, אלא דהთם כיון דמפקרת עצמה לכל העולם הרי היא זונה סתום שהרי אינה מתיחדת לאדם אחד ומ"מ זונה נמי לאו דווקא שהפקירה עצמה לכל העולם אלא שהפקירה עצמה לכל מי שרצה לבא עליה ויתן

לה אתנן והפקירה עצמה בשביל האתנן כבר נקרה מופקרת כיון שمفקרת עצמה לכל הרוצה בה בשביל המתנה והאתנן ואינה מתייחדת לאיש אחד אבל באשה כשרה הגם שהוא ג"כ מפרקת עצמה לבעה משקבלה כסוף קידושין לדעת הר"ן זיל' אמן ההפקר רק לבעל זה שקבלה ממנו כסוף קידושין ומיד מתייחדת עצמה לו לבדו ואסורת עצמה לכל העולם כולו וזה כוונת הר"ןasha מפרקת עצמה והאומר שיכל אחר ליקח ולזותה בה מן ההפקר הוא דבר בטל אלא הכוונה כמ"ש. והוא לשון מושאל מזונה שנקרה מופקרת וככ"ל.

ובזה נראה נמי להבין מה שאמרוASA בפחות משו"פ לא מקニア נפשה דלא כוארה מ"ש כיון שהסכמה ולהנ"ל ATI שפיר דכמו שהמופקרת לכל הבא עליה אינה מפרקת עצמה אלא בשビル האתנן ובפחות משו"פ לא מקニア נפשה ואני מפרקת עצמה בפחות משו"פ אין זה אתנן ולא מתנה דאיינו חל דין ממון על פחות משו"פ כמ"כ ASA כשרה שוה לה כסוף הקידושין אינה מזמנת עצמה בפחות מזו ווילוחת הוא בפחות מזו דאו תהי' כמופקרת לכל בחנם והיינו לשון הקידושין דין עניין של קניין בגין האשה אלא הזמנה וייחוד בשビル הכסף שנוטן לה בעלה והבן.

האמנם חלוק עוד דבאה כשרה بما שקבלה כסוף הקידושין ומתייחדת לו הוא שהזמנת עצמה והפקירה עצמה לו לבא עליה בכל עת שתהיה תהתו ותהי' ראוי לו ע"פ התורה כל זמן משך חיים ואסורה עצמה על אחרים מאותה זמן ואילך עד שתמות היא או ימות בעלה או יגרשנה והכל מדין הקדש דכמו ביד אדם לאסור עצמו על אחרים יהנות הימנו ה'כג'ASA כשרה בשעת קידושין היא אסורת עצמה על כל העולם כולו באיסור הקדש שחיל על כל העולם כולו מלגשנת אליה ולהסתכל בה (ואפשר שהוא כמו שאמרו קול ומראה וריח אין בו ממשום מעילה אבל מ"מ איסור יש בקהל ומראה ולכך אסור לו להסתכל בא"א) והבא עליה באונס ובע"כ הרי הבא עליה מועל בהקדש זה והיא פטורה ואם היא ברצון שניהם הרי גם היא מעלתה בהקדש זה וז"ש תורה איש כי תשטה אשתו ומעלה בו מעל ולכוארה לשון ומעלת צ"ע היליל' איש כי תזנה אשתו אבל האיסור הוא שמעלה בו כמו מועל בהקדש שהרי אסורה עצמה אכ"ע בהקדש ואין להאריך יותר בואה.

עוד נראה להקדמים קושיא אחת דקידושי ASA כשרה יליף קיחה משדה עפרון והקשו שהרי בשדי עפרון קנה אברם השדה לעצמו לצמיחות וכן כל קניין השדה הם קניין בעלות ואשה הרי אין בה קניין בגוף וכמ"ש לעיל וא"כ לא דמי קניין AISות لكنין שדה ואין היקש למחזקה, וכתחתי בס"ד דבאמת הקונה שדה ג"כ צ"ע בקניינו שהרי סדרנא דארעא חד הוא ובשלמא הקונה מטלטlein הרי בידו ללקחן ולטלטlein ולהביאן בראשותו אבל הקונה שדה בין השדות ומה חל הקניין על השדה ומה יש לו בשדה זו ע"כ אין לו רק השתמשות בקרקע זו ואין אחר ראשית להשתמש בקרקע זו וכל מה שרוצה עשו בקרקע לפי מה שהוא ראוי לעשות אבל לו זוז הקרקע מקום

שער הלוות

לט

למקום אין זה בידו (ה גם שיש בידו להפוך בה כוראות איזוה עיקר השתמשות וגם כי עד התהום הוא שלו) וכן אשה שקונה אותה להיות אשתו הרי היא נקנית לו כל ימי חייו להשתמש בה לצרכו ואין הפקק לכאן השתמשות זו עד עולם ואם מות ואין לו זרע אחיו יורשה וא"כ בזו הקרן אישה דומה לשורה עפרן, (وكצת היי אפשר לדיקק מה דוקא משורה עפרן ולא אמר סתם יליף קיחה קיימה משורה אלא דשורה עפרן שקנה אברהם אבינו נמי לא קנה להרס אלא לשכב שם עdry יבא הקץ הימין והכח'ן לפין קיחה קיימה משורי עפרן דוקא ולא משאר קניינים רbeschיה עפרן הבעלות רק להשתמש בו לשכיבה ולבית וא"א לגלוות יותר).

ובזה מילא מבואר מדוע מה שאמרו חז"ל תינה דקדיש בכספה דקדיש בכביה מי אכ"ל שי' ורבנן לבעליתו בעילת זנות והוא כיון שביארנו דכל זונה הוא מה שמקבלת אתנן ומפרקת עצמה להבא עליה והחדרון אצללה שלא עשתה לשם קידושין ונינה מתקרשת ומזמנת עצמה ומתייחדת לאחד אלא לכל העולם וחסר חלק הקדושה שבא ע"י קידושי תורה בהסתמכת התורה וחכמי ישראל כרת משה וישראל ובבחינת איש ואשה שכינה שרויה בינהם וחול עליהם הקדושה מצידה אבל כיון שהקידש בכביה נגר רצון חז"ל אפקעינחו הקדושה מהם ולא חלה הקדושה א"כ מילא נשאהה הביאה בעילת זנות וככ"ל.

ומעתה מילא מושבת נמי קושיתינו שהתחלנו בה אמשנה אחרונה האומרת טמאה אני לך וכורו והקשו במה יפה כחם להפקיע הקידושין ולהגנ"ל נראת דהム לא הפקיעו הממן רק חלק האיסור שעלייה והיינו הקידושין שאסורה עצמה על כל העולם כלו כהקדש והפקיעו איסור זה של הקדרש למפרע ובידם להפקיע איסור קדושה כמו"ל ולא הפקיעו כסף הקידושין מהבעל שהרי בעל לא עשה עולה להפקיע כסף שלו ולהפקירו ולכון מילא נשאהה קני' לו מרים קניין כסף הנ"ל ומותרת לו מכאן ולהבא, ודוי"ק.

והגם כי נשאהה עוד דיו מ"מ אין זו"ג להאריך יותר ואני על אם הדרך בלי ספרים וייר שתוכו להרבות תורה ברבים כאות נפשכם וכברכת ירידכם הכותב לכבוד התורה ולומדייה דושכ"ת בלב ונפש

מנשה הקטן

הגה"ע רבוי חיים ישעיה קעניג

אב"ד דק"ק יעקב

בעמ"ס שותת חוק ח"ם ג"ח

ירושלמי סנהדרין פ"ח הל' ט'

לכבוד אהובי יידי היקר מפנימים כבוד הה"ג המופלג בתורה ויראה תורה חוץ בחרדי תורה כשבית
מוריה יעקב צבי ריבא שליט"א וויליאמסבורג יע"א.

חדששה"ט באהבה כיאות,
מכתבו קבלתי שבו נושא ונوتן בחיריפות ובקיאות, בבעי' שהעללה היירושלמי סנהדרין
פ"ח הל' ט'.

וז"ל רודף שנעשה נרדף מי להציל את הרודף בנפשו של נרדף וכור' ולא אפשר
הה' בעי' — ובפני משה מפרש רודף שנעשה נרדף, היה רודף אחר חברו להרגו,
ונתחזק הנרדף מן הרודף ובגורה ידו עליו, וחזר רודף הוא אחריו להרגו מהו להציל את
הרודף דמעיקרא בנפשו של נרדף, מי אמרין הואיל והוא רודף אחריו בתחלת לא נתן
להציל בנפשו של הנרדף, אעפ"י שהוא עכשו הרודף, או דלא אמרין אפשר שלא
היה זה רוצה להרגו ממש ונמצא עכשו הוא רודף וניתן להצילו להרשותו בנפשו של
זה ולא איפשיטה עכ"ל הפni משה.

ובמראה פנים כותב לכבודה קשה Mai קמבייעא ליה דלא מסתברא דכל בכיה"ג
אמרין בתר השטה אולין דהרי אמרה תורה הבא להרג השכם להרגו וככובדא דר'
שילא בפרק הרואה, וא"כ הרי הרודף הראשון ה"ה כבר הותר דמו להציל את הנרדף
בנפשו, ויז' דהכא בכיה"ג הוא דקמיביעא לה בגון שהיה יכול הנרדף להציל עצמו
באבר אחד של הרודף, ולא עשה כן אלא רודף אחריו להרגו, והשתא מספקא ליה אם
כדיין רודף מחשבין לויה לענין אחרים הרואין להצילו לוזה בנפשו, שהרי היה יכול
להציל עצמו באחד מאברין, או דילמא, אפי"ה מכיוון שזה היה רודפו בתחלת שב איז
לוזה השני דין רודף לענין שניתן להצילו בנפשו וכו'.

ועלתו רוצה לדעת שורש פלוגתנן.

ונחזי אנן, הנה זה ברור וש"ס עורך במסכת ברכות דף נ"ח במעשה דר' שילא,
אמר האי רודף הוא והתורה אמרה הבא להרג השכם להרגו מחייב בקולפא וקטליה
וכור', ובמשנה למלך הלכות חובל ומזיק (פ"ח הלכה י') מביא בשם תשובה הרשב"א,
אם רגיל לעשות כן, כל שאומר כאילו עשה — כשהיה דר' שילא שלא המתין לדראות
היעמדו דבריו וכו', כתוב ריב"ש סימן תע"ג, ואפשר דגם זה התרה בו ר' שילא ולא
קבל או שי לא היה פנאי להתורת בו וכור' ואין צורך זהה — דהנרדף עצמו אינו חייב
להתרות לרודף אבל אחר הבא להציל הנרדף מידי הרודף הוא שצרכן התורתה והיינו
עובדא דר' כהנא ודורי"ק, ואלו הדברים הם דברי הפni משה בדיקוק, דLAGBI עצמו, כינן

שהוא בהול על נפשו א"צ שום המראה ושיקבל ההתראה, אלא שיש בידו להרוגו יירוגו אותו, וא"צ לדرك להציג עצמו באחד מאבוריו של הרודף, כמו שמשמעותו מלך בשם ה"מ וחשובה הריב"ש, אמנם הני מיili לגבי עצמו שהוא בהול על נפשו אבל לגבי אחרים, אמרנן אויל הרודף שנעשה כתה הנרדף לא רצה להרוגו, שהרי איןנו רגיל בו, שזו הוא פעם הראשון, כי ע"כ מוגישי הרשב"א הנ"ל אם רגיל בכם, لكن לגבי אחרים שמצוים על לא תעמוד על דם ריעיך לא הותר דמו, ובבעי'ין, זו דעת הפנוי משה בברירות, וממילא סר קושית המראה פנים.

והmareה פנים לא ס"ל כדעת משנה למלך הנ"ל שמשמעותו דין התראה לדין שעל הנרדף בעצמו מותר להרוג הרודף וכך שיוכל להציגו באחד מאבוריו כמו שכחוב במ"ל אבל הנרדף אין מדקך בזה, אלא כל שי יכול להציג באחד מאבוריו ולא עשה כן אלא הציג עצמו בנפשו של רודף וחייב מיתה בידי שמיים אבל ב"יד אין מミתין אותו, המראה פנים העתיק מכלומר לשון הרמב"ם בפ"א מהלכות רוצח הלכה י"ג, ועשה לו סמכין מהך ירושלמי שלא אפשר העבי'ין لكن אין מミתין אותו ב"יד. אבל במכ"ח לא דק — דברמב"ם חסר תיבת "עצמם", ובברמב"ם יש לומר דמיiri באחרים דלגיachi אחרים לא הותר דמו של הרודף שהרודי ספק יש אם כיוון ברדיפותו להרוגו גם הצדך להתראה וכדברי הפנוי משה הנ"ל.

והסבירו הוא, דהפנוי משה ס"ל כדעת הריב"ש, דלגי הnardף שא"צ להתרות בהרודף וגם אין לדרקך בו אם היה יכול להציגו באחד מאבוריו לכל שהוא בהול על נפשו מותר להרוג את הנרדף להרוגו ממש, והmareה פנים ס"ל, דהותר דם הנרדף גם לגבי אחרים, שלא ס"ל שיש לצרף לספק DAOILI לא היה בדעתו להרוגו, כעובדא דר' שילא, ומשמעותו דין מוות לדין רודף, ובמוסר עונשין אותו מיד ואין צורך להמתין שעמדו דברין, וכמובואר בפוסקים דהך עובדא דר' שילא היה מוסר, ועיין בספר חדשים וגם ישנים על מסכת ברכות שתכתב בן להדייא, אלא שמצד אחר מחמיר המראה פנים וס"ל דגם הנרדף בעצמו עליו לדרקך להציג עצמו באחד מאבוריו של הנרדף מכח הך בעי' דירושלמי, ולא ס"ל להmareה פנים הך דין דהרב"ש שעיל הנרדף אין עליו לדרקך כלל, אבל כבר כתבו כי המראה פנים לא דרקך בלשון הרמב"ם או שהוא לפניו גירסה אחרת בלשון הרמב"ם ודוק.

מה שכבודו הקשה לכארורה, דהלא הדם של הרודף הותר לכל, תהה אני הלא זה מה שמקשה המראה פנים, אבל להחילוק שהעלתי לך"מ, ומה שכבודו חוקר, דזה מה שניתן להציג בנדרף בנפשו של הרודף אם זה מטעם דין עונש או רק מטעם להציג נפש הנרדף מטעם פיקוח נפש ועל זה בינה יסודו, ולדעתמי אין זה ספק כלל, כי פשוט כביעה בכוחה שהטעם הוא מפני פיקוח נפש של הנרדף וקטן יוכיח שניתן להציגו בנפשו ואף קטן שאין בו דעת כלל, כנפסק ברמב"ם הלכות רוצח פרק א' הלכה ר' אפילו היה הרודף קטן ועיי'ש בסוף משנה, لكن אין להעmis זה בהעני' דאייבע'ין לא בירושלמי, וגם את"ל שלא יהיה' בדבריו, מאיין החילוק לחילק בין דין עונש ובין הצלחה

שער הלוות

הנרדף ולקבוע פסיקת שם רודף מעליו וממ"ו אם בחר השחטה אולין ועכשו הרודף נעשה נרדף ופסק מהיות רודף הלא פסיק גם עניין של הצלה נפשות ג"כ, כי המציאות קובע בזה, אמן לפ"י מה שכתבנו, הרי כל אחד אחז בשיטתו, דבר דבר על אופניו, ואין מן הצורך להשיב על כל פרט ופרט, כי לחכם כמותו יבין דבר מתוך דבר שאין קשה כלל קושיתו לפ"י דברינו.

ואחתום בברכת התורה יידדו החפץ ביקרו, המוטרד מאר

בעה"ח כ"ג ימים לחדש מרוחzon תשנ"ג לפ"ק

חיים ישעיה קעניג

הרבי אהרון אליעזר ליפא הילוי זילבערטמאן
ראש המכון

**בעניין תעשה ולא מן העשו אי נוהג במצבה שלא כתיב
בזה עשייה
מיישב דברי הגה"ק מצאנז זי"ע בשורת דברי חיים ח"ב
חיו"ד סימן קכ"ב מקושית האחרוניים עליו.**

ענף א

בשורת דברי חיים ח"ב חיו"ד סימן קכ"ב וול"ק בעניין המטלית שנפל מס'ת ועליו כתובים שמותם אם מותר לחזור ולדבקו. הנה לא ידעת מה לא וכן משמע בתוס' [מנחות ל"ב ע"א ד"ה דלמא] ומרודי לעניין ס'ח אין עושין מזויה יעוץ בארכיות בדברי סה"ת. ואי משום תעשה ולא מן העשו לא ידעת וכי כתיב עשייה גבי ס'ח (וכתב) [כתבו] כתיב [דברים לא,יט] עכ"ל הנוגע לעניינו:

ובשורת קרן לדוד סימן ג' אותן ג' האריך לבורר אם בכל המצוות דלא כתיב בהו עשי' שיר פסול חולמ"ה וצין לגמ' מנוחות דף ל"ג ע"ב דאמרין לעניין מזויה ל"ש אלא שהעמיד ולבסוף חתק והניח אבל חתק והניח ולבסוף העמיד פסולה משום חולמ"ה וכן קייל בשור"ע יוז"ד סימן רפ"ט ס"ה ושם בע"א אה דארן תלי דשי ברישא פירוש"י דגמرين מציצית רכתיב בה תעשה ולמ"ה עי"ש וכן בסוכה דף י"א ע"ב אמרין דלמ"ד לולב צrisk אגד מפרש ביה חולמ"ה דילפין לולב מסוכה ועיין ברש"י שם ד"ה וילפין, דבבנין אב ילייף לה. ומזה למדו האחרונים במלאת שנים כל ט' וקסת הספר סימן ח"ז ובכתובת הרי בשמים מהדרת בפתחות לסימן ר' ותשוע' מהרש"ם ח"ב סימן נ"ב ובפתחות שם, והביאו כן גם מס' גן המלך דבכל המצוות שבתורה פסלין חולמ"ה כגן לעניין תפילין וס'ח עי"ש בדבריהם, דכי היכי דילפין מזויה ולולב מציצית וסוכה ה"ג נילפין שארי מצויות דמאי שנא. והאריך בזה הקROL"ד להקשوت דהלא הוイ ב' כתובים הבאים כאחד שאין מלמדין עי"ש. ואח"כ הביא מתחשו' דברי חיים הנ"ל שכח בפשיטתה דהיכא דלא כתיב בה עשייה לש חולמ"ה וצ"ע שלא העיר מגמ' הנ"ל. וشكיל וטרוי עוד בדברי הפסיקים הנ"ל וסימן ולפי דברינו למרדנו אפיקא דבכה"ת לא פסלין משום חולמ"ה היינו היכא דליקא קרא וכמ"כ בחשורי דברי חיים הנ"ל. והרוחיב עוד הריכור בזה שם להלן ומשם באלה:

ומה שהקשה הקROL"ד דהלא הוי ב"כ היכא ואין מלמדין, כבר הקשה כן הגיד"ב בחידושיו למנחות ל"ג שם, וסימן ומוצה ליישב. ובנהל אשכול על האשכול בהלכות תפילהן עמוד צ"ד הביאו ויישב לה בטוטו"ר דתרוריויהו צרכי ומשם באלה. וע"ש בנחל אשכול עמוד צ"ה מה שאסף עוד בזה.

ובחולדות שמואל על המצוות ח"א בפ"כ כלל כ"ה אותן א' האריך בהר' כללא דתולמ"ה דcen מבואר בסוכה י"א וו"ב ומנחות רף ל"ג ודר' מ' ושכ"ה בכל המצוות וכחוב ואחרי חפשי בספרים מצאתי בזה פלוגתא בין האחرونנים כי הקסת הספר בסימן י"ז בלשכה שם אותן א' הביא בשם מלאכת הקורש ומלאכת שמים והפנוי' בסוכה י"א דהאי פסול דתולמ"ה שין' באמת בכל המצוות והקשת עצמו גם הוא נקט שם כן בפרשיותו ועיי"ש בסימן ח"י בלשכה אותן א' כ"כ גם בשם ספר גן המלך וכ"כ בשווית הרוי בשמות אמנים בשווית דברי חיים חיו"ר סימן קכ"ב החליט בפרשיות דתולמ"ה אינו שין' רק במצבה שנאמר בה עשייה וודחה דברי האחرونנים הניל' בלי שום ראייה ובאמת צע"ג לשיטתו מהא דמזוזה דג"כ לא הזוכר בה לשון עשייה ואעפ"כ מפורש בו פסול דתולמ"ה בש"ס ובפוסקים. והקשה ג"כ על האחرونנים הניל' מעקה דלא אישתמי באיזהו מקום בש"ס או בפוסקים שיאמרו דתולמ"ה פסול בו כו' ומיישבה. ואח"כ ראיתי בשווית קרן לדoor הניל' כו' עיי"ש. — ובוחן אשכול שם תירץ לה דלק"מ מעקה עיי"ש. וע"ע בשווית מספר הספר [ירושלים — תשכ"א] סימן ב' ובפרשא סדרה עמ"ס מזוודה אותן לד' [ע' ג' ונ"ד] ובשוית באර שרים ח"א סימן ד' אותן ה' מה שהאריכו וצינו עוד בזה.

והיות ששמעתי כמ"פ מכ"ק דז"ז מרן אדרמור' הגה"ק שליט"א שבשוית דברי חיים צרייכם לטעוד כמו שלומדים ברשב"א, שכ"ל דבריו נאמרו בקיוצר נמרץ וביעין גדו"ל, וכל הנקויות שהקשו עלייו האחرونנים היא מפאת שלא ירדו לסתוף דעתו ועומק הבנתו, על כן נחזי אכן מי דקמן.

ומה שנלען' להזכיר את הצדיק דמעיקרא לבאר שיטת זקה"ק מרן הרבבי חיים ז"ע ונקדמים קצת מה שהרשיש שם בחולדות שמואל אותן ב' וח"ל בענין חולמ"ה לפי מה שהבנתי בקט שכלי יש בו ר' חולוקות ואלו הם: א) היכא דלא איתעבד מעשה כלל בגוף המזויה אלא נעשה מלאה. ב) היכא שגוף מעשה המזויה נעשה בפסול מתחילה. ג) היכא שהפסול איינו בגוף המזויה אבל דבר אחר גורם למעשה המזויה שחתפסל. ד) היכא שהיא מתחילה בהקשר גמור ואח"כ נולד פסלן בין בגוף המזויה ובין שבא הפסול ממוקם אחר: — ועתה יתבראו בפרטות זה ביאורן.

א) אם לא עשה בגופו של מעשה המזויה כגון שחורתט בגדיש לעשו סוכה אפילו מהכוון כשנותל העומרים התחthonים שיישרו העליונים לשם סכך הרי זה פסול לכ"ע וכיון שלא עשה באמת שום מעשה בגוף העומרים העליונים אלא מאליהם נעשו סכך על החילל שתחתיהם עיי' שפינה העומרים שתחתיהם אין לך תולמ"ה יותר מאשר כמבואר בסוכה די"א וו"ב וכ"ה בשוו"ע או"ח סתרל"ה ס"א והיא באמת עיקר משמעות הכתוב שאמרה תורה"ק תעשה ר"ל שתחתהו המזויה עיי' מעשה בגין המזויה לא שתחתהו מאילו: ב) אפילו אם עשה באמת מעשה בגין המזויה אבל היא באופן שפטול בגין שישך מתחובר לקרקע ואח"כ קצץ הגם שבגמ' יש מ"ד דס"ל רקיצין חשוב ג"כ מעשה והוא"ל כעולה מתחילה בכשרות

שער הלכות

מה

אבל להלכה קייל' רגם בכח"ג פסול אפלו מה"ת כו' כמבואר בשו"ע סתרכ"ז ס"ב והוא מוסכם ג"כ מכל הפוסקים: ג) היכא שהפסול איןנו מצד עצמו של מעשה המצווה אלא מקום אחר כגון שעשה סוכה בזוה פלייג הפוסקים דדרעת הג"א בפ"ק דסוכה רזה לא מיקרי חולמ"ה כיון שלא היה הפסול בסכך עצמו וכן פסק הרמ"א סתרכ"ז ס"ב וס"ג אבל הב"ח והמג"א וא"ר ושאר האחרונים שם חולקים וס"ל רגם בכח"ג יש בו ממש חולמ"ה אלא שהמג"א שם חולק בדבר שככל היכא שעושה אה"כ מעשה רב וחשוב להסיר את הפסול כגון שמשיר אה"כ את תקרת הגג כדי להכשיר את הסוכה מעשה חשוב כזה מוציא חולמ"ה והוא כעושים מעשה מחדש בגוף הסכך כדי להכשירו ממש"כ העושה סוכתו תחת הגגות העשויין מתחילהן כדי לפתוח ולסגור וס"כ הסוכה תחת גג סגור אפלו שמשיר אה"כ הגג כיון שהוא הפתיחה לא הויעשה חשוב אין זה מוציא מכל חולמ"ה: ד) אם עשה מתחילה בהכשר גמור מכל צד ואח"כ נולד פסול בין גופו של מצווה בין מקומות אחר בזוה יש ג"כ פלוגתא בין הפוסקים כי הלבוש הביאו המג"א בסכ"ג סק"א ס"ל כיון דוחילת עשייתן היה בהכשר ע"פ שנולד אחר ג"כ פסול אפלו בגוף המצווה אין בו שוב ממש חולמ"ה ואם אול הפסול ה"ז חזר להכשירו אפלו מלאיו אבל המג"א שם חולק עלייו וס"ל דרשוκא כשהפסול ממקום אחר אז מהני מה שנעשה בתחילת בשרות שלא יהא בו אה"כ ממש חולמ"ה אבל אם נולד הפסול בגוף המצווה יש בו ממש חולמ"ה אפלו נעשה מוחילת בשרות והטו"ז בסימן י' סק"ט החמיר עוד יותר וס"ל דראפילו נעשה מוחילת בשרות ואח"כ נולד פסול ממקום אחר ג"כ יש בו ממש חולמ"ה, כן פירש הלבו"ש שם בס"י י' במג"א סק"ט שיטת הטו"ז עכ"ל התולדות שמואל שם.

ופלוגתת הלבוש והמג"א הנ"ל היא דשם במחבר סעיף ב' יש נהגים לקשור שני ציציות שבשני כנפים זה עם זה כשננכדים לבית הקברות ולא הוועילו כלום בתקנתן וכחוב המג"א דआ"פ שקוושין אותן לא נחבטל מצוח ציצית כמ"ש סימן י"ז [ס"ג] ועוד לפ"ז רוחם שסוברים שנחבטלו הציצית בקשרתן אה"כ כשחוורין ומתרדים אותו היריל חולמ"ה [ב"י]. והלבוש כחוב דלית בזוה ממש חולמ"ה כמ"ש סוסי"י מרכ"ז ואם מסיר הגג שעלה הסוכה לא הווי חולמ"ה עי"יש ול"ג רלא דמי דהtram אין הפסול בגוף הסוכה רק בר"א המונעו לכן כשמסירו כשר אבל הכא הפסול כו' עי"יש ובלבוש. וכי' בפשיטות בשוו"ת מהרש"ג ח"ב סימן ע"ד אותן ב' חולמ"ה לא הווי אלא באם הפסול הוא בגוף הרכיר כמו בטלית בעלת ג' כנף ואחר חליית הציצית נעשתה בת ר' אבל כל שהבגד בר חיוואה הוא ונפסל מצד אחר שעדרין לא הגיע הזמן כיון ראיין הפסול בגוף הבגד לא הווי חולמ"ה עי"יש וכי' שם בסימן ע"ה אותן ב'.

ואמור מעתה באנו לכלל ישוב רלא מיבעיתא לרעת הלבוש דבכח"ג דוחילת עשייתן היה בהכשר ואח"כ נולד פסול ממקום אחר דכשר והג"ן בנ"ד במתלית דראף שנעשה הפסול בגוף המצווה מ"מ הלא תחילת עשייתה היה בהכשר [ועי"ש בשוו"ת קרל"ר בר"ה וראיתין], אה"כ שפיר כשר ולית בה ממש חולמ"ה אלא אפלו לרעת

המג"א שגם בכה"ג פסול משום חולם"ה, על כן בא רכינו הדורי חיים וחידש לנו עד כאן לא ס"ל להמג"א לפסול אף בכה"ג, דוקא במצבות שכחיב בהו עשייה, שבזה היא המודובר במג"א שם ביצירת וסוכה שכחיב בהו עשייה כרכתי ועשו להם יצירות, וחג הסוכות תעשה לך, על כן ס"ל להמג"א דגם בכה"ג פסול מכיוון שכחיב בהו עשייה על כן פסלין בו בכל אופן שהוא משא"כ במצבות שלא כחיב בהו עשייה גם המג"א מורה לרעת הלבוש דבכה"ג לא פסול דרבו ולא לוסיף עליה, רק"מ על הרברי חיים מה דילפין בש"ס לפסול בזוזה ולולב משום חולם"ה דאה"נ רתולם"ה בגינוי הנ"ל נוהגת בכל המצוות אף במצבות שלא כחיב בהו עשייה משא"כ בנירן כוה שתחילה המצווה נעשה בהכחדר ודק שאח"כ נולד בה פסול, וזה כתוב הרבררי חיים דרבז דילפין רק במצבות שכחיב בהו עשייה ורורק גנעלען"ר.

ואחר כתבי עיינתי בשדר"ח מעדכת התיא"ו [כללים] כלל ס"ב אות י"ד רתולם"ה במצבות שלא נאמר בהו עשייה ציין לחבל פוסקים כדרכו בדורשו וע"ע שם בכלל ל' ר'ב, ולעיל בمعدכת המ"ס כלל קי"ז שמהפוסקים שהביא נואה בעליל רס"ל להלך בין היכא שנעשה בתחילה בהכחדר וחק"כ נולד בה פסול לבין היכא שמעיקרא נעשה בפסולות וכשיטת הלבוש הנ"ל קחנו שם.

שם בمعدכת המ"ס כלל קי"ג הארך גבי מזוזה אי שיק בה חולם"ה, וכחיב שם וז"ל בר"ה והנה מה שהרבנים הנ"ל מפללים מזוזה בדין רתולם"ה לכואדה יפלא מי כתיבא עשייה במצוזה כי היכי דכתיב בסוכה ויצירת דנדודוש ולא מן העשווי [וכן עי"ש בمعدכת התיא"ו כלל ל"ג]. אך אמרת תלמוד עדורך הוא בידינו בפרק הקומץ דבכה [מנחות] דף ל"ג ע"ב חתק והניח ולבסוף העמיד פסולה חולם"ה ושם בע"א כתוב רשי"י בדין תלי דריש דילפין מצירת דכתיב בה תעשה ולם"ה, ומשמע רבבנין אב הוא דילפין, וא"כ הוא מראוורייתא אבל מזרן הרבה המב"ט בקדית ספר כתוב שנראה שהוא מדרבנן דבמא ילי"ף לא גז"ש איقا ולא היקישא והרב ערד השלחן בספרו היקר ווי העמודים על הידאים בעמוד הידאה סימן ח"י ס"ק י"ז הביא דבסוכה דף י"ז ול"ג ילפין לולב מסוכה וכחיב בהו חולם"ה וכחיב דמשמע רפסול מראוורייתא דומיא דהניך טעמי אחדרני דהתם ופיידשי"י דילפין בبنין אב הויל זזה בעשייה וכוי ואף דaicא למיפור מה לסוכה שכן נוהגת בלילות איقا למימדר יצירת יוכיה וכוי [וכ"כ בפנוי שם ובשות"ת קרל"ז הנ"ל הביאו עי"ש] והביא שהראב"ד בפ"ד מה צקמדים כתוב דבלולב איقا חולם"ה מראוורייתא וכוי את"ר ועיין בהעמק שאללה פרשタ עקב שאלתא קמ"ה סק"ח וס"ק י"ב ובתוועות ראם על ספר ידאים השלם בסימן ח' ס"ק כ"ב עכ"ל השדר"ח שם, וע"ע בمعدכת התיא"ו כלל ל"א חולם"ה דאמורין גבי מזוזה כתוב הרב קריית ספר כוי רהוא מה"ת דכי היכי דילפין לולב מסוכה כו' ה"ז ילפין מזוזה מסוכה עי"ש עכ"ל השדר"ח.

ואם חומה היא נבנה עליה טידת כסף דרבזת חולוי ועומדר פלוגתא הנ"ל דאי אמרין כשיטת הרב ערך השלחן וסיעתו הנ"ל דהיא דרשאה גמורה דילפין לה

מבנה אב וכמש"כ רשי' והיא מדאוריתא או י"ל כשיתת המג"א דבכל גוני פסולה משומ תולמ"ה,adam היא מדאוריתא לא מחלוקת בין היכא שנעשה בתחילת בהקשר בין היכא שנעשה בתחילת בפסולת כל היכא שנעשה הפסול בגין המצווה משא"כ אי אמרין כשיתת הרוב המכבי"ט דהיא רוק מדרבן או י"ל שלא אסור חכמים قولוי האי דرك היכא שנעשה בתחילת בפסולת או פסלווה לה משומ תולמ"ה משא"כ היכא שנעשה בkılלה בנסיבות לא פסלווה וק"ל.

ו某 מקום יש בראש לומר דפלוגתא זו אם היא מה"ת או מדרבן תלוי ועומד בפלוגת רשי' ותוס' בסוכה דף ל"א ע"א דרש"י בר"ה לא מקשין ס"ל שלא ניתן לדרכו עצמו מכל י"ג מודות שהتورה נדרשת בהן אלא ק"ו ותוס' שם בר"ה ור"י לא ניחא להו בזה וכתחבו בכל המדות אדם דין עצמו חז"ש א"כ למדה מרכו עי"ש.

ואמור מעתה דלשיטת רשי' וכל המדות לבך מק"ז לא ניתן לדרכו עצמו, וא"כ אם יש לנו היכא בניין אב, ע"כ שקיבלה מרבו ורבו עד מפי משה רבינו מסיני ונמצא שהוא מדאוריתא משא"כ לשיטת Tos' שאפשר לדרכו עצמו, א"כ י"ל שתזה זה דרשו עצמן ואמרו שלא יהא בכלל המדות שהتورה נדרשת בהן למיהו מדאוריתא רק שהיא מדרבן, נמצא שפלוגתא הנ"ל תלוי בפלוגת רשי' ותוס' וק"ל.

גם י"ל בדור היפוך לדריש"י שלא ניתן לדרכו עצמו י"ל דבנין אב זו לא קיבלה מרבה ודרשה עצמו ולהכי היא רק מדרבן שבנין אב זו לא קיבלה מסיני שהיא מדאוריתא משא"כ לתוס' אפשר לדרכו עצמו א"כ הוא מדאוריתא דהא היא מהמדות שהتورה נדרשת בהן וק"ל.

ענף ב

**באיזה אופן נעשה המנורה במשכן אי ע"י משה או דנעשית עצמה
ואי אמרין דנעשית עצמה הדיאך נעשתה המנורה
במקדש. ובמסתעף.**

וכהיותי כזה עלה בדעת ליobar הפלוגתא באיזה אופן נעשית המנורה, ובמנוחות דף כ"ט ע"א תניא רבי יוסי ברבי יהודה אומר ארון של אש ושלחן של אש ומנורה של אש ירדו מן השמיים וראה משה ועשה כמותם שנאמר [שמות כה, מ] וראה ועשה בתכניתם אשר אתה מראה בהר כו' ארחה"א א"ר יוחנן גבריאל חגור כמין פסיקיא היה וראה לו למשה מעשה המנורה دقתייב [במודרב ח, ד] וזה מעשה המנורה — ומפורש יוצא מהה דמשה רビינו עשה את המנורה בעצמו רק מכיוון שנטקה משה במעשה המנורה הראו לו בkılלה האיך לעשותה.

ואולם במדרש [במדרב"ר טו,ג] ר"א בהעולותך את מוצא שנתקשה משה במעשה המנורה יותר מכל כל המשכן עד שהראת הקב"ה באכבע כו' וכן במנורה זהה מעשה המנורה מקשה זהב כלומר מה קשה היא לעשותה שהרבה יגע בה משה כיון שנתקשה א"ל הקב"ה למשה טול ככר שוחב והשליכו לאור והוציאו והוא עצמה נעשהית שנאמר [שםות שם ל"א] גיבועה כפתחיה ופרוחיה ממנה יהיו. מכח בפשט ומצמיה נעשית. لكن הוא אומר מקשה תיעשה [שם] מלא י"ד כתיב, ולא כתיב תעשה כלומר עצמה תיעשה, נטל משה את הכביר והשליכו לאור אמר רבש"ע הרוי ככר בתוך האש כשם שאתה רוצה זרעה מיד יצתה המנורה עשויה כתקנה לפיך כתיב [במדרכר שם] כمرאה אשר הראה ה' את משה כן עשה את המנורה. כן עשה משה את המנורה אין כתיב כאן אלא כן עשה סתם.ומי עשה הקב"ה ע"כ.

ורשיי בפירושו עה "ת בפ' תרומה [שם,ל"א] בפסק ועשית מנורה זהב טהרו מקשה תיעשה המנורה גוי פירוש תיעשה המנורה מלאיה לפי שהיה משה שנתקשה בה א"ל הקב"ה השלך את הכביר לאור והוא נעשית מלאיה לך לא נכתוב תעשה. בשם תנחותם [ומה שצין ברשיי למןחות כ"ט ז"א וכנתבתאר]. ועיין רשיי שם בפסק מ' בפסק וראה ועשה בתבניתם. מגיד שנתקשה משה במעשה המנורה עד שהראה לו הקב"ה מנורה של אש. ובשפתי חכמים שם אותן ע' כתוב כאן משמעו שמשה עשה את המנורה וא"ת וזה לעיל פירושי תיעשה מלאיה ויל' דגם זה לא היה מועיל עד שנעשהית מלאיה וכדרפרישית לעיל עכ"ל [עיי"ש בשפ"ח אותן מ'].

ובאמת לעיל חפס רשיי כשית המדרש שהמנורה נעשית מלאיה, וכן כתפס רשיי כשית הש"ס דילין במנחות שלמדו מפסק זה וכן כנ"ל שמשה שנתקשה והראתו לו האיך לעשותה ואה"נ שאח"כ עשהה עצמה. וכן בפ' בהעולותן הביא רשיי כי שיטות אלו בפסקן עשה את המנורה [שם] מי שעשהה ומ"א ע"י הקב"ה נעשית מלאיה. ובשפ"ח שם אותן מ' מפורש בפ' תרומה וזה המדרש חולק על הראשון עכ"ל וכן ברא"ם שם, דפירותו הראשון היא שיטת הגמ' במנחות הנזיך ופירותו השני היא שיטת המדרש. וברא"ם ראייתוacha כהן בפ' תרומה והן בפ' בהעולותן שכותב דאגדות חלוקות הן והרכיבן להזרוי שלא תהיינה חלוקות זו לזו עי"ש, ובשיטה זו הלך השפ"ח. אולם לפי הפשטות ושכנן מוכחה מהרש"י בפסקן עשה שהביא ב' הדיעות, ועי"כ שאגדות חלוקות הן ועיי"ש ברא"ם.

ומעתה צ"ב למה מיאן הש"ס דילין לפреш ג"כ שהמנורה נעשית מלאיה ע"י הקב"ה. ומה גם שקרוא דיקא הני, דכתיב תיעשה ולא עשה. ועי"פ הנ"ל יובן כיון רכתיב ועשית ובמקומות דכתיב בה עשייה בודאי Adams נעשית מלאיה פסולה מושם חולמ"ה, אשר על כן היה בהכרח למשה ריבינו לעשותה זו ופ'.

אולם המדרש ייל סובר דהכא אני מרכתיב תיעשה, נמצא רגלי קרא דכאן כשר גם באופן כזה שנעשהית מלאיה ובפירוש מיעטה קרא. ומה גם שמשה ריבינו

שער הלוות

מט

השליך הכהר לאור והכה בפטיש וכמכוואר במדרש נ"ל, ועל כן לא נחשה כי בכ"ג שנעשית מלאיה. והייתי נבור בזה ושמחתי מאור בראשותי בגור אריה שכבר כתב כזה וז"ל בפ' תרומה ויל' דודאי צריך להראות למשה עד שידעו להבין תבנית המנורה ואז היה מתחילה במעשה המנורה ונעשה מלאיה ומ"מ היה צריך למשה מה, כי לישראל ציווה לעשותה אותה ולא שתהייה לגשמי ע"י מעשה ה', ולפיכך היה צריך להבין תבנית המנורה ואל"כ איך יתחיל לעשות וכאשר התחליל לעשות גמר השם על ידו כו'. וכ"כ בפ' בהעלותך וביתר ביאור וז"ל ונ"ל דודאי אי אפשר לומר שהיתה המנורה נעשית לgemäß מלאיה שהרי המנורה מצויה על יישראל לעשות כרכיבך את חבנית המשכן ואת חבנית כל כליו וכן תעשו ועוד כתיב ועשית מנורת זהב שתראה מזהה שהיתה המצווה על יישראל לעשות המנורה ואין לומר כלל שהיו יישראל חסרים מצויה אחת אלא כך הפירוש כי השליך הכהר לאור והיתה נעשה המנורה באש כשהיא משא מכחה בפטיש עליה ונעשה הכל ואם לא היה יודע משה רבינו צורת המנורה איך ייעשה אבל ירע באיזה מקום הגביים והכפתורים והפרחים ושם היא מכחה ונעשה מלאיה וכך מוכח בפ"ר בפרשזה זאת וכך איתא שם אל הקב"ה השליך הכהר לאור והיתה נעשית מלאיה כפתוריה ופריחיה מןנו היה מכחה בפטיש והיא נעשית ע"כ, מוכח בפירוש שהיתה נעשה ע"י האتا כו' עכ"ל. — וועלתה לנו בשתיים ב"ה, הן מש"כ שמשה רבינו היה בהכרח לעשותה ממשום רכיבך ועשית, ורק אכן הוספנו בה עוד תבלין ובכח"ג פסולה ממשום תולמי". והן מש"כ לדעתה המדרש מכוון שהשליכה לאור והכה בפטיש מיחשכה לעשייה ולא היה הדבר ברור עצמו אבל הגו"א כתב כן לפשיטות גמור וב"ה שהחני בדרך אמת.

ועוד נלען"ד בפשטות כוונת הגור אריה, רעדו ייל באופן אחר למה מיין הש"ס דילן לפרש ג"כ שהמנורה נעשית מלאיה ע"י הקב"ה וכנ"ל. עפ"מ שכיליל לנו הריך פקוריך במצבה אי' בחלק המעשה אותן ח' ואות י"א ובחלק הדיבור אותן ט"ז ובספרו אגדא סימן רס"ג ובאגרא דכללה ר"פ תולדות דעתה שנעשה באופן נסי לא קיים האדם המצווה עי"ש והאריכו בזה האחרונים ומקורו טהור מש"ס מנהרות דף ס"ט ע"א איבעיא לנו חטים שיירדו בעבים מהו למנחות עי"ש ועוד ולא עט האספ' המקנהפה, ועל כן יعن רעשיות המנורה היה מצוה על כן היה בהכרח שיעשה בדרך הטבע ולא באופן נסי, על כן בהכרח היה למשה רבינו לעשותה כן עליה בדעתו לומר. וזה באמת כוונת הגו"א ולא שתהייה לגשמי ע"י מעשה ה' שא"כ הויל מעשה נסיט שלא קיימו יישראל את המצווה אלא היה צריך להיעשות גם בדרך הנזכר וק"ל.

ולא אמנע מלעהות על הכתוב עוד מה שעלה ברעיון بحيותי בזה דא"כ איפוא שימושה ורבינו נתקשה בעשיותה שהראשו לו ואח"כ שכח והראשו לו שנית ועוד נתקשה בה כו' עד שנטל הקב"ה מטבח של אש והראה לו עשיותה ואעפ"כ נתקשה עליה משה כמכואר במדרש שהובא בראשם הנ"ל, ולהנ"ל שהוחזק לנו או

שער הלוות

שעשה בצלאל להמדרשה הניל, א"כ במקדש היאך עשווהו. ומצאתי בفردס יוסף ח"ב [כה,לא] בר"ה רשי' שהיה מתקשה, שעדן בזה וצ"ב במנורת מקדש עשה חירם בעצמו [מ"א ז,מה] והביא תירוץ ע"ז.

ול"ג בפשטותו עפ"ד זקה"ק הנועם אלימלך ז"ע בליקוטי שושנה [קרוב לסתופן] שכל דבר ודבר בתחילה לפועל איזה נס הוא קשה מאוד אבל כיוון שכבר נעשה פ"א כבר יכולים הצדיקים שייהו אח"כ לעשות כזאת אפילו כמה פעמים כיוון שנפתח השער. ובזה פירש הגمراה בחולין דף ז' סע"א כמה נפש גברא ממשה עי"ש והדברים עתיקין בספרי קודש ופירשו בזה הרבה.

אשר על כן י"ל דמכיוון שכבר נעשה במשכן עי"ז היה כבר באפשרי לחירם ג"כ לעשותו לצורך המקדש ולק"מ. ואפשר שזה גופא היה העניין שמנורה של אש ירדה מן השמיים ונראתה לו כמה פעמים, והיינו לא רק לראות אופנה וצורתה החיצונית אלא גם בפנימיות העניינים אשר על כן נראה היה לו שעי"ז بكل יהא בניקל לו לעשותה וכדברי הגנו"א דמכיוון שכבר נפעלה כבר יכולים הצדיקים לעשותה ואשר על כן היה באפשרי לבצלאל לעשותה ודדו"ק.

ואח"כ מצאי במנ"ח מצוה צ"ח [קרוב לתחלת המצווה] והקשה דאם נאמר דאף בידי אדם אי אפשר לצמצם, א"כ היאך נוכל לעשות המנורה של זהב כיוון דבין פחותות בין יותר פסולה ואי אפשר לצמצם והמדות הם לעיכובא. ולא קשיא ממנורה שעשה מרע"ה דהיה בדורך נס כמ"ש תיעשה שנעשה מלאיה ביד"ש אך אחר זה כשהיו עושים מנורה ובימי חשמונאים והיאך נוכל לסמור על הנס והדיניהם והמצווה לא נאמרו עד נס וצ"ע עי"ש, והרי לנו שאזיל בשיטת הדרך פקדין הניל רבעמצוה שנעשה עי' נס אי אפשר לצאת חובת המצווה וכנהנתר.

הרבות זלמן ליב רוזענברגער

בן הרה"צ מדיערטש שליט"א

חבר בכלל

בדין המוציא תפילין

תנן התם [עיירובין צ"ה ע"א] המוציא תפילין מכנים זוג זוג ר"ג אומר שניים שנים בר"א בישנות וכו'. ובגמר' [שם ע"ב] ר"ג אומר שנים שנים מאי קסבר שבת זמן תפילין הוא זוג אחר אין טפי לא ואית קסבר שבת לאו זמן תפילין הוא ומשום הצלחה דרך מלובש שרי ליה רבנן אפילהו טפי נמי לעולם קסבר שבת לאו זמן תפילין הוא וכי שרי רבנן לעניין הצלחה דרך מלובש במקומות תפילין וכו' אלא מחורחתא כדרשין מעיקרא פרשי' בשבת זמן ולאו זמן תפילין הוא דקה מפליגן.

וברמ"ס בפ"ד מה' תפילין ה"ז זמן הנחת תפילין ביום ולא בלילה שנאמר מימים ימימה חוכה זו מצוח תפילין וכן שבתות וימים טובים אין זמן תפילין שנאמר והיה לאות ושבות וימים טובים הן עצמן אותן ובה' שבת פ"ט הכה"ג כתוב המוציא תפילין בשבת ברשות הרבים כיצד הוא עושה לובשן בדרך מניח של ייד בידו של ראשו ונכנס וחולץ בכית וחוזר ויוצא ולובש זוג שני עכ"ל. והקשה בתירוץ והביאו המג"א בסימן שא" סקנ"ר כיוון דקייל' שבת לאו זמן תפילין א"כ יוכניס שני זוגות בכת אחת שלא עבר על כל חוסיף כיוון שלא זמניה כדאיתא בגמר' ותירוץ המג"א בשם המהרש"א דאפילו למ"ד שבת לאו זמן תפילין הוא אסור לללבוש יותר מזוג אחד דלא שרוא יותר מללבושי בחול הכריתא בגמרא וכ"כ הר"ן והוא דאוקמינה כמ"ד שבת זמן תפילין הוא משומם דעתני ר' מאיר היא דסבירא ליה כן ע"ב.

ועוד קשה דבגמרא ליאו בדור שמואל בר רב יצחק קמיפלגי דת"ק לית ליה דרב שמואל בר רב יצחק ורבן גמליאל אית ליה דרב שמואל בר רב יצחק לא דכולי עלמא אית להו דרב שמואל בר רב יצחק נפי' דמקום יש בראש להניח שני תפילין] והכא בשבת זמן תפילין קמיפלגי וכו' וקשה למא השmittה הרמ"ס הא דר' שמואל בר רב יצחק דמקום יש בראש להניח שני תפילין ולא הביאו בהלוות.

ובגמרא אלא מחורחתא כדרשין מעיקרא פרשי' בשבת זמן ולאו זמן תפילין הוא דקה מפליגו — והוא דלא פרשי' דפליגי בדור"ש בר"ץ אי מקום יש בראש להניח ב' תפילין דהינו שינויי קמא דגמ' כתוב בשוו"ת ערוגת הבושים סימן י"ז ו"ל נ"ל לפ"י מה שהקששו התוס' לקמן ע"ב ד"ה לא ס"ד הקשה הר"ר י"ט מווין היכי דיק בסמוך דור"מ לא סבר כר' יוסי מכח האי סתמא דאי מעככין את התינוקת מלתקוע ומתוךך אנו צריכים לומר דההוא פרק מי שמותו דלא כר' מאיר אדרבא

ニמא דההוא סחמא ברכות כר' מאיר דקסבר נשים פטורות והא דקתני ר"מ אחד האיש ואחד האשא משום דקסבר כר' יוסי דאמר נשים סומכota רשות וסתם מתני' דאין מעכbin דלא כר"מ וכור' ועוד ייל דנicha ליה טפי למימן דההוא דברות דלא כר"מ משום דלא מיתרצא מילחיה דר"מ דאמר זוג א' אין טפי לא אלא א"כ סבר שבת זמן תפילין הוא כדאסקינה לעיל אם לא נאמר דלית ליה דר' שמואל בר רב יצחק דאמר מקום יש בראש להנich ב' חפילין עכ"ל החtos' ולא ניחא להש"ס לומר דaicca מאן דפליג אדר"ש בר"ץ א"כ אי אפשר לומר דמחורתא כדשنين מעיקרא היינו דפליגו בר"ש בר"ץ דעתך הדרא קושית התוס' דלקמן לhocתה עכ"ל העורה"ב.

ואפ"ל דתירוצו שיק שפיר לאחר נחית הגمرا למצוֹן חנא דס"ל שבת ז"ת וקאמר דר"מ הוא מדתני א' האיש וא' האשא והו ה' חפילין מ"ע שלא הוזג ונשים חיבות וא"כ ע"כ צ"ל דגם ליל זת וא"כ נוכל לומר דנicha ליה טפי לומר DSTמא דאין מעכbin כר"מ וסתמא דברות דלא כר"מ מלומר DSTמא דברות כר"מ והא DSTתני א' האיש וא' האשא משום דס"ל כר' יוסי אבל כאן דלא נחית הגمرا לומר חתפiline הוי מ"ע שלא הוזג ואפ"לו אי שבת זת כיון דليلו לאו ז"ת וכן פסק הרמב"ם מימים ימימה הוי מ"ע שהוזג ונשים פטורות כסחמא דברות, וא"כ אפשר לומר דהא דקאמו הגם' אלא מחורתא כדשنين מעיקרא פי' דפליגי בדור' שמואל בר"ץ והיינו שנוייא קמא בגמ' כיון דאין הכרה לומר דס"ל שבת זת והיינו כדקאמר שם בגמ' דכו"ע ס"ל שבת לאו ז"ת, והא דזוג א' אין טפי לא משום דלא ס"ל בדור"ש בר"ץ דמקום יש בראש ואי קו' הגם' זוג אמרاي מותר משום דכו"ע ס"ל דשלא בזמנו לעבור בעי כוונה והא דא' האיש וא' האשא דס"ל כר' יוסי ומושב שיטת הרמב"ם DPSK שבת לאו ז"ת ואפ"ה DPSK רק זוג א' ולא יותר וגם המשיט הא דר"ש בר"ץ משום DPSK כת"ק דס"ל דאין מקום בראש אלא לזוג אחד ואני מותר שבת אלא כדרך לבשו בחול רק זוג א' וגם המשיט הרמב"ם הא דאחד האיש ואחד האשא משום דעתך דעתך כר' יוסי והרמב"ם DPSK בהל' מעה"ק פ"ג ה"ח הכל סומכין חז' חשו"ק ועבד ואשה, כר' יהודה ודוד"ק.

הרבי יודה ליבוש קעניג

רב דקהל חוקי חיים

חבר בכולל

ישוב על הנובי מהד"ק או"ח סימן טז' ו'כ'

עיין בספר המצוות לר' סעדיה גאון מ"ע נ' פירוש הג"ר ירוחם פישל פערלא
וצ"ל דפסיטה מה דאמר הגדרא ב"ק צ"ח ע"ב גול חמץ ובא אחר ושרפו במועד
פטר שהכל מצוים עליו לבعرو, זה אינו קאי על עשה דתשביתו כיוון שאיןו שלו
אלא להצליל בעל החמצן מאיסור והוא שליחים דברל החמצן, משום דזמין לאדם
שלא בפניו דברודאי נិחא ליה לבעלים דברל החמצן. ובזה מושב מה שמקשים על
הנובי בא"ח קמא בסימן טז' דכתוב דתשביתו אינה נהגת רק בבעל החמצן,
מהגמרה הנ"ל ועיין בבני שלמה סימן ... ומ庫ור חיים סימן תל"א וע"ע בשערין ציון
בthaghotio על הנובי. דאה"ע מכח דתשביתו אינם מצוים אבל מכח להצליל מעבריה
מעטם זכיה והוה כמו שליחו ע"ז הכל מצוים. אבל באמת תירוץ זה אינו מספיק
לשיטת הנובי רק לפי שיטת שאר האחרוניים.

זהנה בנובי לקמן בסימן כי כתוב בגול חמץ ועבר עליו הפסח ואומר לו הרוי
שלך לפניך והנגול איננו עובר עליו על ב"י וב"י כיוון שלא היה ברשותו ומילא לא
שייך לך נסוח חמץ שעבר עליו הפסח אלא קונסן הגולן משום חמץ שעבר
עליו הפסח עי"ש, א"כ לפ"ז מילא ליכא ג"כ עשה דתשביתו לשיטת הנובי
דסוכר דיאיכא גוזירה שהוא דשאדור שאר דברל מוקם דאיכא לאו דבל יראה איכא ג"כ
עשה דתשביתו, ואי לא ליכא ג"כ עשה דתשביתו עיין שאג"א, נמצא לפ"ז לשיטת
הנוביمامאי צרך השליך לעבר החמצן בגול חמץ הא ליכא אישור לגבי הנגול כלל.
ואי במודיעין מזה לא איררי ולית מאן דבר שמייה דברל מצוים לעברו קאי אם בעל
החמצן היה מזיד דעתו ברשייני עסקין, אלא הדין דהכל מצוים עליו לבعرو היה
להצליל באופן דהוא אונס בגול חמץ וכו', א"כ לשיטת הנובי א"צ להצליל כיוון
דאין עליו אישור וג"כ לא הוה חמץ שעבר עליו הפסח, מילא אינו מושב תירוץ
הנ"ל לפי שיטתו של הנובי אבל לפי שיטת הרמב"ן שכח דאפיילו באנס ג"כ
אסור בעבר הפסח וראיתו הוא מכאן הגול חמץ אומר לו וכו' א"כ אפיילו דאין
אומרים דהרבנן מודה דבל יראה איננו עובר אבל אם גול החמצן ממן מ"מ צרכין
להצליל של חמץ שעבר עליו הפסח. ולשיטתו דיאיכא דתשביתו אפיילו דיליכא כל
יראה עיין עשה נ' לרס"ג מהרי"פ פערלא דלשיטת הריצבא ורש"ל איכא דתשביתו
אפיילו אחר ביטול וזה ג"כ דלא כנגדו לשיטת הנובי דסוכר דהוה גזירה שוה דבל יראה
והיכא דלא שייך כל יראה לא שייך ג"כ עשה דתשביתו א"כ מובןمامאי דצרכין
להצליל לקיים עשה דתשביתו אפיילו באופן דלא עבר על כל יראה או דברתו או
דריה אונס ולא עבר ודוו"ק.

ובאמת הנוב"י בעצמו בסימן כי מקשה מגمراה הנ"ל מהגוזל חמץ ובא אחר שרפוי וכוי' לאחר הפסח מחליות ר' שמעון ורבנן, משמע שם דיל"ש הוה רוק דבר הגורם לממון והוא לשיטת הנוב"י הוה ממון עצמו עיי"ש שמקשה מגمراה ב"ק צ"ו אומר לו הר' שלך לפניך וע"ע בחידושי הגרי"פ פערלא שהקשה על רבינו מדור"ח ס"י ס' וס"א שכח דaicא עשה דתשביתו אפילו בפסח עצמו ומבייא ראייה מרמב"ם פ"ג ה"ו שכח שכר בתוך הרגל כשבדק מברך אשר קדרנו וכוי' על בעיר לחמצן ואמרות דליקא עשה בתוך הרגל אלא ורק סילוק איסור כל"י א"כ Mai Shiyuk ע"ז ברכה, הא על מניעות איסור לא שייך לברכך עיין ר"ן רמ"ס בחוכות בברכת ארוסין, ורמב"ם פ" מלהלכות ברכות ה"... והקשה ע"ז הגאון הנ"ל וכחכ שדברי רבינו אינם מובנים כלל בשלה מא שאוכל דבר היתר לא שייך לברכך על סילוק האיסור דההוא אינו עונה מעשה לסליק האיסור משא"כ כשבועשה מעשה לסליק האיסור שפיר שייך לברכך וראייה משחיתה דכתיב הרוא"ש שלא היה מ"ע אבל כיון שסילוק איסור אבמה"ח ואיסור נבילה שייך לברכך על השחיטה וג"כ מברכין על נתילת ידים עיי"ש.

ולענ"ד לק"מ דהנוב"י סובר אי איכא מעשה לסליק דהינו מצוה או עשה ג"כ יכולין לברכך אבל על סילוק بلا שום מעשה דהינו רק לסליק האיסור למשל ליטול נבילה או טריפה מקדריה ולא שום עשה או מצוה אפילו לסליק כמו שחיתה ונט"י או לא שייך לברכך. וסביר רבינו או דaicא תשביתו בפסח א"כ נמצאה דהוה מ"ע אפשר דהוה מצוה שהיסוד הוה לסליק איסור מ"מ שייך לברכך אבל אי לaicא בכלל בפסח מ"ע דתשביתו נמצא דיל�א שום מ"ע אפילו לסליק האיסור א"כ הוה דוקא סילוק بلا שום מצוה כמו לסליק נבילה או ד"א מקדריה וע"ז אין מברכין, ומדברכין משמע דאותו מצות תשביתו דaicא בע"פ איכא ג"כ בפסח עצמו וمبرכין על העשה, וראייה להה דמצו ש תשביתו לר' יודא הוא רק באופן שריפה, יילפין כן מנוח ועיין במנ"ח מצוה ט' דחקר במצות תשביתו אם היא בקו"ע או בשוא"ת.

וגם מה שהקשה הגאון הנ"ל על הנוב"י שכח דאין אינו מברכין על הבדיקה משום דהוה סילוק ומבייא ראייה מהכלבו והרש"ל והרב בעל העיתור וմברכין על הבדיקה. אדרבה שם ראייה להיפוך והגאון הנ"ל סוברים דאנו מברכין על הבדיקה רק בצירוף בעיר וביטול אבל על הבדיקה עצמה אין מברכין, ורבינו סובר ג"כ דהברכה קאי לא על הבדיקה עצמה אלא על כל הביעור דהינו על תשביתו וכל מה שהוא צריך הביעור, והנוב"י היה סובר לדעתו ברכה על בדיקה עצמה ואינו חלק הביעור דהינו שאינו מקיים תשביתו ע"ז לא שייך לומר דהוה רק כמו לסליק איסור בלבד יראה אבל באמת כיון דהוה חלק מתשביתו ושיך מ"ע דתשביתו בפסח והוא חלק ממצוות בעיר א"כ שפיר קאי הברכה על הבדיקה ג"כ כמו הני גאנונים שהזכירנו לעיל ודרכך, ואי דהוי רק סילוק איסור מה לי באיזה אופן שມבערו והעיקר

שער הלוות

נה

רק שמלקו מן העולם, ומהו משמע רוחבתו לא הו רוק סילוק כמו ..... הטריפה מן העקרה וכור' אלא הו מ"ע בפני עצמו, וע"ז קאמר הנוב"י מרמברכין ע"ז משמע רהוי מצוה בפסח ג"כ ורו"ק.

והנה הגאון הנ"ל בעשה נ' הוסיף להקשות על השאג"א סימן ע"ח והנוב"י קמא סימן כ' רשותו ורकרא רוחבתו הוה בכלל הגז"ש רשותו שארו והשאג"א מביא ראייה שאיל"כ תקשה מנ"ל וחיב בעשה רוחבתו בחמן שבכורות שיחין וمعدות דרока בבי' כתיב גבולך אבל רוחבתו לא כתיב גבולך אלא ע"כ ילפינן בגז"ש רשותו שארו ע"כ. ע"ז כתוב הגאון הנ"ל דעתן הכרע כלל וזהו רמולך דין לנו שום ראייה להכריח ובחמן שבכורות וכור' אכן מודוארייתא עשה רוחבתו רנהי רחיב לבعد משום כל יראה וכל ימצא מ"מ אפשר דעשה דוחבתו אפשר רלייכא בהו ומ"מ אסור באכילה והנהנה וכור' אפילו לר"ש משום עשה דוחבתו גם חמץ שבכורות שיחין וمعدות משום שנוטלו בירו تو לא הו טמון בבורות שיחין וمعدות ומיר חיליא עשה רוחבתו עכת"ר.

ולענ"ד זה רוחוק מאד לומר כןadam עוברים על עשה רוחבתו אם יש לו חמץ לחלק ולומר ריש מקום רעובר בבי' ולא מהחיזב בעשה רוחבתו הא זה הוה קושית השאג"א דלא שייך לומר כן לעשות חילוק בעצם האיסור כמובן ראמ' חיליא איסור חמץ בבי' ע"כ אכן עשה דוחבתו ג"כ.

ובעיקר הרבר וכותב הגאון הנ"ל ומשיג על הנוב"י רפשיטה מכל הפוסקים ראיינו עובר בבי' אלא בלילה ולא מחזות עיין באර היטב סימן תמא"ג רמדרש"י בכבה קמא כ"ט משמע רעובר בבי' מחזות עיין מנ"ח מצוה רבירושלמי מבואר בפירוש רעובר בבי' מחזות ומצאתו בקובץ עלי' חד"מ שכטב רב"י לא היה לאו שקרמו עשה דוחבתו רב"י עובר רק בפסח ורוחבתו עובר בע"פ כיוון דוחבתו בפסח נלמד מוחבתו בע"פ א"כ נהוג העשה ג"כ בזמן הלאו נראה בפירוש רהקבץ ג"כ ס"ל דוחבתו נהוג בפסח כשית הנוב"י דסובר רוחבתו נהוג כלימי הפסח אלא שלא כתוב בפירוש ומשום זה מתרץ הנוב"י תנינה סי' ס"א וס"ב אמר משמשית הרמ"ב רעובר בפסח ג"כ על עשה דוחבתו כיוון ולא כתיב בפירוש כען תירוץ הקובץ, ומשמע ג"כ ראייכא לאו בע"פ כמו שכ' בפירוש.

הרבי משה אברהם הילוי דירעקטאר
חבר בכלל

חלהק מטה שכתבתה בנוגע לישוב קושיות הגאון הנפהא בעל הלהקת יואב וצ"ה
בקונטראס קבא דקשיתא הנדרפס בסוף ספרו הניל',
זה מה שעדרין לא נדרפסו בספר קבא דקשיתא שיצא לאור כתעת הארץ'ק ויה"ד
דע"ז יגדיל תורה ויאדר אכ"ר.

קושיא פ"ט. קשה לי עז הסוברים (עיין שטטמ"ק בתובות דף ז' ע"ב) דרי' נהוניא בן
הכהנה לא פטר מברת רק בטoid ולא בשוגג, א"ב מה מקשה הח"ץ ריש אל"ז נערות
דמתניתין דאל"ז נערות דלא בר' נהוניא, והלא משכחת בקטן פחות בגין כ' דין
עונשין אותו בברת וחיבק נס כו מה שכתבת הח"ץ סימן מ"ט דברת המפורש בתורה
עונשין גם לפחות בגין כ' מוכואר ליהיפוך בירושלמי רפ"ב ברכוריות דין עונשין
בברובם שם ובכח' אדם לא עשה תשובה אחר כ' מעוניין, קשה משבת דף פ"ט
ע"ב. עכ"פ יקשה דשפיר משכחת לר' נהוניא נס באחותו וכיוון דין עוניין אותו
וא"כ הוא בשוגג, כי מה שהקשה הח"ץ מחתatta אין וזה קושיא כל"ז בגין דלא נקלש
האיסור בשבל זה בח דוקא בגין איסור חל איסור נקי'ש האיסור משא"כ בפחות בגין
כ'. וווגגה בזו היה ליהגאון וצ"ז מוקטנא בספריו ישועות ישראל סוטי' ב' דמודמתה
פטור דקלב"ם לפטור דין איסור חל על איסור עיי"ש דדברי שנגה hn. ועוד קשה לי
מהא דסוף הנשרפין דמי שלקה ושנה למלקות שי' חיבוי בריותות וננסין אותו
לכיפה, ומבחן דגם בן י"ג בונסין אותו לכיפה, ואמא' והלא מוכואר שם בסנהדרין
דף פ"ב דרך במקום שעוניין אותו מן השמים בברת אז בונסין לכיפה אבל' פחות
 בגין כ' לסתה בונסין לכיפה ובעת צ"ע עכ"ד.

ויל' הרובב"ם בפ"א מה' איסורי ביאה הי"ג כתוב דכל אשה שהיתה אסורה
משום עריות אם הייתה בת ג' שנים ויום א' ומעלה, גROL הבא עליה חיב מיתה או
כרת או מלכות וכו' עיי"ש. והנה בספר נחל איתן על הרובב"ם שם כתוב דמש"כ
הר"ם גROL הוא כמש"כ בפ"ב מה' אישות הי' דמי"ג ויום א' והכא בא"ש והוא בן
י"ג וא"כ אם הוא חיב בorth והרין אין כרת פחות בגין כ' ותידין עפ' מש"כ בתיקו'ז'
תיקון מ' דמשמע משם דגם קודם כ' נענש בברת מחמת עונותיו מכח המחייב
שפגע בו ולא מכח הבד' שחיבבו אלא שעונותיו גורמי' שאין משביחין עליה
מלעילה, וממילא נופל ביד המחייב שפגע בו בשעת הדין רוח'ל, וככ' גם בזוזה'ק
פי' וירא בסופו ובכ' פקדוי בהיכל נהגה. א"כ שפיר שין' ברת. וא"כ לפ"ז שפיר
הקשה הגד' ממתניתין דאל' נעורת דלא בר' נהוניא דהרי גם בקטן יש כרת מטעם
הnil' ושפיר משכחת לה עפ' הניל'.

ובזה ייל' גם הקושיא שהקשה הלהקת יואב שם דהרי מבחן דגם בן י"ג
בונסין אותו לכיפה עיי"ש, ועיין בספר חקי' לב יו"ד סימן ל'ה שחקר בוה והניא

בצורך תלמוד עי"ש. ובמה שכתבנו י"ל דהרי שפיר משכחת לו חיוב כרת גם בפחות מבן כי' מטעם הנ"ל ושפיר כונסין אותו לכיפה ודוק".

* * *

קושיא ע"ח. קשה ל"י במש"ב הרמב"ם פוף פ"ד מה' ממורים דבנהלכו הוקן טمراע עם הסנהדרין אם השופר כשר או פסול ליכא חיוב כיוון שלא יוכא לרבוא לידי כרת. ותמה לא, כיוון דקי"ל פ"ק דר"ה דף ט' דשלשתן מעכbin ואם לא תקעו הב"ד בשופר ליכא מצות יובל והשודות אינן חורזין ושוב נפק"ט בקידוש אשה בהשודות. וכן קשה מה דכתיב הר"ט שם ציצית ולהלא נפק"ט בהן אם יצא לרח"ר ובעת צע"ג עב"ד.

וכן הקשה העמק יהושע סימן ד' לגבי ציצית דהא דכתיב הרמב"ם בפ"ד מה' ממרים דציצית זה אומר כשר זהה אומר פסול ותירץ דאיינו חייב בה אף דהוי דבר שסביר לידי זדונות כרת א"ה לא הרוי וזה שגנותו מושום דהוי טעה בדבר מצוה והטעיה בדבר מצוה אע"ג שלא עביד מצוה אינה חייב חטאota ואנן בעיןן שיהיא שגנותו חטאota עי"ש וייל' עוד דהנה הגאון מורה דוד מקארליין זצ"ל בספר פסקי הלכות י"ד דוד ח"א דף קצ"ד ע"ב כתוב לאחר עיון אמיתי בדברי הרמב"ם הוא דמש"כ אם נחלקו בגוף הדבר אם כשר או פסול דבזה יכול למצוא נפק"ט לעניין קידושין ויהיה הדבר שזדונות כרת רק דמיורי דנהלכו בתוס' שהוסיף בו המצוה אם קיים המצוה או גרע דבhaftilian בכ"ג חייב אף שלא יסתער מזה שום חיוב כרת אך כיוון שיש בו להוסיף ואמ הוסיף גורע בא halacha וחייב בה הוקן טمراע ובשאך מצות לא משכחת לה דפטור כיוון שלא יכול מזה שום נפק"ט לפוסלת של גוף הלולב והשופר וא"כ אי אפשר להסביר מזה נפק"ט לשינוי של הדבר ולא יבוא מזה כרת אף בדרך רחואה עי"ש, והרי לפי זה מיושב שתי הקושיות של החלק"י דהרי עיקר הדבר אם יכול לפסול גופו הדבר של חלות החפש א"כ לא הוידבר שסביר לידי חיוב כרת.

* * *

קושיא פ"ד. קשה ל"י לשיטת הגאנונים בטאההע"ז סימן קנ"ז דטומר ליעבו"ט אינו זוקק ליבום ואם חור אה"כ בתשובה כתוב באיזו סימן תר"ה דישוב אינו זוקק טמעטם כל' יבמה שאין אני קורא כ"א א"כ למה לא חשבה המשנה (ריש טפ' י' ב' מ' ט' ו') ערויות אשת אה מן האב דפטורת צורתה בגין בטומר ליעבו"ט שיש شب בתשובה והיה לו אשה אחרת. ואדרבה אשת אה מאיו מאנז נחשב בהדרי שיש ערויות דלא משכחת ג'פטטור צורתה. והגמ' שחתוט' יבמות דף ל"ב ד"ה לא פקע, הקשו בעין וזה דמשכחת באשת אהיו מן האב מכל' יבמה בו ותירצו מכח דבा מהוות אשת אה מאיו הקושיא שהקשתי קשה דבטומר ליעבו"ט ליבא שום איסור אחר רק אשת אה מן האב ולטומר דהו בא כל' אשת איש שלא היה בעולמו הוא דוחל ואין עניין לו וצ"ע עב"ד.

נלען"ר לפי מש"כ הагמ"ר ביבמות פרק החולץ בשם רביינו אברהם הגדול דרבמה שנפלה לפני מומר א"צ חיליצה דהוה כמו ערוה דקנאי פוגעין בו עי"ש, א"כ אם היה מומר בשעת נישואין לפמש"כ תוס' ביבמות ב' ע"א ד"ה ואחותו להקות דאמאי לא קתני בין הט"ז גם נדה ותירצדו דהרי נדה איננו נאסרה ליבום אף לאחר שתתרה כמו אחותו שאינה מתייבמת אף לאחר שמתה אשתו דלא דמי אחות אשה כשאר עריות דהאיסור עומד על היבם טפי משאר בני אדם אבל נדה לכורע' אסורה עי"ש. א"כ לפ"ז לגבי יבום מומרadam נימה דהרי כמו ערוה הוא אסור על כל הנשים שבועלם ולא רק על היבמה עיין בשורת תורת חסד א"ע סימן כי' אות ב' א"כ ייל דהרי כיוון דבשבועת מיתת אחיו היה הוא אסור עליה משומש שהוא מומר א"כ אף דאח"כ שב בתשובה הרוי אינו זוקה ליבם כיוון דהרי הוא אסור על כל העולם, א"כ כיוון דהרי אסור על כל העולם ולא רק ליבמה לא הו זה כאחות אחותו דהרי אסור רק על היבמה לחור ושפיר לא חשוב לא בין הט"ז נשים אף אם שב בתשובה דהרי משעת מיתה היה אסור ועיין בתחום ר"ט וד"ק.

* * *

קושיא פג. קשה לי בהא דש"ט סוכה דף מ"ז גמורי דמאפר קatoi ופרש"ז ולא ישבו כל ימי החג בסוכה. והלא הפסוברים [או"ח סתרל"ט ס"ה] דבלילה הראשונה נס בירדו גשימים חייב, א"כ ע"ב ישבו בליל' א' אף שהיו רועים ונמצא דבר ברכו ולומר דיען שהיו פטורין אח"כ נקרא מיפסק לילות מיטים לא נהירא.

וגם קשה לי על המג"א סוסי תרל"ט דבחולך לsocת חברו חייב לברך והלא בש"ס זה מבואר היה מברכין היו נפטרין ולמה והלא סוכה אחרת הייתה וצע"ג ועיין בית מאיר שם עכ"ל.

ויל דהנה האור שמח סוף הל' סוכה כתוב דלפ"מ רקי"ל בפסחים נ"ב דהנהו דידי' בקביעא דירחא אי מקלעי במדבר עברי מלאכה ביוט' ב' ובישוב אסור וכזה פירש הגמ' בסוכה מ"ז דהගדרי הדור שמאפר אותו ידעו בקביעא דירחא ובאפר אף דעשה סוכת רועים מ"מ מהה כיוון שברכו ביוט' ראשון שישבו בסוכה שם לא עשו רק יוט' אחד נמצא דהשתא כי איקלעו לישוב אם שמיini אם הוה שביעי הרוי מהה לא ברכו בתחילת חלות המצווה ביום שני דלפי הספק hei זה יוט' ראשון והיתה הברכה ביום שלפני החג וא"כ כיוון שגם בהיותם במדבר לא היה חיבים לישב בשמיini בסוכה והיתה נמשכת רק עד יום שביעי וחיבור של שמיini חל עליהם כשכאו לישוב, א"כ לא היה נפטרים בברכה ראשונה והוא צריכין לברך בשמיini על חיבור החדש ומאי דלא ברכו ע"כ דספק דבשמיini מיתב יתרין ולא מברכין. א"כ שפיר מושב קרי' החלק"י דהרי שפיר ברכו בלילה ראשונה אבל בשבעה אח"כ לישוב הרוי היה חל עליהם חיבור בשמיini א"כ חלא היה נפטרים בברכה שם ברכו בלילה ראשונה והיה צריכין לברך על שמיini על חיבור חדש והוא דלא ברכו משומש דס' דמייבח יתרין ולא מברכין.

קושיא צד. קשה זי על שיטת התום יבמות דף כ' ע"ב ד"ה אלו עירוי'ש דשיטתם דעתך יבום היא רק בהעראה וגמר ביאה איתנו מצוה כל', ואנן טברין בשיטת הר'ין פ"ק דקידושין דף ז' שפובר דגס גמ' ב' מן המצוה רק סוכרים בגמ' ב' ליבא מצוה כל', איך יפרנסו דברי הש"ס פסחים דף ע"ח ע"ב דקאמר יכמתו נדה בעל פטור מטעם טעה בדבר מצוה ושם טירוי הש"ס בהודיא שהי' עם גט'ב. דהרי פריך שם הש"ס באשתו נמי עבד מצוה ופירשי' מצות פריה ורבייה. וזה רק בגמ' ב' מבואר בתום' גיטין דף מ"א פע' א ד"ה לישא וכיוון דמייריגים גם בג' ב' גם ביבמות יתחייב חפתאת על הנמר, כיון דאו כבר עבר בדבר מצוה, וכמו דפרק הש"ס טובה דף ט"ב מדרagnetria נפק ביה וליבא שוב טעה בדבר מצוה. וא"כ מופחה בהר'ן דגם הגמר מן המצוה. ואנן לומר דע' הגמר אי אפשר לחייבו חفاتת דהויא לא נטמאתי ופירש מיד חייב גיטה'ש פ"ז דיבמות פיטון ג' כתוב דבריאש לא אמרין יציר אלבשיה. ובן מוכח ממשנה נדה דף י"ד וממשנה דשבועות דף י' ע"בadam אמרה לו נטמאתי ופירש מיד חייב ברת. וגם לדעתה הא דיציר אלבשיה דבש' בתובות דף נ"א אין הכוונה שהיא אונפה רק שהיא שוגנת וג' מותרת לבעלה אבל חفاتת ודאי מהויבין ע"ב שיטת התום' צ"ג.

הנה בהשמדות על הגליון כתוב דכמה לומדים רצה לתרץ קושיותו שבפניהם מטעם דלאחר הרעתה שוב הווי כאשתו ואי' מצוה דחייב אדם לשחת את אשתו כיון דאו וראי מתחאות לו אבל ליתא דודאי לא מיקרי טעה בדבר מצוה אלא היכא דנתכוין למצוה עכ' ז' ועיי'ש אולם ייל כהלוודים הנ"ל דנהנה בס' אחיעור ח' ג' סי' פ' ג' אותה א' הביא מס' בעלי הנפש להראב' ז' דכיוון דהasha משוחקמת אליו גם על אלה יש שכר והיא המצוה של עונה והאחייעור כתוב דמדרביו נראה שיש בזה מצוה מן התורה והויה זה מ"ע מדורייתא והביא שם מהשאלת שמואל סי' ח' דرك מדרבנן בעי כוונה ואי אפשר לומר בו טעה בדבר מצוה כמש' כ הטעם המלך הל' לולב אבל אם הווי מדורייתא יוצא גם بلا כוונה, א"כ אף שלא הווי מתחווין להו כיון דלי הראב' ז' כמש' כ' הווי והמן התורה ובדרורייתא לא בעי כוונה ושפיר הווי זה טעה בדבר מצוה וק"ל.

* * *

קושיא צו. קשה זי על המחבר דסוטר א"ע, דבאו"ח סימן תרמ"ט ס"ה סוכר המחבר דגוויל בשר ביו"ט שני, ודיינו במש"ב התום' סוכה ט' ע"א ד"ה ההוא דבמצוה דרבנן לא חיושין למחב"ע, ואילו ביוד' סימן ש' ט עיפוי כ"ט פוטל בקורע בחוק גוז' א'ך דקريعה רק דרבנן מבואר בכ"י שם ריש הסימן. וכן מוכח בקורס בשבת נשבת ק"ה ע"ב' דלא נפטר מטעם טעה בד"ט ולמה נפס' בו מהב"ע, דהרי בירושלמי מבואר דפסטוין רק מטעם מצוה הב"ע ואף דבסברות הפנוי' ריש לולב הגוז' נבי מתווך שיזוצא בשאול לא מוכח דמדרבנן איינו פוטל מהב"ע אבל הרי הח"ס בחידושיו תמה עלייו ובדררי המחבר סותרים וא"ז וצ"ע.

יל דיש לחלק בזה דהנה רבינו הניחות סי' ל"ד סק"ה כתובadam הוסיף על הגזילה ראשונה הויה גזילה חדשה א"כ בחלוק הגזול אף רציק הרוי משומם והшиб את הגזילה כמו שאנו מшиб הגזילה ועיין שע"מ הל' לולב, א"פ"ה איןו מוסיף בו עבירה חדשה אבל הקורע בחלוקת הגזול במא שקורע הרי מוסיף בו עבירה חדשה במא שהוא קורע חלק של חבריו א"כ שפיר בחלוקת הגזול איןו יוציא ידי קריעה כיון דעת המוצה הוא עושה גם עבירה על מה שכבר גזול במא שהוא מקלקל בו בגין חבריו והוא אסור והרי גם באיסור דרבנן סוברים דיש בו מצוה היב"ע ושפיר אינו יצא ועיין בהגחות תפארת יוסף שנופס סוף מס' סוכה דף ל' ע"א ועיין ריטב"א גיטין נ"ה ב' דכתוב וכל הפסול של מהכ"ע הויה ומהמצוה הוא מסיע בעבירה ועיין מש"כ בזה ודור"ק.

* * *

קושיא צט. ראוי דבר תמורה לchnorev"א וצ"ל במערבה ח' דפשיטה ליה אם תקע שופר בשבת אף דעכבר עלי שבוט מ"ט המצווה נתקיים בדיעד עי"ש ד"ה והנה. אבל מאוד לפלא עלי גאנן בטוטו שיאמר דבר בזה ולא מבעיא להתוט ריש סוכה ד"ה כי עביד כל היבא דמצואה פסולה מדרבנן גם מDAOРИיתא לא יצא אך אף להרין סוף פשחים ממשנה דרא"ג דחויק על התוט עי"ש אבל היבא דפטרו חכמים לגמרי מן המצואה ודאי נערק המצואה מכל וכל כמו בסדין במצוות כתבו במנחות דף מ' ד"ה סדין, דלכ"ך נקט הבריותא פוטרין ולא אוסרין דלגמרי פטור וכ"ה ברא"ש בה' צוית ט"ז דהוי ברפה לאבטלה ולכך כתוב רבינו יונה ריש ברכות דאיינו חייב ל��רות כל' אחר חזות אף דשם ליכא איסור רק מטעם הש"ס יבמות דף ז' דיש בח ביד חכמים לעkor המצואה בשב ואל תעשה תדע דלא"ב ב' בזה"ז שאן לנו רה"ר נתקע זוניטול לולב כמו בתשיטין דמותר בזה"ז. הגם דיש לדוחות דשם התירו תיכף בהצר משא"כ בשופר דלגמרי אסרו אף בכית אך מזה גופא מוכח דפטרו לגמרי וכן מוכח דלא"ב נתקע בין השמשות של' שבת דלייכא מושג שבות ואך דמן"פ אבל מ"ט פנאי ביצה דף י"ח סוגיא דטבילה לתליים הוכחה מש"ס נדה כ"ט דטמבלין אותה צ"ה טבילות אף לא"ב שיש הרי דלא אפרינן ממני"פ. וא"כ נתקע בין השמשות אלא ע"כ דלגמרי פטור. וכן מוכח טבילה שהובא בחתום ר"ה דף ט"ז ע"ב ד"ה שאין. ואך דבטעה בהמה כתבו בתוס' בוכרות דף ס"א ובתרמ"ב ס' פ"ז מה' בוכרות ה"בadam עבר ויעשר בזה"ז חל המעשר ונתקdash היינו כיון דשם און דינין על המצואה רק על התקדש אבל כל' שדינין על המצואה ודאי דעקרה מכל וכל' ודברי הגאון רע"א תמורה מאוד.

ויל דשופר שאני דהנה בספר בית יצחק יוד' ח"ב סי' ל"ב אות ג' כי על החתום שם דהיכא דחו"ל גוזרו שלא יוציא יג'ח גם DAOРИיתא משומם דרבנן נסומן על לאו דלא חסור ייחס כDAOРИיתא וכרכבא בתמורה ד' לכל מקום דא"ר לא תעכיד אי עכיד לא מהני וכ"כ הבכורי יעקב א"כ אם נימא דהטעם הוא משומם دائ

עובד לא מהני ייל דהנה בספר ברית אברהם סי' קכ"א אותן ט"ו שכ' שלא מצינו הא دائית בעבד לא מהני רק על מעשה שעשה באיסור שלא מהני אבל הכא דסגי בדיבור לחוד לא שייך זה دائית בעבד לא מהני וא"כ ייל דהוה לגבי שופר העיקר הו הקול וכמ"כ הרמב"ם ריש הל' שופר ועין בתש"ו הגרא"א סי' קכ"ט, א"כ ייל דכין דשופר העיקר הו הקול שהוא שומע וזה הוא במא שיצא בו דהרי בשופר של עולה יש לו ג"כ השופר שהוא אסור ואפ"ה יוצא בו ממשום דהעיקר הו הקול ובזה אין דין מעילה כיון דהעיקר הו הקול א"כ ייל דמשום הקול אי אפשר לומר בו אי בעבד לא מהני דין וזה גרע מדיבור א"כ שפיר יצא אם עבר ותקע בשבת ודרכ'ך.

* * *

קיים זה. ק"ל היא דטוחת מותם כתובות (דף פ"ג ע"ב ד"ה אי לטיטת), באשת כהן שנאנסה מניע לה כתובה אף אם דרכה עמו אח"כ והבעל אינו יודע וא"כ הבשילתו בכיאת אישור על כל זה מניע לה כתובה, ואני דומה לטשורתו נדה (כתובות ע"ב) והסביר פשיט' דמה דהפסידה כתובה בהבשילתו אף דעתו הבע"ח יפסיד חובבו בעבורו שהבשיל ליהו, אך הטעם כיון שגרמה להפסידה האישות שלו כיון שאינו יכול לדור עמה ע"כ הפסידה כתובתה, וכך במקום שא"א בלא"ה שתדור עמו כבר נתחייב כתובה כיון שנפתחה שדרהו, וכן מוכחה מחייב לאיין שלא חיבר כלל כתובות (דף ק"א) ובר"ז (שם) דיש לה כתובה אף שהבשילתו, ודלא בהגאון רע"א דל' בחדישיו כתובות (דף י"ב) וא"כ טמייא מבואר זה באשת כהן שנאנסה וא"כ זינתה ברצון לא הפסידה כתובתה כיון דבריו הראיונות מקולקל, ובdomach מדברי החלקת מחוקק (ס"י ע"ח סעיף קטן ח') ובהפלאה (שם), וא"כ יקשה מש"ס סוטה (דף כ"ה) גבי אלטנה לכא"ג דקאמר מאי לאו להפסידה כתובתה, ואף דאפשר לחייב דבזונתה חווין האיסור נמסת עליו, אבל אין זה סברא כלל כיון דבלא"ה צרך להוציאה והאשה עצמה אם רצונה לעשות תשובה ושלא לדור עמו בודאי מניע לה כתובה ולטמה תפטייד ע"י זנות וצעיגן.

הנה בספר דברי יחזקאל סי' י"ח ענף ב' הקשה על הגאון רע"א ז"ל מותם' בכתובות (ט' ב') דברי מגמ' סוטה (כ"ה) מוכיח דאף דבהתני נשים דאסורה בלא"ה ובعمוד והוצאה קיימי איפילו הכל שעבורה על דעת הפסידה כתובתה ה"ג בעוברות על דעת ומשמשתו נדה מפסדת אע"ג דבלא"ה בעמוד והוצאה קיימת אבל ממש"כ תוס' בכתובות שם קשה, וח"י דין כאן משמשתו נדה כלל דבשלמא לגבי משמשתו נדה הרי אפשר לה שת Amar נדה אני ומהימנא מטעם ע"א מקרה וספרה לה או כמ"ש הש"ש ש"ו פי"ט דנאמנת מטעם שוויה נפשה חד"א אבל כאן איפילו אם תאמר לבולה טמאה אני לך נמי לא מהימנא כדא' בנדרים (צ"א). האומרת טמאה אני לך תשחח תחתיו ולא מהמן דשמא עיניה נתנה באחר ואם כן לא הכשילתו כלום אחר דברין כך ובין כך לא היה העל מגרש וنمצא דלא הכשילתו כלום כיוון דמדינה מותרת לו ולא מהמן ומה היה לו לעשות וכו' דאף דהתוס' בנדרים שם

כתב בשם י"מ ראם הבעל מאמינה מחויב לגרשה מ"מ למסקנת רבריהם ממש מע Rasor להאמינה ואוררכה עבר על חום רר"ג. וא"כ קשה על רבריו רע"א רכתוב רלפי טענמה שתחתיו נאנסה והכשלתו בביית אישור ואברה כחובה כמו במשמונו נירה. עי"ש מה שכחוב בזה אם כן ייל' דשפיר כתוב חוס' בכתובות גם אם היא אשת כהן אינה מפסידה כחובתה רהה בנדרים (צ"א ב') איתא במשנה שם דלמשנה אחרונה דאית כהן האומרת טמאה אני לך שנאנשי אינה נאמנת כל זמן שלא חביבא עדים לדבריה ומחוויכת על פי בית דין להיבעל לו אם כן אם אחר זמן יבואו ערבים ויעירו בדבריה שנאנסה אז אותו יהיה בזו דחפסיד כחובתה ע"י מה שנבעלה לו עד הנה באיסור הרוי כיון שער הנה לא האמיןנו לה בית דין ואמר שהחיב היא להיבעל לו אם כן אין נאמר שהיא הכספי באיסור ביהה שהיה קנס לה להפסידה כחובתה, ועי' בס' עלת שמואל סי' י"ח בסופו. אם כן מה שהקשה חוס' בכתובות (ט' ב') ודילמא שתחתיו באונס כוונתם דלא זונת לאחר נשואין באונס דאו תו לא מפסידה כחובתה מטעם הכספיו ביהת אישור דתו לא חמן בטענמה.

אבל שם בסוטה (כ"ה) מيري בסחט עוברת על רעת וכחא רכחוות ע"ב אם כן שפир מפסידה כחובתה ודוד"ק, ועוד ייל' רמסקנת הגמ' בסוטה (כ"ה) הוא דעתו על רעת צריכה התראה אם כן ביחס' כחובות (ט') מيري בלבד התראה אם כן שפир אינו מפסידת כחובתה ועיין שור"ת שרירת יוסף סי' ט' ובב"מ סי' קט"ו, ורו"ק.

הרבי עמרם קלין
בכ"ק אדרון"ז שליט"א
ר"מ בישיבה

שיעור הנאמר בישיבה

ביטול חמץ אחר חצות או ביר"ט או מועיל - מצות עשה דתשبيתו בקי"ע או בשוא"ת והמתensus

שני דברים אינם ברשותן של אדם וушאן הכתוב כאלו הן ברשותו כור ברה"ר וחמצ בפסח. הנה בספר קצוז החושן סי' רס"ב סעיף ג' אות א' כתוב באחד ששכח מהמת אונטו לבטל חמוץ בערב הפשת קודם שׁ ואחר שׁ נוכר ובittel חמוץ והוorthy להתר בנהנה אחר הפשת מטעם שבittel אף שהביטול לא היה בזמנו. שבמצוות אמרין דמדרשתא ניחא לה מעיקרא נמי ניחה ליה. וראייה מעירובין ע"א מ"ט דבריה נעשה כאמור כלך יפות, ופרש"י דגלי אדרעתיה דניחא ליה ואמרין כמאן דשוויא שליח מעיקרא דמי, הכא נמי כיון שבittel אח"כ גלי אדרעתיה דמעיקרא ניחא לה אלא שכח ולא ידע. והא אמרין בהיה יושב בכיהם"ד שלא מיטל ליה ביר"ט ולא אמרין מעיקרא ניחא ליה בביטול אלא שכח ולא ידע, באמת סוגיא סותרת לסוגיא דערירובין ונדרתית מפניה (ראה ב"י סי' של"א ובט"ז שם), וא"כ הא אמרין אחר זמן האיסור איינו יכול לבטל היינו בידע מעיקרא ולא ביטל אבל שכח ולא ידע ה"ל כמו הר' דערירובין ומיטל אפי' בשחיכת ע"ש. ומטעם ניחותה דמצוות אמרין מדרשתא ניחא לה מעיקרא נמי ניחה ליה.

וכתב עליו בנחיבות המשפט ס"ק ד' ז"ל ובקצתה"ח ס"ק א' הביא בשם ה"ב והט"ז דבנichותה מצוות אמרין מדרשתא ניחא לה מעיקרא נמי ניחה ליה וולה כתוב באחד ששכח לבטל חמוץ ובittel אחר שיש דמהני אמרין מההשתא ניחא ליה מעיקרא נמי ניחא ליה והא אמר בש"ס פסחים דאי מועל ביטול משחיכת נדרת מהלכה ע"ש ושתקע הדבר ולא יאמיר וח"ז לא אמר כך דבלאו וכי יעדין שלא ניחא ליה בחמץ דהא איסורא לא ניחא ליה דליקני ובלאו הכי איינו ברשותו כלל לאיסור הנאה הוא רק דרhamna אוקמיה בע"כ ברשותה כדאמרין שני דברים אינם ברשותו של אדם ועשאן הכתוב כאלו הן ברשותו דכל איסור הנאה יש ליה בעלים כיון דרחמנא אוקמיה בע"כ ברשותו כל זמן שלאبطل בפה או בלב. עכ"ל.

ובכדי ליישב דברי הקצוז החושן מקושית הנחיבות אמרתי פעם RIDOU מחלוקת הקצזה"ח ונחיבות בט"י סי' שהיבאו מחלוקת הראשונים אי איסור הנאה אית ליה בעלים או לא ועיי"ש דשיטת הקצוז דכל איסור הנאה יש ליה בעלים ומיקרי שלו ואיינו ברשותו ובנחיבות חלק עלי וסובר דאיסוה"ג לית ליה בעלים

ואינו ברשותו. ולפי זה יש ליחס נכוון ודקotas החושן אויל ליה לשיטתה דאייסטר הנאה אית ליה בעלים רק שאינו ברשותו וא"כ בביטול חמץ דהוה כמו כל איה"ג הכי נמי הויל שלו הגם שאינו ברשותו וממילא בניחותא דעתה אמרנן דהוה שלו ומייקרא כבר ניחא ליה לסלוקי מרשותה ולבטליה וממילא הויל נאלו בטליה. וזהו הפ"י שני דברים אינם ברשותן של אדם ועשאן הכתוב כאלו הן ברשותן לעבר עליו והטעם הוא כנ"ל משום דהוה שלו עי"ש בריטב"א. אבל לשיטת הנחבות שסוכר דאייסורה"ג לית ליה בעלים וא"כ האיך יכול לבטל חמץ שאינו שלו ומה שיוכות של ניחותא שיש לו עכשו אם חמץ שאינו שלו וממילא הקשה שב' דברים אינם ברשותו של אדם ודוי"ק. ולהוסיף ע"ז במא שהק' בנחבות שכל א' לא ניחא ליה באיסורי' לענ"ד יש לעיין בין זהה ומצינו בו מחלוקת בטעם למה הצריכו בדיקה חרוץ מביטול וברין כתוב שהטעם משומ שמא לא יבטלו בלב שלם א"כ רואים שלא אמרנן שכל א' לא ניחא ליה בחמץ אבל אם מישו לא ניחא ליה ולא ידע לש"י דשות יהודי לא ניחא ליה בחמץ עי"ש וכשי' הנחבות.

וכעת נראה לענ"ד עפי מה שחקר במנחת חינוך מצוה ט' אי העשה דתשבתו הרא בקום ועשה או בשב ואל תעשה דהינו שכבאו זמן האיסור כבר יהי' החמצ' מושבת וכמו העשה דשבתו דשבת וו"ט והוא בשב ואל תעשה לשבות מלала, ובזה מישב קושית התוס' בדף ד' ע"ב דרש"י בדף ה' כתוב בר"ה אך חלק זו'ל דאי לאו אך אייכא למימר ביום הראשון בין השמשות ע"כ, והפירוש ביהשם"ש כבר היה מושבת ולכך אפשר לפרש תשビתו הוא ביטול ומוי' שעות ולמעלה כבר יהי' מבוטל וכ"כ הרמב"ן, אבל התוס' סוכרים דתשビתו הוא בקום ועשה ולכך מקשים שהרי מוי' שעות ולמעלה אין מועל ביטול עכת"ד המנ"ח. וכבר דין בזה גם ב מהרי"ק שורש קע"ד. ולפי זה יש לומר דאם העשה דתשビתו הוא בשב ואל תעשה וכדרבי רשי' (לש"י המנ"ח) מילא בעצם אין עליו חיוב מעשי לבטל חמץ רק שכבר מושבת החמצ' מקודם וכן נראה מדברי הרמב"ס שכח בפ"ב מהל' חו"מ הל' א' מצות עשה מן התורה להשבית החמצ' קודם אכילה שנאמר ביום הראשון תשביתו וכן סובר דהשבתה הוא בלב עכ"פ משמע דהוה בשב וא"ת וא"כ אמין אנה סברא ישרה דלפ"ז מובן שי' הקצה"ח ג"כ דהיות דבמצות תשビתו לא חסרلن' שום מעשה לש"י ורש"י וממילא אמרנן בניחותא דעתה מדהשתא ניחא ליה מייקרא נמי ניחא ליה שהרי לא בעי לעשות שום מעשה של השבתה חוץ מזה שהרי החיבור שלא יהיה לו והיות ואנו יודעים דמייקרא לא ניחא ליה הויל נאלו תשビתו הוא בקום ועשה א"כ כל המצווה של תשビתו הוא מעשה השבתה וכמ"ש שהוא בקו"ע וא"כ א"א לומר שכמו שעשינו ניחא ליה דהרי מה שניחא ליה לא מספיק לי שהרי מעשה השבתה חסרلن' וממילא היהות ולא נעשה הביטול קודם חזות לא מהני מעשו אח"כ כלום וכשי' הנחבות דאחר זמן איסורי' א"א לומר על מעשה של עכשו שיהי' נחشب לזמן מוקדם ורק על מחשבתו אמרנן כן ודוי"ק.

ולפי דברי הקצota החושן יש לישב קושית הפni יהושע לקמן דף מ"ו על הגمرا כיtzד מפרישן חלה בטומאה ר"א אומר לא יקרא לה שם עד שתתאהפה ר' יהושע אומר אין זה חמץ שמוזהרין עליה בבל יראה ובכל ימצע אלא מפרישו ומניחו עד הערב ואמ החמיצה החמיצה והקsha הפni לפי שיטת הרמב"ם ז"ל דבר רדאע"פ דלחמצן שאינו ידוע מהני ביטול מ"מ וזה דוקא לענין שלא יעבור עליו בבל יראה ובכל ימצע מ"מ מצות עשה דתשביתו אינו מקיים א"כ איך אמר רבינו יהושע דמפרישו ומניחו עד הערב הא יהיה עובר על העשה דתשביתו וכו' עי"ש ובאמריו דוד מציא"א א"ב. ולפי הנ"ל יתורן שפיר דהרי בניחותה דמצוה אמרין מדרשתא ניחא ליה מעיקרא נמי ניחא ליה והכ"ג במא"ע דתשביתו אמרין היכ"ג כן וכסבירת הקצוה"ח לגבי במי שלא ידע או שכח וא"כ היכ"ג כיוון דלית ליה ברורה לכאר' דינו כמו שכח היכ"ג נימא שיוכל לבטלו אפילו משגענה כבר יוט והו"ל كانوا ביטלו מכבר ומילא שפיר מפרישו ומניחו עד הערב ואמ החמיצה החמיצה ואי משום תשביתו יכול לבטלו או מדרשתא ניחא ליה מעיקרא נמי ניחא ולק"מ.

עוד יש לתלות בזה מה שרائيי במרדי תקל"ג בא"ד וה"ר שמואל מפוליזא אמר שמעתי על ר"י בר' אברהם שהיה רגיל להשחות פרוסה אחת מלשופרה עד תחלתה ז' כדי לקיים ביעור [חמצן בזמןנו מ"י] [כՐפִי] [ר"ת] [דפִי] [דרשלא] בשעת ביעורו בתחלתה (שש) [שבע] ופליה היא דמפני [שריפה] [ברכה] דבייעור [שבימים] היו גיגלים לעשות ברכה ועין בתשובות ר"י קולון ע"כ הג"ה שם שאינה אלא מדרבן הינה סומך על השעות לעמוד בספק תשביתו מתחלת שבע עכ"ל המרדכי. ועי' ב傍dry יש את כ' . ולפי הנ"ל יש לומר שהה תלייה הא בהא דריש' רשי' רעשה של תשביתו הוא בשווא"ת והעיקר שיראה שלא יהיו חמץ משעה שא"כ בוראי קשה קושית המרדכי אבל לשוי התוס' דעתיך מזכות תשביתו הוא בקום ועשה א"כ לכאר' הזמן של תשביתו מתחילה בתחלתה שעה שבע וא"כ בוראי הי' צריך להשחות החמץ עד זמן המצואה כדי שיקיים המצואה בזמןו (וכמו שהק' שם במני"ח על תוס' עי"ש) וזה שהשחה את החמץ הרי השחה אורחה על מנת לבعرو ואני עובר על עשה הנ"ל מבואר בתוס' פסחים דף כ"ט דהמשה חמץ ע"מ לבعرو אינו עובר עליו ועי' אבני נזר ארכ"ח סי' שי"ח דהחותם לשיטתם דס"ל דהוא בקום ועשה עי"ש ועי' במקור חיים סי' תל"א או"ק ח' לישב קושית השאג"א על התוס' ועי' בר"ש עמ"פ. אבל המרדכי יכול להיות שסובר דהמצאות הוא בשב ואל תעשה וא"כ בוראי החק' כנ"ל וק"ל. שוב מצאתי לדברינו אלו האחרונים אמריו סופר דף ד' ע"ב וברשימות שיעורים ט"ג. ושחתי בעל כל הון.

אמנם לענ"ר יש לישב עוד קושית המרדכי וכפי מה שהבאו לעיל מרבי הקצוה"ח דבניחותה דמצואה אמרין כיוון דהשתא ניחא ליה מעיקרא נמי ניחא א"כ יש לומר דהרי"י בר' אברהם ה"י ס"ל כשי הקצה"ח ומילא אפי' אם יחויק החמץ עד שעה שבע ואז ירצה להשבתו כדי לעשות ברכה א"כ נימא דמשום דא"א לו לעשות הברכה מוקדם הוו"ל כמו אונס ומילא אמרין סברא של ניחותה דמצואה

הכא ומילא שפיר לא חשש לספק איסור עשה רחשיתו שהרי לא ניחא ליה בחמץ מעיקרו ו록 החזיקו מושם הברכה ומילא לא עבר על איסור. משא"כ המרדכי יסביר כמו הנתייבות דלא אמרין סברא זו ומילא הק' וק"ל וייל.

ובזה יתיישב מה שכח בשו"ע סי' תל"ב ס"ב הaga ונוהgin להניח פתוחי חמץ במקומות שימצאנו הבודק כרי שלא יהא ברכתו לבטלה (מהרי"ג ברי"ן) ומיהו אם לא נתן לא עכבר דעתך כל אדם עם הברכה לעבר אם נמצא (כל בו) ובת"ז ס"ק ד' כתוב וכן ראיו לנוהג לכתחילה דחיישין שמא יניחנו במקומות שלא ימצאנו הבודק וברכה לבטלה אין זה ברכה קאי על מה שיבער לאחר בודאי אלא שמהווים מתחיל ע"י הבדיקה והנה הראב"ד בתמיס דעתם סימן כ"ט כתוב ע"ז דמנוג זה מעשה נשים והוא עלי' חק יעקב ס"ק י"ד שהביא בזה שי' לכאן ולכאן ומסיק שיש לנוהג כן עי"ש ולכאור צרייך ביאור بما תלייא פלוגחים ולפי הני' יש לומר דתלייא אם מצוות חשביתו הוא שהיה מושבתה א"כ כל ברכה על בדיקת חמץ הוא כדי שהיה מושבתה אבל לא שיעשה ואם לא מצא חמץ בודאי זה עיקר מצות חשביתו ומילא לא שייך כאן חשש ברכחה לבטלה ולא חומרא כלל להניח פתיחים אבל לש"י דמצוות חשביתו הוא בקו"ע א"כ אם לא ימצא מה לעבר הו"ל חשש ברכחה לבטלה ולכן הנהיגו להניח פתיחים דהמצוות הוא בקו"ע וק"ל.

גם מה שראיתי בעט"ז יש להביא למה לא מברכין לעבר חמץ רק אקב"ז על ביעור חמץ ובאשר"י פ"ק דפסחים כתוב דאם אמר לעבר יצא ות"י שם מושם שאין לנו צרייך להניח פורי חמץ כי דעת האדם על ביעור אם נמצא ע"כ אומרים על ביעור ולא לעבר שימוש שודאי יבער חמץ ושם לא ימצא חמץ כנ"ל עי"ש וזה דוקא רמצות חשביתו הוא בשוא"ת אבל עם יש חיבת קום ועשה בחשביתו א"כ לכארו למה לא יברך לעבר ארמנם עי' ברמב"ן במס' שבת פראד"מ שכח דמצוות הנשיטה ע"י שליח מברכין על ומצוות שמונה אקרקטא דגברא מברכין ביל' וא"כ כאן דחיבת חשביתו יכול להיות ע"י שליח משׂו"ה שפיר מברכין על ביעור וכפ"י הרמב"ן.

ובזה הי' אפשר לומר פרפרת נאה בדרך הפלפול דלכאו' הרמ"א הביא הלכה זו ונוהgin להניח פתוחי חמץ וכרי הaga על סעיף ב' אחר שכח המחבר הלכה זו רבכרצה אחת יכול להוציאו כמה בזמנים ואם בעל הבית רוצה יעמוד בני ביתו אצלו בשעה שהוא מברך ויתפזרו לברוך איש במקומו על סמך ברכה שבירך בעל הבית ועי' כתוב הרמ"א הaga ונוהgin להניח פתוחי וכרי ולכאור יש להקשוט מה שיוכות הaga זו להלכה של להוציאו אחרים ואפי' אם הרמ"א הוצרך להביאו בסימן זו מ"מ לא הי' צרייך לכתוב בל' הaga דמשמע שרצו להעיר ולהגיה. ולישיב זה את לומר דהנה בחק יעקב ס"ק י"א על מה שכ' המחבר שיעמוד מבני ביתו אצלו בשעה שהוא מברך כתוב הח"י ויוננו מן על ברכותיו ואם אינם עומדים אצל ברכתו

משמעות הפסיקים מהתוספות דאיין יכול לשלוח אותו לבדוק ובע"ש מהמיה על זה וכי זו"ל ואם הוא כבר בירך למה לא יעשה שליחת בדיקה הא קייל"ל בכל מקום שליח של אדם כמותו עכ"ל ועיי"ש בחק יעקב שתוי' לפני דרכו בקודש. ולענ"ד יש לומר דתלייא אם המצוות תשביתו הוא בשב ואית' או בקורע' דאם בקורע' בודאי שליח של אדם כמותו אבל אם מצוות תשביתו הוא בשב ואל העשה כמו דמיili לא מימייסרי לשלהich בודאי דהכא נמי אינט מקיימים המצואה בשליחותו והרי מיל' לא המחבר שצרכיים בני ביתו לעמוד ולשםוע הברכה כדי שייהיו חלק מהמצואה וכמ"ש במ"ס ב"ק גבי גול חמץ עי"ש דהכל מצוין עלי' לבعرو ועי' בשורת בית שערם סי' קנו"א ולא מטעם שליחות (ועי' משנה הלכות ח"ו) ורק"מ קושית הע"ש ויצא לנו לפ"ז דהמחבר סובר למצאות תשביתו הוא בשב ואל העשה ומשו"ה צרכיים ב"ב לעמוד אצליו כדי שייהיו חלק מהמצואה ולא עי"ש שליחות. ועי' הגהה הרומ"א הגה ונוהgan להניחס פתתי חמץ וכור דהינו כמו שכחנו לעיל דרישת אלו סוברים שיש ג"כ מצאות תשביתו בקום ועשה ושפיר הכל על מקומו בא בשלום.

ובמנ"ח הבאנו לעיל שהעללה דררושי והרמב"ם דסבירי דהמצואה שהיא מושבת עד חצotta, המצואה מתחילה ברגע זו שקבעה התורה נמצאה המצואה הוא בשב ואל העשה, משא"כ החוס' סוברים דהמצואה הוא בקום ועשה וחיל המצואה אקרקטה דగברא בחצotta בקום ועשה עי"ש. וرأיתי בספר אמרי ספר שריפה על המנ"ח והביא מרוש"י בדרך י"ב דלרי"ו רורע' עד חצotta מצואת ביעור שריפה דאי המצוות הוא שהיא מושבת מי נפ"מ במה מושבת א"כ המצואה הוא בקורע' משא"כ לחוטס' עי"ש וכן רأיתי בספר שמואל שא"כ רצה שם לומר כן. אמן רأיתי בראש יוסף להפמ"ג שפי' בדברי רש"י ד' ע"ב ד"ה ברוש"י ד"ה מדאוריתא בביטול בעלמא סגי. מՃחיב חשביתו שבת מעניין ביטול כמו שבת ונפש שהוא עניין ביטול מלאכה ה"ה כאן תשביתו ביטול. וא"כ ממשע בדברי המנ"ח.

והנה בಗליוני הש"ס פסחים כ"א ע"א הביא חקירה (ד"ה יתכח"א) נ"ב לעניין Ai מקיימין עי" ביטול ברוב מצאות עשה דתשביתו דגוף החמצן איינו נשבת עי" זה רק איסورو הוא שנשבת דהביטול מתיירדו האריכו האחרונים ועיי"ש שהאריך גם הוא זיל' בזה ומסיק שם דשאני בין ללי"י דאיין ביעור חמץ אלא שריפה דאיינו מקיים עי"ז מצאות עשה של תשביתו משא"כ אי ביעור איינו צריך להיות שריפה והביא שם גם משו"ת אבני מילואים סי' י"ח שהביא בתווון ואורייתא כל ט"ז בביטול תרומה ברוב חולין יש בו ממשום עשה דשמורו עפ"י שאין מאבד גוף התרומה רק קדושתה ע"ש ועי"ש בהגחות אבן"ם והביא הגאון זיל' ראי' לסבירת האבני מילואים מהו"ש מנוחות נ' ע"ב ד"ה ומחייבת אבד דהушות הקודש חולין קרי' ליה התנאה אבד ואולם לרבי יהודה דאיין ביעור חמץ אלא שריפה נ' וודאי דאיין מקיימין בביטול ברוב מצאות שריפה דהביטול אפשר שיזוחשב רק ביעור החמצן אבל לא שריפתו ותדע דאל"כ המבטל הקדש ברוב יולקה משום לא תעשות כן לה' אלוקיכם כמו שורף

עצי הקדרש דלקי מלאו הנ"ל מכובאר במכות כ"ב ע"א וזו לא שמענו מעולם וכו' עיי"ש.

ולענ"ד לפשוט החקירה זו בהקדם עוד מדברי הגאון ר"יע זי"ע בספרו ע' פנים לחרורה (אות ד') בענין אי שיק ביטול ברוב בחיוב קום ועשה וכגון הנשבע לאכול ככר פלוני ונחערב אותו ככר בב' כקרים אחרים אי אמרין ביטול שופטר מלאכל שום אחד מהם או לא אמרין ביטול ומהויב לאכול שלשים כדי שייכל אותו שנשבע עליו דיש סברא לומר שלא אמרין ביטול כה"ג לפי המבואר ברכורות (דף כ"ג ע"א) דבטומאת משא לא אמרין ביטול לפי שהוא בת אחת ע"ש בחוס' וא"כ הכה"ג אם יופטר מלאוכלם העדר האכילה הרי הוא בכת אחת והביא ראי' מחותסתא בטהורות (פ"ה מ"ז). ועי' ג"כ בכית האוצר להגאון הנ"ל זי"ע (מערכת כי' כליל י"ח א�ה ב') שג"כ דין בזה עיי"ש. וא"כ הכה"ג יש לומר בשאלת אם מקיים מ"ע דחשבתו בביטול דאם חיוב חשבתו הוא בקום ועשה וכשי' התוס' א"כ בודאי שלא מהני ביטול ברוב לקים מצות עשה דחשבתו שהרי במצבה של קרו"ע לא אמרין שנחבטל משא"כ אם החיוב הוא רק בשוא"ת יוכל לקים בביטול ברוב מ"ע דחשבתו. אמן צ"ע שלפי זה יוצא דאם מצות עשה דחשבתו הוא בקו"ע אין מועיל ביטול חמץafi בטלו קודם זמן אישור דלמה לא יצטרך לבטול ויש הרבה ראשונים דסבירי דבאמת לא מהני ביטול ועי' בפרי מגדים בפתחה להל' פטה.

טוגיה דמפתחת מפתח

בתוס' מס' פסחים רף ר' ר'ה אם משמר המפתח מפרש תוס' רלא אמרינן מסירת מפתח קונה אלא כמן ראמר לך חזק וקני ומפרש ר'י רהכא שמשר לו המפתח ולא החזיק מי שיש בירו המפתח כshall י"ר חייב לבורך דעתו שאין בירו מפתח אין יכנס ויבורך עכ"ל

והר"ן ז"ל חולק ע"ז רהכא מיידי שקנוו בכסף או בשטר וחזקה ואפ"ה אמרינן והשוכר קנוו אף"ה כיון שהבית של משכיד והחמצן שלו וערניין הבית מעוכב אצליו שאין השוכר נכנס שם מפני שהמפתח בירו של המשכיד על המשכיד לבורך. ולכאר' צ"ב במה תלוי פלוגתייהו.

ונראה לפירוש שיטת התוס' רמה שכabb התוס' בכ"ב רף נ"ב ע"ב ר'ה נעל וגדר ולא מהני מסירת מפתח אלא שלא יצטרך לו לך חזק וקני נמצא מזה רמסירת המפתח הוא רק כעין סילק רשות שמסליק המשכיד רשותו מהבית וכיוון שמוסר המפתח וביר השוכר לחזוק כל זמן שיריצה נמצא שאיןו ברשותו. וכן משמע מהב"ח או"ח סי' תל"ז.

ולפי"ז נראה לפירוש שהמחלוקה של תוס' והר"ן תלייא במא שכabb המחבר בשו"ע חו"מ סי' ש"ז סעיף ב' ז"ל יכולן המשכיד והשוכר לחזור בהם עיר שמשור או שיועשה א' מרכבי הקניין וכן אינו מתחייב בגניבת ואבירה עיר שיועשה א' מרכבי הקניה וי"א שימוש סילק הבעל שמירתו מעליו מרעת השומר מתחייב בשמירתו.

וא"כ י"ל והתוס' סובר כהיש אומרים ולפיכך כיון שמשר המשכיד המפתח וסילק שמירתו מתחייב השוכר בשמירתו ולכך צריך לבורך והר"ן סובר שאיןו מתחייב השוכר עיר שיועשה אחר מרכבי הקניין ולפיכך צריך לומר שקנוו בכסף או בשטר או חזקה.

ובזה יש לפירוש רבבי המגיר משנה הל' פסח ורפיש הרמב"ם ע"פ הר"ן ולא הביא שיטת התוס' רכיוון שהרמב"ם פוסק בה' שאלה פ"א ה"ר השואל בהמה חייב במזונותיה משעה שימושה א"כ אי אפשר לומר רסובר כמו התוס' לרעת התוס' מחייב משעה שימוש סילק הבעל שמירתו ולפיכך הצטור המגיר משנה לאוקמה רבבי הרמב"םCSI הר"ן.

וכן נראה מהב"ח רסובר בחו"מ סי' ש"ז כהטור ומשסילק המשכיד שמירתו מתחייב השוכר ובאו"ח סי' תל"ז סובר CSI התוס' רהא בהא תלייא.

שמע מינה מדרבי עקיבא תלת

במס' פסחים דף ה' ע"ב בגם' אמר רבא שמע מינה מדרבי עקיבא חלה שמע מינה אין ביעור חמץ אלא שריפה ושמע מינה הבURAה לחיל יצאה ושמע מינה לא אמרין הויאל והוורה הבURAה לצורך הווורה נמי שלא לצורך עכ"ל הגמ' ויש לדיק אמראי נקט שמע מינה מדרבי עקיבא "תלת" הא חושב אה"כ הג' דברים ששמעין מדרבי עקיבא אה"כ מעצמו ידעין דהו תלתה ועוד יש לבאר אם יש קשר בהני ג' דברים אחד לחבירו שחד הלכה חוליו בחבירו.

ויל' לבאר זה בהקדם קושיא שמקשה הגרי"ע בשו"ת בן פורת סי' ז' דלשיטת הרשב"א במס' שבת דף ק"ה ע"ב ד"ה וכן ברש"י שם. (ועי"ש בתוס' ד"ה הא בחולקים ארש"י בזה) דגום לצורך מצוה נחشب המלאכה כאינה צריכה לגופו. וא"כ הו"ל לומר שגם מדרבי עקיבא ארבע מלאכה שאינה צריכה לגופו חייב כרבי יהודה ולא כר"ש.

ולישב קצת קושית זו נקדים האור חדש עמ"ס פסחים במשנתינו בתחילה המש' באות ב' ג' דמבהיר דהא דנהלכו הרמב"ם בגיר' ישנה המובה בבב"י סי' תלי"א וגם בשם הכלבו דלחמצן ידוע לא מהני ביטול רק לחמצן שאינו ידוע. והר"ן והכ"מ והכח' והפר"ח חולקין זהה בטענות וראיות בורות וס"ל דלחמצן ידוע מהני ביטול ומברא האור חדש בדבר זה אי מהני ביטול לחמצן ידוע או לא תלי' במחלוקת רבינו יהודה וחכמים אי אין ביעור חמץ אלא שריפה ה"ה ביטול לחמצן ידוע נמי לא מהני משא"כ לבנן דס"ל דא"צ שריפה וס"ל דהשבחתן בכל דבר ה"ה ביטול לחמצן ידוע מהני. (ועי' בזה בראש יוסף בהקדמה למס').

ולפי הנ"ל נמצא דרבבי עקיבא כאן דס"ל כר"י דין ביעור חמץ אלא שריפה ס"ל נמי דלחמצן ידוע לא מהני ביטול ונמצא דהחמצן כאן שרפו עדין לא ביטול דהא לא ביטול לחמצן ידוע ועובד עליו מה"ת.

והנה המגני שלמה שם במס' שבת מבאר דשי' רשי' הוא דיש חילוק בין מצוה מה"ת או מדרבנן. מצוה מה"ת נחشب למלאכה הצריכה לגופו. משא"כ מצוה דרבנן נחشب למלאכה שאין צריכה לגופו. ולפי הנ"ל שריפת חמץ שלא ביטול עדין هي מצוה מן התורה ושפיר נחشب למלאכה הצריך לגופו. ונמצא דלפי המגני שלמה בשיטת רשי' מושב קושית הגרי"ע הנ"ל.

ובזה י"ל המשך לש"מ הבערה לחלק יצאת דרבנואר בתוס' דהרא' והוא מפרק ליה אב מלאכה וזהathy שפיר דכיוון דהו נקרא אב מלאכה הצריך לגופו שפיר הראי אמרת ר"ע אפלו לפיז' דאליבא דר"ש דס"ל דמלאכה שאין צריך לגופו פטור מהטחת כשית הפני יהושע בילדותו במס' שבת דף מ"ז ע"ב בתוס' ד"ה דכל היכא וכוי דעת' יש בו איסור תורה עי"ש וא"כ יכול ר"ע לפשט דחשביתו מעו"ט ולא ביר"ט אף' אי נימא דהבערת חמץ הו מלאכה שאצל'ג מכח המצווה כנ"ל אבל כיון שיש בו איסור תורה אסור לבعرو בי"ט. אבל מלשון ר"ע דהבערת האב מלאכה משמעו דיש בו חיבת חטא וצ"ל מטעם הנ"ל דשפיר הו מלאכה הצריך לגופו כיון דמקיים בזו מצווה דארויתא.

ובזה מסיים וש"מ לא אמרין מthon שהותורה לצורך הותורה נמי שלא לצורך. דהנה התוס' בר"ה לא וכוי מבאר דהרא' דגם' דאי אמרין מthon הו מותר. ואע"ג דברענן צריך קצת מה שמעבר הו צורך קצת, והכוונה דלצורך מצווה הו צורך קצת. והנה י"ל לפי השאגת אריה בס"י ק"ח דס"ל דドוקא מצווה מה"ת נקרא צורך קצת ולא מצוה מדרבנן. ולא כתוס' במס' כתובות דף ז' ע"א עי"ש. וא"כ א"ש שלפי הгал' הרשיפת חמץ כאן איני ביטולו א"כ הו מצווה מה"ח לשרפם ומושם זה הו צורך קצת משא"כ אי לא הו ס"ל דין ביעור חמץ אלא שrifפה וא"כ מהני ביטול לחמצן ידוע וככ"ל א"כ הו"ל כמצווה דרבנן ואפלו אינה הו ס"ל מTHON לא היה מותר דלא הו צורך קצת ואתי שפיר שיקות הג' הש"מ אהדרי וא"ש הלשון ש"מ תלת. دمشום דס"ל אין ביעור חמץ אלא שrifפה ולא מהני בו ביטול לח"י הו מצווה מה"ת לשרפם והוא מלאכה הצריך לגופו. ושפיר נקרא אב מלאכה וגם לא הו ס"ל מTHON הו צורך קצת לשורפו בי"ט. ומשום זה אומר ש"מ תלת דatoi לאשמעין דין כאן ארבע דהינו מלאכה שאין צריכה לגופו.

בעניין חזקת בדוק - אי מטעם רוב או מטעם ודאי

במס' פסחים דף ד' ע"א למאי נפ"מ לשיליה וכור' דליתיה להאי לשילוי, וכייל בהאי דחזקתו בדוק ואפ"לו ה כי אם המשכיר בעיר צריך לשאול אותו אם בדק חמץ ועיי"ש בתוס' ד"ה חזקתו.

והנה הב"י או"ח סי' תל"ז ה'ק, "ווא"ת כי איתא למשכיר קמן שיילין ליה ולא סמכינן אחזהה במא שנא מבהמה דאיתא קמן ואפ"ה לא בדקינן אחר י"ח טריפות וח'י שם ד"ל דשאני בהמה שהיא בחזקה כשרה משנולדה אבל בית בכל השנה בחזקה שניינו בדוק הו"ע ע"ד והק' עליו בספר פרי חדש שם סעיף ב' "ולא הבינותי Mai האי דקאמר שהבהמה בחזקה כשרה נולדה דילמא נולדה טריפה עכ"פ מידיו ספיקא לא נפקא והרי הוא ספק ספיקא טריפה נולדה". ועוד ה'ק' עליו שם מס' חולין י"א ע"ש דבעי למיפastos בגמ' מעגלה ערופה דאולין בתור רוב מה לא דחין דחתם מטעם חזקה. וחלק על הב"י. עוד הקשו בספר שבית ציון תשוי' כ"ט דעתך מדמה הב"י בקשתו רוב לחזקה, ה כי בחמץ דליקא אלא חזקה צריך לברר ע"י שאלת להוציאו מידיו ספק ולא סמכינן אחזהה, אבל בשחיטה דaicא רוב אדרוב בהמות כשרות איכא למיימר דלא צריך לברר אף שהבהמה לפנינו דסמכינן ארכוא ורובה וחזקה רובה עדיף ועוד ה'ק' על התוי' הא גם בבית יש חזקה כשרות של המשכיר שבדוק דודאי לא עבר על מצוח חכמים לבודוק או"יד ועיי"ש מה שתי'.

ויש לומר דחל علينا חובת הביאור בעניין חזקתו בדוק דלכאר' פירושו דקיים על בני אדם הבורקים ררוב יהודים הם שומרי תור'ם בורקים בתחום ה'כ'ן האיש הלו בדק ביתו ומשו"ה מיקרי חזקתו בדוק. אמנם גם לחזקת כשרות זו (פירושו שומר תורה ומצוות) צרכיים אנו להגיע לדין רוב כמו שכחוב הפני יהושע במס' גיטין דף י"ז ד"ה תוס' בד"ה ד"ה משום בת אחותו, זול' ובמה שכחובתי וכור' וטעם ונכון לדבר דבלאה' האי חזקה כשרות מה טובה דלמא מבטן אמרה לעולם לא היהת בחזקה כשרות אלא עכ' משום דאולין בתור רובה ורובי ישראאל בחזקה כשרות כור' עי"ש ובאמת מצינו במס' יומא פ"ה על רבינו יוחנן דקריע עליה רב כי בטרם יצא מבטן ידעתך ורבי חנינה קרי על שכחוב אצר פרוי זורו רשעים מרחת וכן במס' חגייגה ט"ז ע"א בתוס' שם הביא מדרש שכבר מבטן אמרנו נכנס לאחר הריח של ע"ז כארס עי"ש וממילא לפעמים כבר מלידה הוא אינו בחזקה כשרות וכמ"ש אלקים עשה את האדם ישר מ"מ אמרה תורה פרא אדם يولד וא"כ מה שיש לנו חזקה כשרות על כל ישראל' הוא רק מטעם רוב ועוד נקדמים כאן בדברי הטו"ז או"ח סי' ח'

ס"ק ח' רהכלל של כל היכי דאייכא לבורי מבררין הוא רק על חזקה הבאה מכח רובא [ולא על חזקה שכבר נחרורה]

ולפייז בمسلה נעה להבין קושית הבהיר שהק' ואית כ' איתא למשכיד קמן שיילין ליה ולא סמכין אחזקה מי שנא מבהמה דאיתא קמן ואפ"ה לא בדקין אחר י"ח טריפות וביאור קושיתו הוא כן והיות דחזקת בדוק הוא ע"י חזקת כשרות זהה ג"כ מטעם רוב ישראל בחזקת כשרות וכודקים, וא"כ היכן לגבי י"ח טריפות ג"כ רוב בהמות בחזקת כשרות הם משנולדו. וא"כ כמו גבי חזקת כשרות בבדיקה חמץ כל היכי דאיתא קמן מבררין היכן גבי ח"י טריפות ג"כ נימא דאיתא קמן ונברר. ומישוב לנכון קושית השיבת ציון שהק' מה הדמיון בין לרוב וחזקה והרי היכן החזקה הוא חזקה הבאה מטעם רוב ומילא הוה רוב נגד רוב.

והשתא נbaar תי' של הבהיר בהקדם קושית הברכת אברהם בסוגין שהק' "דאמרין במס' עירובין ל'ב דמי שקבל מתנה מחבר וחזקה הוא שם בחזקת מתוקנים ולכאו' היכי שהחכם בנמצא למה לא נצטרך לבדר לכל היכי דאייכא לבורי מבררין" ע"י"ש. ובפשטות יש לישב עפ"י דברי הגמ' ליקמן בדף ט' ע"א גבי חבר שמת והניח מגורה מלאה פירות הרוי הנה בחזקת מתוקני ומיסיק בגין' דהו ורדי ורדי הוא ובפני רשי"ד רשי ורדי הוא וכו' וזה גמגם והילוך אחר הרוב בדרבר אלא חזקה ורדי על כל החברים". עכ"ל משמע דחזקת חבר דאיינו מוציאה מתח"י דבר שאינו מתוקן הוא איינו מטעם רוב אלא מטעם ורדי ומשו"ה מוציאה מיד' ורדי טבל. ועי' בפני יהושע הנ"ל. דחזקת כשרות לחוד לא מהני במקום חזקה קמיתא ובזה מישוב קושית הברכת אברהם שבמס' עירובין לא מרציכן לבורי כי זה דין של ורדי ולא חזקה מטעם ספק או רוב וכמו שכותב שם בחזקת בדוק היא מטעם חזקת כשרות דהחזקת בא מטעם רוב ומילא איינו מוציא מיד' ורדי איינו בדוק, שהיא חזקה כל השנה חזקה איינו בדוק וכל היכי לבורי מבררין שהי' החזקה או הרוב בחזקת ורדי כדי שיויציא מיד' חזקת ורדי שאיינו בדוק.

ובזה מבואר דעת הבית יוסף כמין חומר וככלשונו הזהב שתיא' שם דיל' "דשאני בהמה שהיא בחזקת Shirah Meshnoldah" ביאור דבריו שבבמה שהוא בחזקת כשרות איינו מנגדת שום חזקה שהרי הבהיר ח"י טריפות וכ"ב איינו בא מטעם חזקה אלא חששא בעלמא מילא לא צרייכים אנו לבורי כי זה איינו מנגד שום חזקה ומילא לא הווצרכו לבורי " אבל בית בכל השנה בחזקת שאינו בדוק הוא" ביאור דבריו כאן הוא אבל בית בחזקת שאינו בדוק הוא ומילא החזקה שאנו חנו רוצים להביא מכל הכתמים בחזקת בדוקים שהוא מטעם חזקת כשרות דהינו דאייכי מכה רוב להוציא מיד' חזקת כל השנה שאינו בדוק, החזקה זהה איינו ורדי רק מכה רוב ומילא כל היכי דאייכא לבורי מבררין ודרכי הבית יוסף כקלורין לעינם.

הבי י יצחק זאב הכהן וויבטמן

תלמיד בישיבה

בעניין הפקר שלא בפני שלשה

איתא בגמ' פסחים דף ד' ע"ב "כיוון דבריקת חמץ מדרבנן, דמאוריתחא בכיטול בעלמא סגי ליה הימנווה רבנן בדרבן" וכתו"ס ד"ה מודאוריתחא בכיטול בעלמא סגי, בא"ד "והא דארמין בנדרים דף מה' ע"א הפקר בפני שלשה מודאוריתחא אין ציריך" ומקשה השפט אמרת ע"ז שכיוון מדרבנן לא הווי הפקר א"כ שלו הווא, כמו בקונה חמץ בפסח בקון דרבנן דודאי עbor עליו מן התורה, ואפילו להפוסקים דסבירין דקנין דרבנן לא מהני לדאוריתחא מ"מ נראה דעובר מה"ת כיון דעכ"פ גורם לממון הווא, והשפט אמרת מחרץ ע"ז דלחות' התקנה הוא רק לעניין חורה שלא יכול לזכות בו וכ"מ בב"ח בחומ"מ סימן רע"ג, אבל עדין קשה כיון דשות אדם אינו יכול לזכות בו אין זה הפקר, אך בתוס' בנדרים שם כתבו דרכך לעניין מעשר אינו הפקר אם עשה כן.

ואפשר לישב עוד, וכיון רהטעם שצרכיים שלשה מושם רבעין עדות, שאחד זוכה ומשנים מעידים אבל הכא בחמץ כיוון דהכל יודעים שמקיירו הרי זה עדות כמו שמצוינו בתוס' ביבמות דף מה' ע"ב ד"ה מי לא טבל לנדותה, וכיון DIDOU לכל שבלא ה"ז כאלו עומדים שם וכקנשמע במסכת ר'ה ר"פ ראהו ב"ד שאם ראהו ב"ר וכל ישראלי אין צרכיים להעיד לגבי קידוש החודש בר"פ ראהו ב"ד וכל ישראל.

ועוד יש לתרך ע"ז וכיון שהטעם שצרכיים שלשה הוא מושם עדות והטעם שצרכיה עדות הוא מושם שלא יערעור עליו לומר שלא הפקירו אבל הכא בפסח וראי לא ישקר לומר שלא הפקירוadam הכא עבר בכל יראה ובכלל ימזה והחמצ אסור מושם חמץ שעבר עליו הפטה.

המשך מעמוד הקודם

ומיושב קיshit הפרי חרש שהקשה שהחזקת כשרות בהמה היא מטעם רוב, אה"ג אבל זה מספיק היכא שאין חזקה אחר כנגרה כנז"ל והבן. וכן מיושב קיshit השיבת ציון שהק' שיש לו חזקת כשרות ודודאי לא יעבור על דברי חז"ל, מ"מ וזה רק מטעם רוב והכא איך חזקה קמייה ולחייב בעי בירור וכמו שתכתבו. ובבירור יכול לעקו חזקה קמייה דהינו חזקו שained בדוק ודו"ק.

הבו' קלאטן גראינבערגעער
תלמיד השיבת

במס' פסחים ד' ע"א זריזין מקדרמין למצות ונבדוק מצפרא בתרומות הדשן סי' ל"ה חקר כשהיה לפני ב' מצות ואם ימתין בעשיותה יוכל לקיימה מן המובהר, אם זריזין מקדרמין עדיף מצוצה מן המובהר או לא, והביא ראי' מיבמות ל"ט. תלה קטן עד שיגדיל או בגודל עד شيובא מד"ה אין שומעין לו ואי ס"ד דביאת קטן עדיף נינטער עד שיגדריל וכו' וממשני שהרי מצודה לא משайнין ע"כ, חזין זריזין עדיף למצודה מן המובהר. עלי' בדבר שמוא' בסוגיא כאן שהביא מהשרי חמד מערצת ז' כלל א' דחה ראי' זו דבתרי גברא לא אמרין דמשום שהשני יעשה מן המובהר לכך הוא יפטר עכשו יועיש.

והנה לכאר' יש להק' עפ"י הידוע מדברי הפלאה'ה שאברהם אבינו אף' שקיים כל התורה קודם שניתנה לא מל עצמו קודם צויה הבורא והתי' ע"ז הוא כי כל מצודה אף' אם יעשה המצודה יכול לשנותה וועלשותה עוד הפעם כמצודה וועשה גודול המצודה וועשה מאינו מצודה וועשה משא"כ מילה לא יכול ועל כן חכה והמתין עד שיצורה לו השית' ויהי' מצודה וועשה זה גודול. ולכאר' לפי התרומות הראשן הרוי אם יש מצודה לפניו אף' שיוכל לעשotta ביותר הידור לא מחייב כי שהויה מצודה לא משайнין וא"כ למה אברהם אבינו לא מל עצמו ורך כן חכה על ההידור עד שיאמר לו השית'.

עוד מצאתי במשנה הלוות חלק ח' סי' ו' שהק' על המגן אברהם בס' כ"ה סק"ב שכח להסביר פסק המג"א ז"ל שם דמי שבאו חפילין לידי ולא טלית יניהם ולא ימתין על הטלית כתוב המג"א דכ"ה ביבמות ל"ט שהרי מצודה לא משайнין ע"פ שיש לומר שיעשה אח"כ המצודה יותר מן המובהר ע"כ והק' שם מגילה ר' ע"ב דבשנת העיבור דעת רשב"ג דקוין המגילה באדר שני שמוסמך גאולה לגאולה עדיף ורבבי אליעזר ברבי יוסי ס"ל דקוין באדר ראשון שמוסד דין מעבירין על המצאות ופי' רשי' משבא לידי אקדמים לעשות ולכאר' נראה מחלוקתם אי משайнין מצודה או לאongan קייל' כרשב"ג עכ"פ נמצוא סותר לפסק המג"א.

ויש ליישב ולומר דהנה בgeom' דילן למידין זריזין מקדרמין למצות ונבדוק מצפרא הרוי שאין ענן של זריזין מקדרמין יותר מצפרא ולא אמרין שנדרים מיום ליום ו록 באותו יום וכמו חמץ הגם שיוכל כבר לבזוק בכל ל' يوم מוקדם מ"מ לא מקרי מקדרמין למצות רק מצפרא וככשמעות הגם' ומAMILIA זה ג"כ בטלית וחפילין שכחוב המג"א דאינו צריך להמתין כי ביום א' יש ענן של זריזין מקדרמין, משא"כ באברהם שהי' מיום ליום עד שיצורה אותו השית' יש לומר שיוכל לחכות על ההידור ביותר כי זה לא למידין מהלימוד של ויישכם אברהם בכור שזריזין מקדרמין למצות וכן במקרה מגילה יש לומר דהיות שזה שאלה באיזה חדש לא למידנו מהפסק של ויישכם ומוסמך גאולה לגאולה עדיף

הבי' שלטמה ולמן נאטבא

תلمיד בישיבה

בענין חיוב הבערה - ומה נקרא אב ותולדה

איתא בגמר פסחים ה' ע"א "רבי עקיבא אומר איןנו צرين, (את כל הדרשות שהפסוק אך ביום הראשון תשכיתו היא לפני השבעת ימים של פסח) הרי הוא אומר אך ביום הראשון תשכיתו שאור מביתיכם וכחיב כל מלאכה לא תעשו ומצינו להבערה שהוא אב מלאכה" וזו הבערה שלא לצורך, הלך האי ראשון ברכבה עשר קאמר.

והנה בשולחן ערוך הרב בא"ח הל' יו"ט סי' תצ"ה סע' ב', כתוב "שהרי עניין הבערה היא הוצאה האש או שמרבה האש", ובكونטרס אחרון ד"ה שマルגה האש, "הנה ע"פ שמבעיר אינו חייב אלא אם כן צריך לאפר עפ"כ עיקר חיוב אינו משומש שריפת וכליין העצים אלא משומש ריבוי האש כדמשמע בהדריא ברמב"ס פ"יב מהל' שבת גבי חיים ברול באור, ע"ש ב מגיד משנה שכל דבר שהוא עצמו נעשה אור וכור", היוצא לנו מדבריו ש"ע הרב, שמבעיר אינו חייב א"כ צריך לאפרו, ועיקר האיסור הוא ריבוי האש.

ולפי מה שראינו בגמ' "ומצינו להבערה שהוא אב מלאכה", ולכאורה עיקר מצות תשכיתו הוא כלוין החמצז ושיהי נשרף ובודאי שאין בחמצז עניין של רבוי האש, או לכואורה לפי השור"ע הרוב hei' יכול לשורף את החמצז בפסח, ולא hei' עובר על איסור הבערה, ומה הראי' של ר"ע שמצינו להבערה שהיא "אב מלאכה", זה לא אב מלאכה שהרי האב הוא רבוי האש ?

שוב הראה לי רה"י הרה"ג ר' עמרם קליעין שליט"א שזו קושיית האבני נור או"ח סי' רל"ח (וכברוך שכונוני) ומקשה שם עוד על מה שהשוו"ע הרוב מביא ראי' מהרמב"ס גבי חיים ברול שהוא מלאכה, ושם ריבוי האש יש אבל כלוין ליתא, בಗל שנשאר חחיתת הכרזל בכל זאת חייבים משומש מבעיר, הלא אם תירוק בלשון הרמב"ס תראה הרי זו תולדות מבעיר וחיב.

וכתיב עוד מהרמב"ס בפיה"מ פ"ז כתוב דשבת דתולדה היא שאינו דומה לאב לגמרי רק במקצת דמיון, דאף שאין המתחמת מתבער מ"מ הוא נעשה אש, והוא דומה קצת למבעיר, אבל עיקר מבעיר שעיצים מתבערים שהוא בדיקת היפון משיטת ש"ע הרב? אבל א"כ יובן היטב מאמר רבי עקיבא ומצינו להבערה שהיא אב מלאכה, דהרי לכואו תיבת אב היא מיותר, (דרהי תולדה ג"כ אסורה ביר"ט מדאוריתא), שפה בחמצז לא בעין לריבוי האש אלא לכלוין החמצז, ואז זה אב מלאכה, ולא כשו"ע הרב.

ובכדי לבאר בעל השו"ע הרוב, נקדמים דבריו מ"א בא�"ח הל' שבת סי' שי"ח סע"י י' ד"ה להטמינה בחול, שחייבת סתירת הרמב"ם זה"ל, "כתב הרמב"ם פ"ט [הלכה ה'] הניח בשר ע"ג גחלים אם נצלה בו כנגורות חיב אפי' בחצי בישולו לדעת הרא"ד ולהרמב"ם אינו חיב בחצי בישולו בנחבות מקצתו עד שתיתבשל כל הבשר חצי בישול, [הלכה ו'] המתיק אחד ממיינן מתכת או המחמס המתכת עד שנעשה גחלת, ובן הממסס השועה או החלב או הזפת והగירית או המבשل כל' ארמה עד שעשו כלי חרס חיב, ככלא דAMILתא בגין שריפה גוף קשה או שהקשה גוף רק חיב, [והיינו משום מבשל] ועי' סי' זה וצ"ע רבפ"ב כתוב הרמב"ם המחמס הכרזול כדי לצרפו חיב ממשום מבעיר, והרא"ד כתוב משום מבשל, והמ"מ ישב דבריו עי"ש ולא זכר שרבררי הרמב"ם סתרי אהדרי" עכ"ל, וקוסתו מבוואר רבפ"ט כתוב המחמס המתכת חיב משום מבשל ובפ"ב כתוב שחיב משום מבעיר.

ובלחם משנה שם מיישב כוונת המ"מ שהרמב"ם סוכר כל שמבעיר גחלת ממש חיב שתים מבשל ומבעיר ולהרא"ד חיב רק משום מבשל, ועי' באשל אכראהם לפמ"ג ובמנחת חינוך מוטך השבת מלאכה ל"ז מש"כ שם.

ולכאורה נראה ליישב סתירת הרמב"ם באופן אחר, דהנה הבאנו שיש ב' שיטת בכיאור הבערה - א-ריבוי האש - כי בליון ושריפת העצים, ולפ"ז יש לבאר לנבי מתתק המתיק מיינן מתכת או אפי' המחמס המתכת עד שנעשה גחלת אין כאן ריבוי האש רק כלין המתכת וזה שמתlico או שעושהו גחלת מAMILא להיות כי איסור מבעיר היא ריבוי האש אינו מהיב משום מבעיר, משא"כ בפ"ב הל' א' שכ' המחמס את הכרזול כדי לצרפו במים כמו שכ' במ"מ ד"ה המחמס, ובשהנת' "א"א ולמה לא משום מבשל וכו' לצרוף דרבנן היא" עכ"ל, ומש"כ לחיבבו משום מבשל אלא מבעיר לי, דכל דבר שהוא עצמו געשה אור ושורף אינו ראוי לומר המבשלא אלא מבעיר וכו' עי"ש, מAMILא לנבי המחמס את הכרזול בפ"ב מירוי באופן שמרבה האש, וכמ"ש במ"מ שהוא עצמוני געשה אור, ובכיאור דבריו נזכר דהינו שנתרכבה האש וזהו איסור מבעיר, ומש"ה יש בו משום תולדת מבעיר. ומיישב סתירות הרמב"ם מתוק לחין.

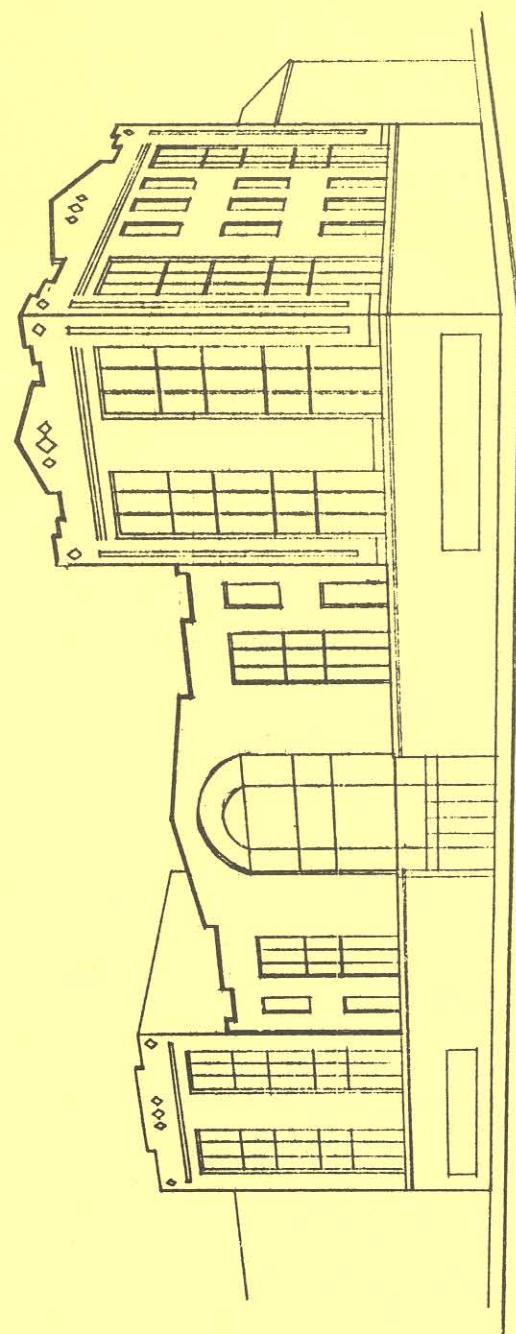
ולפ"ז הכריח הרוב בשו"ע, (בקונטרס אחרון) דכליוון ושריפת העצים אינם בכלל מבעיר, וראיתו הוא משום הרמב"ם לנבי המתיק לא חייבו משום מבעיר, אלא משום מבשל, וטעמו כמו שכתבנו, - דשריפה וכליון אינם בכלל מבעיר, ומושב לנכוון קיושית האבני נזה.

ובישוב קושיא הראשונה, ייל דלאכאי יש לדיק בגמרא, ומיצינו להבערה וכו' דלאכאי ומיצינו הוא לשון מיותר, והיל' להבערה הוא אב מלאכה, אלא דלאכאי יקשה קושתינו לפי שי' שו"ע הרוב, דאין זה אב מלאכה וכמו שהק' האבני, ויל'

שער הלוות

לפי דברי רשי' במס' ביצה כ"ז ע"ב, ד"ה חלה שנטמאה, בא"ד הבערה לצורך היא הדלקת נר ביו"ט צורך אכילה היא ומותרת אפילו הכי בשמן שריפה לא והוא שמן תרומה שנטמאה דגזרת הכתוב היא שאין קדשים טמאים מתחבירים ביו"ט דרhamna אהשבייה לhaburton dchtab basch tshraf (ויקרא ז') הלכך מלאכה היא עכ"ל, ועי' שות'-nodeu biyehuda או"ח מהד"ק סי' ט"ו מ"ש בזוה. ולפי זה יש לומר דהכ"נ בחמץ לשוי' רבי עקיבא, דהתורה אמרה דתשביתו ולשיטת רבי עקיבא היינו שריפה, וא"כ התורה אהשבי' להבערתן, הגם בדבר כל התורה שריפה מיקרי רובי אור, מ"מ כמו רגבי שמן שריפה התורה אהשבייה להבערתן למלאכה, אף' דעתקו עשי לכליון, ולא לרובי אור, היכ"נ בחמץ אף' דעתך הבערה הוא כליאן החמצ, ולא לרובי אור, אף'ה מיקרי אב מלאכה, ובזה מדויק הלשון ומציין להבערה וכור', דקי עיל שמצינו בשמן שריפה שזה ג"כ מיקרי אב מלאכה, באופן שהتورה אהשבי' להבערתן והבן.

ԵՐԵՎԱՆ, ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹՅԱՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԱՐԴՅՈՒՆ

ՀՀ ԿՐԱՅՍԵՐ ԱՆԴՐԱ ՀԱՅԱ